

శ కుం త ల

చిత్రకారుడు: కె. కె. వంశీయార్.

చ. దయగొని ధర్మసూచికుటితంబగు మూతికి గారత్నైలమున్
రయమునఁ బోసి, గాయము కరంబు నయంబుగమాన్చి చామలం
గయిగొని నోరఁ బెట్టి, యుడికంబుగ నెవ్వనిఁ బెంచికొంటిన్,
ప్రియసుతుఁ డాకురంగకుడు వీడు నినున్ విడునే సుతామణి.

[అంద్రాభిజ్ఞాన శాకుంతలము.]

1957
 10/10/57

అసూయ అభివృద్ధిసూచన గాదు

సృష్టియందంతటను గనబడునది పరిణామము. చరాచరులకు దానియొడ మక్కువ గలిగినను, మంటపుట్టినను, దానికై యవి ప్రయత్నించినను ప్రయత్నింపకున్నను కాల పురుషుని సాయమున పరిణామము నిరంతరాయముగా జరుగుచునేయుండును. సృష్టి మూలనూత్రముల నెఱిగి ప్రజ్ఞావంతుడై మానవుడు తనకు గావలసినరీతి క్రమక్రమముగా నభివృద్ధి పందగలడు. ఒకవేళ పురుషు డట్లుగాక స్వార్థపరుడై పరిణామ సిద్ధాంతమును దెలియక అది తనకదప్ప యిరదులకు వర్తింపనిరీతి ప్రవర్తింపదలచు కొన్నచో కాలముకూడ నతనికి సాయ పడదు.

పురుషుడు బలవంతుడగుటచే నాది నుండియు స్వార్థపరుడై తనకంటె బలహీను

లగుటచే స్త్రీలను మానవులనుగాగాక తన యాస్తివస్తువులవలె పరిగణించుచు తా ననుభవించు హక్కులకు దూరముగా నుంచుచువచ్చెను. కాని కాలము జరుగు కొలది మానవుని జ్ఞాననేత్రము విప్పారి నాగరికత యభివృద్ధి నొందిన కొలది స్త్రీలు తమ దీనస్థితి మొఱపెట్టియు, పురుషులు తమ దౌర్జన్యములను గుర్తించియు స్త్రీలకు వ్యక్తిత్వమేర్పడి సృష్టిలో ప్రకృతి రూపాది భేదములున్నను స్త్రీ పురుషులు సమానులను యభిప్రాయము ప్రబలి మానవకళ్యాణమునకు ద్రోవజూపినది. ఇది యాదిలో పాశ్చాత్యులందుకంటె ప్రాచ్యులలో నే పొడనూపినది. కాని నేడు పాశ్చాత్య ప్రపంచమే యీ విషయమున మిన్నయైనది.

గృహ లక్ష్మి

ఇవిధముగ కాలము గడించిన మార్పులను గమనింపక నింకను కృతయుగము నందే యుండవలయునని పట్టుబట్టు దేశములందు వేరొండు త్రోవగానక పురుషులతో పోరాడి స్త్రీలు తమహక్కులను సంపాదించవలసివచ్చెను. ఇట్లుగుట గమనించియు స్త్రీలు తమ యాటవస్తువులుగా నెంచి వారి యభివృద్ధి కెంతమాత్రమును గమనింప నెనుదీయు దేశీయులసితికూడ నిట్టి సంచలనము నెదుర్కొనవలసివచ్చును.

కొంచ మెచ్చుతక్కువగ భారతదేశ మిస్థితిలో నున్నదనవచ్చును. ఇది భారతీయుల కమూల్యావకాశము. భారతస్త్రీల కెది యవసరమో పురుషులు గుర్తించి వారి కదియొసగి వారి యభివృద్ధికి తోడ్పడినచో నెట్టిచిక్కులు నుండవు. ఈ సంగతి కొందరు భారతీయులు గుర్తించియున్నందు వలననే నేటి స్త్రీలస్థితి మునుపటికంటె కొంచము బాగుపడినది. కాని యింకను సర్వతోముఖాభివృద్ధి గాంచవలసిన యవసరము కించిత్తయిన తగ్గలేదు. ఇపుడిపుడె స్త్రీలు సాంఘిక రాజకీయ వ్యాపారములందు పాల్గొని తమ సోదరీమణులంద రభివృద్ధిజెందు మార్గ మన్వేషించుచున్నారు. ఇది దేశసౌభాగ్యమును గోరు పురుషులకు సంత సమును, యుక్తాయుక్తపరిజ్ఞానము మానుషత్వమును మందునకైన దరిజేరనివ్వని కొందరు సనాతనాచారపరాయణుల కతి కష్టమును గల్గించుచున్నది. మొన్న మొన్న శాసనసభాసభ్యుడైన సర్ హెచ్. పి.

మోడీగారు ఢిల్లీయందిచ్చిన యుపన్యాసము దీని కొక నిదర్శనము.

మొన్న జరిగిన ఎన్నికలందలి యఖండ విజయమున కఖిలభారతదేశము సంతసించినది. పుత్రులతోబాటు పుత్రికలు శాసనసభాప్రవేశార్హతను బొందగలిగిరి గదాయని భారతమాత యానందాశ్రువుల రాల్చినది. వారచట చేయవలసిన కార్యములు పెక్కులున్నను వారికి సరియగు సధికారము తక్కువయ్యెనేయని యెందరో ప్రముఖులసంతృప్తులుగానున్నారు. ఇట్లుండ నపుడే శాసనసభలందు ప్రవేశించిన స్త్రీలను గూర్చి తమ సంకుచితాభిప్రాయముల వెల్లడించుటకు కొందరు పూనుకొన్నారు. ఇది పవిత్ర భారతమాత దౌర్భాగ్యముదప్ప మరేమి?

మోడీగారు 'ఆధునికస్త్రీ' అను విషయముపై మాట్లాడుచు విద్యావ్యాప్తి తోడుగా ఆధునికస్త్రీ విప్లవమును లేవదీసి పురుషు డనాదిగా సమభవించుచున్న హక్కులపై దాడినల్పి యతని నిరుపయోగునిగా జేసివేయుచున్నదనియు, జర్మనీయాది దేశము లిది సహింపక దీని నణచవలయుననెడి తలంపుతో స్త్రీల స్వస్థానములగు గృహాంతర్భాగముల కంపుచున్నారనియు వచించిరి.

మోడీగా రిట్టి విప్లవము లణగదొక్కబడుచున్నవని సంతసించవచ్చును. కాని విప్లవము లేక అట్టిమార్పు గలుగుటకు కారణము శతాబ్దములనుండి నిరంతరము బాధ

పడి గత్యంతరము లేకయుండుటయని యెఱు
గరా? వారి కష్టముల నెఱిగి తదనుగుణముగ
పురుషులు ప్రవర్తించినచో నిట్టి యాకస్మిక
మార్పుల కవకాశముండదుగదా! గత్యంత
రములేక విప్లవములను లేవదీసిన, బల
వంతులై పురుషులు వారి నణచవచ్చును
గాని అంతటితో మరల సమయము చిక్కి
నపు డట్టిమార్పునుగాని విప్లవమునుగాని ఆ
స్త్రిలే కలిగించు సవకాశమునుకూడ నణగ
ద్రొక్కగలరా? దీనికి మోడిగా
లేమందురో?

ఇట్టి విప్లవము భారతదేశమందు బైలు
దేసినదట! దానికి నిదర్శనము వరులు గావల
యునని పత్రికలలో స్త్రీలు ప్రకటించుటయు,
రాజకీయరంగమున ప్రవేశించుటయు నై యు
న్నదట! ఇది మోడిగారి యభిప్రాయము.
అంతటితో విడువక వారు “దురదృష్టవశమున
స్త్రీలుకూడ రాజకీయరంగమున ప్రవేశించి
యున్నారు. అది చాలచిక్కులను దెచ్చును.
నూతన రాజ్యాంగచట్టమునందు నాతోడి
సోదరినిగూర్చి నాకు గలుగు సభిప్రాయ
మును వెల్లడింప హక్కుగలదా? ఒకవేళ
నారీతి ప్రశ్నించిన దిట్టరియైన యేస్త్రీయై
నను ననుదూషించిన ‘ఒక చెంపగొట్టిన
నింకోక చెంప చూపవలయు’ననెడి నానుడికి
నే గట్టుపడవలసినదేనా? ఏస్త్రీయైన బహి
రంగముగ వెల్లడించిన యభిప్రాయలపై నాకు
కోపమువచ్చిన ననాగతమునుండివచ్చుచున్న
పురుషులహక్కు నుపయోగించి యసమ్మతి

దెలుపక యుండవలసినదేనా?” అని ప్రశ్నించు
చున్నారు.

వీరి వాక్యములే సహృదయులకు వారి
యాశయములను హృదయమును తెలుప
గలవు. భారతస్త్రీలు రాజకీయములందు బ్రవే
శించినది వీరి కేమగునోకాని భారతదేశమున
కదృష్టమే. పురుషు లొక వేళ పరిజ్ఞాన
ములేక అనుగతప్రసంగములు చేసిన స్త్రీలు
తమ యసమ్మతిని వెలువరించి వారి కది
శాంతియుతిముగనే దెలుపుదురనియు, వారి
పై బడి అక్కి రాయిడి చేయరనియు
మోడివంటివారలకు మే మభయమిచ్చు
చున్నాము. అభిప్రాయములు వెల్లడించు
టకే యారీతి భయపడువారు స్త్రీలకు
వ్యక్తిత్వము లేదనియు వారు పురుషుల
యాటవస్తువులనియు వాదించి తదనుగుణము
వర్తించుటకు వెనుదీయకుండుటేల?

ఈ రీతి నుపన్యసించిన వీరు కడపట
“తెలివితక్కువగా ‘అబల’ను స్త్రీనిగూర్చి
నేనెంతయో నెఱిగినవాడ ననుకొంటినిగాని
నాకున్న యనుభవమంతయు దీని నబద్ధము
చేసి నా కేమియు దెలియదనుకొనవలసి
వచ్చినటుల జేయుచున్న”దన్నారు. దీనితో
మే మేకీభవింతుము. ఇట్టివారికైన భారత
స్త్రీల సరిగా స్థముచేసికొని తమ సంకుచి
తాభిప్రాయములకు చోటివ్వక విశాలహృద
యలై వారియున్నతికి - దానిమూలమున
తమయున్నతికి - కృషిచేయుదురుగాక.

శాసనసభ కెన్నుకొనబడిన సభ్యురాండు

నూతన రాజ్యాంగ సంస్కరణముల వనువరించి యిటీవల జరుపబడిన యెన్నికలందు మదరాసు రాష్ట్రమునందు శాసనసభకు తొమ్మిదిమంది స్త్రీలెన్నుకొనబడిరి. వారి కందరికిని 'గృహలక్ష్మి' యభివందనము లర్పించుచున్నది.

చెన్నరాష్ట్రమున స్త్రీనియోజకవర్గము లెనిమిది. వానిలో నొకటి భారతీయక్రైస్తవులకును, మరొకటి మహమ్మదీయులకును ప్రత్యేకింపబడినవి. జనరల్ స్థానములకు శ్రీమతి లక్ష్మీదేవిగారు మాత్రము పోటీచేసిరి. ఈ తొమ్మిదిస్థానములకు కాంగ్రెసువారెనిమిదిమందిని నిల్పిరి. వారందరు విజయమందిరి. తొమ్మిదవవారగు శ్రీమతి ఖడీజాయాకూబ్ హుస్సేనుగారు చెన్నపురి మహమ్మదీయ స్త్రీనియోజకస్థానమునకు స్వతంత్రులుగా నిల్చి గెలుపొందిరి. కాంగ్రెసునిల్విన స్త్రీఅభ్యర్థులందరు ఎక్కువ మెజారిటీతో గెలుపొందిరి. వారిని గూర్చిన వివరములు క్రింద గలవు.

శ్రీమతి భక్తిరామ్మగారు

1920 నందు క్రైస్తవమహిళాకళాశాల యందు పట్టపరీక్ష నిచ్చిరి. భారత స్త్రీ మహామండలి కార్యద్యోగా నుండిరి. 1926 వ సం॥ జూనునెల స్త్రీల ఎన్నికలను గూర్చి చర్చించుటకు ప్యారిసునందు జరిగిన అంతర్జాతీయ స్త్రీసమావేశమునకు డెలి

గేటుగా వెల్లిరి. చెంగల్పట్టు డిస్ట్రిక్టుబోర్డు సభ్యురాలుగను, మదరాసు విశ్వవిద్యాలయ సెనెటు సభ్యురాలుగను బనిచేసిరి. హిందూస్త్రీ సంస్కరణవిషయమున చాల కృషిచేసిరి. సత్యాగ్రహమునందు రెండు మార్లు జైలుకు వెల్లిరి. 1935 నందు లెజిస్లేటివు కౌన్సిలు సభ్యురాలుగా నెన్నుకొనబడిరి. ఇప్పుడు చెన్నపురి స్త్రీలస్థానమునకు ఎన్నుకొనబడిరి. వీరికి వచ్చిన ఓట్లు 24182. ప్రత్యర్థియగు శ్రీమతి లలుమేలుమంగ తాయమ్మార్కుగారికి 5380.

డాక్టరు ఎన్. లక్ష్మీదేవమ్మగారు

ఈమె సంఘసంస్కరణాభిలాషిణి. శ్రీయుత ఎం. మృత్యుంజయశాస్త్రి, బి.ఎ. బి.ఎల్.గారి ధర్మవత్ని. 1930 సం. నుండి కాంగ్రెసులో పనిచేయుచు ఒక సంవత్సరము చెరసాలకు వెల్లిరి. కొంతకాలము కాంగ్రెసు సంఘమునకు ఉపాధ్యక్షులుగా నుండిరి. వీరు బళ్లారి స్త్రీనియోజకస్థానమునకు ఎన్నుకొనబడిరి. వీరి ఓట్లు 4677. ప్రత్యర్థికి 2348.

శ్రీమతి గంధం అమ్మన్న రాజుగారు

వీరు ఏలూరు స్త్రీనియోజకస్థానమునకు నిల్చి ప్రత్యర్థులగు కోటిశ్వరమ్మ, కమలమ్మ గారిలను ఓడించి విజయమందిరి. వీరి ఓట్లు 8663. ప్రత్యర్థులవి వరుసగా 1310, 152.

శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారు

శ్రీమతి గంధం అమ్మన్నరాజుగారు

డా॥ ఎన్. లక్ష్మీదేవమ్మ

శ్రీమతి విద్యాయాకూబ్ హుస్సేన్ గారు

మిసర్స్. మామార్టిక్ సంతాననిరోధమునుగూర్చి బొంబాయికార్మిక స్త్రీ సంఘమున
నుపన్యసించినపుడు దీయబడిన ఛాయాపత్రము. వారు ఈడిపై పున
న్యాయవారుగా నిర్ణయింపబడ్డారు.

లేడీ బిహాంట్ గారి యధ్యక్షతక్రింద బొంబాయి గర్ల్స్ ట్రైన్స్ జవాను
నృత్యమును ప్రదర్శించుట.

శ్రీమతి ఖదిజాయాకూబ్ హుస్సేన్ గారు

సుప్రసిద్ధ కాంగ్రెసు వాదియైన యాకూబ్ హుస్సేన్ గారి ధర్మపత్ని. వీరు టర్కీ దేశీయులు. తన వివాహసంతరము స్వదేశమందలి సంస్కృతము మహమ్మదీయ స్త్రీలయందు ప్రవేశపెట్టవలయునని కృషి చేయుచున్న మహిళామణి. చెన్నపురి మహమ్మదీయ స్త్రీనియోజకస్థానమునకు నిలువబడి గెలుపొందిరి. వీరి ఓట్లు 3357. ప్రత్యర్థికి 3352. వీరు స్వతంత్రముగనే పోటీ చేసిరి. వీరి భర్తయగు యాకూబ్ హుస్సేన్ గారు కూడ శాసనసభ కెన్నుకొనబడిరి.

శ్రీమతి బీనమణి మాసిలామణి పిల్లెగారు

వీరు కాంగ్రెసు ఉద్యమమునందు చాల కాలమునుండియు పనిచేయుచు ట్యూట్ కోర్కెనందు మిగుల పలుకుబడిగల శ్రీయుత మాసిలామణి పిల్లెగారి సతీమణి. వీరెల్లప్పుడు భర్త కార్యక్రమమునందు తోడ్పడి ప్రజాసేవకు పాటుపడిరి. తిన్నవేలి, పలంకోట భారతీయ క్రైస్తవ స్త్రీనియోజకస్థానమునకు నిల్చి గెలుపొందిరి. వీరి ఓట్లు 3680, ప్రత్యర్థికి 1690.

శ్రీమతి లక్ష్మీకృష్ణస్వామి భారతిగారు

కాంగ్రెసునందు తాత్సహముగా పనిచేయు భారతీయదంపతులలో వీరొకరు. వీరు భర్తతోకూడి కాంగ్రెసు ఉద్యమమునందు

పాల్గొని చెరసాలవాసము చేసిరి. దిండికల్ నియోజకస్థానమున గెల్చిరి. ఓట్లు 8137. ప్రత్యర్థికి 255 మాత్రము. వీరి భర్తగారు కూడ శాసనసభ కి ఎన్నికలయందు ఎన్నుకొనబడియున్నారు.

శ్రీమతి లక్ష్మీకంఠరమ్యురంగుగారు

10, 12 సంవత్సరములుగా భార్య భర్తలు కాంగ్రెసు ఉద్యమమునందు పనిచేసిరి. వీరు తిన్నవేలి రూరల్ స్థానమునకు జన్మింప నాయకులును మిగుల పలుకుబడిగలవారు నగు వి. సి. ఈశ్వరరావుపిల్లెగారితో పోటీ చేసి అధికమెజారిటీతో గెల్చిరి. శెనరల్ సీటుకు ఎన్నుకొనబడిన స్త్రీ వీరొకరే. వీరి భర్తగారు కూడ యెన్నుకొనబడిరి.

శ్రీమతి అంజల అమ్మశాగారు

వరునైదు సంవత్సరములుగా కాంగ్రెసునందు కుటుంబసహితముగా పాల్గొని చెరసాలవాసముకూడ చేసిరి. కడలూరు స్త్రీనియోజకస్థానమునకు నిల్చిరి. వీరి ఓట్లు 15518; వీరి ప్రత్యర్థికి 1157.

శ్రీమతి అమ్మకుట్టి అమ్మశాగారు

కాలికట్ - పెల్లిచ్చేరి స్త్రీనియోజకస్థానమునకు నిల్చి గెలుపొందిన కాంగ్రెసు సభ్యురాలు. వీరి ఓట్లు 8261. ప్రత్యర్థికి 2095.

గృహలక్ష్మీ కంకణార్హత

ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ మొల్లజయం త్యుత్సవసందర్భములందు 1934, 1935, 1936-వ సంవత్సరములలో నాంధ్రపాఠక లోకమునకు చిరపరిచితులును సుప్రసిద్ధరచ యిత్రులును అగు శ్రీమతులు కనుపత్తి వరలక్ష్మమ్మ, చిలకపాటి సీతాంబ, కంచనపల్లి కనకాంబగారలకు గృహలక్ష్మీ కంకణమును బహూకరించిన విషయమెల్లరికిని దెలిసినదే. ఆంధ్రరచయిత్రుల నాదరించి ప్రోత్సహిం చుచు నామూలమున మహిళాభ్యుదయము నకు పాటుబడుట కంకణ బహూకరణోద్దేశ మని యిదివఱకే గృహలక్ష్మీ నిర్వచించి యున్నది. ఈ యుద్దేశము నిరంతరాయ ముగా కొనసాగుటకై ప్రతిసంవత్సర మిట్టి బహూకరణములు విడువక జరుగవలసి యుండును. ఆ రీతిగా నొనర్చుటకు 'గృహలక్ష్మీ'య్యువ్వెల్లారుచునే యుండును. ఆవిధముగనే దానిని గ్రహించుటకును, ఆ యుద్దేశ్యముల నెరవేర్చుటకును ఆంధ్ర సోదరీమణులుకూడనువ్వెల్లారుచుండవలెను; గృహలక్ష్మీకి తోడ్పడవలెను.

పై గనబరచిన విదుషీమణులవంటి యాంధ్రనారీమణులింకను పెక్కుమంది గలరనుమాట సత్యేతరముగాదు. వారి జాడల వర్తించి యిట్టి విదుషీమణులు రచయిత్రులు పెక్కుమంది బైలుదేరి యాంధ్రావని నలరింపవచ్చును. వారందరి

గృహలక్ష్మీ కంకణముబొంద నర్హులై యున్నారు.

ఈ కంకణము సుప్రసిద్ధరచయిత్రులకర మలంకరింప గాచుకొనియుండ వారంద రిద్దానికేల ప్రయత్నింపగూడదు? ఇంతవఱ కావిషయము తెలియదని యెవరు ఆలసింప జనదు. నేటి నుండియే ప్రయత్నింపనగు. అట్టి వారందరి ప్రకటనను గమనింతురుగాక. ఇదివఱకు కంకణార్హత బొందినవారిట్టి గౌరవము బొందుటకు వారు రచించిన పలువిధములగు రచనలును, వారొనర్చిన భాషాసేవయు కారణమైయున్నదని అందరికి దెలిసియేయున్నది. ఇకపై కంకణార్హత బొంద దలంచువారి విషయములతోపాటు ఇంకొకటికూడ నిర్వర్తింపవలసియుండునని మనవి.

సాధారణముగా కంకణ బహుమతి సంవత్సరాంతమున, డిశంబరుమాసములో జరుగుచుండును. దానికెందరేని యేకకాల ములో ప్రయత్నింపవచ్చును. వారాసంవత్స రాంధమునుండియు గృహలక్ష్మీయందు విదారుపుటలకు మించని వ్యాసముల రచింపుచుండవలెను. అట్లు ప్రకటింపబడిన వ్యాసములు సంవత్సరాంతమున పోటీచేసిన ఇతరుల రచనలతోబాటు పరీక్షింపబడును. అపుడు ఉత్తమ వ్యాసముల సంఖ్యయు, విలువయు, వారదివఱకు రచించి ప్రకటించి

గృహ లక్ష్మి

యున్న పుస్తకములాది రచనలును భాషా సేవయు, గణింపబడును. ఆసంవత్సరము కంకణార్హతకై ప్రయత్నించిన వారియందీ విషయముల నెవరు ప్రథములుగ కృతకృత్యులగుదురో ముందుగానే ప్రకటింపబడి కంకణ బహుమతి నిశ్చయింపబడును.

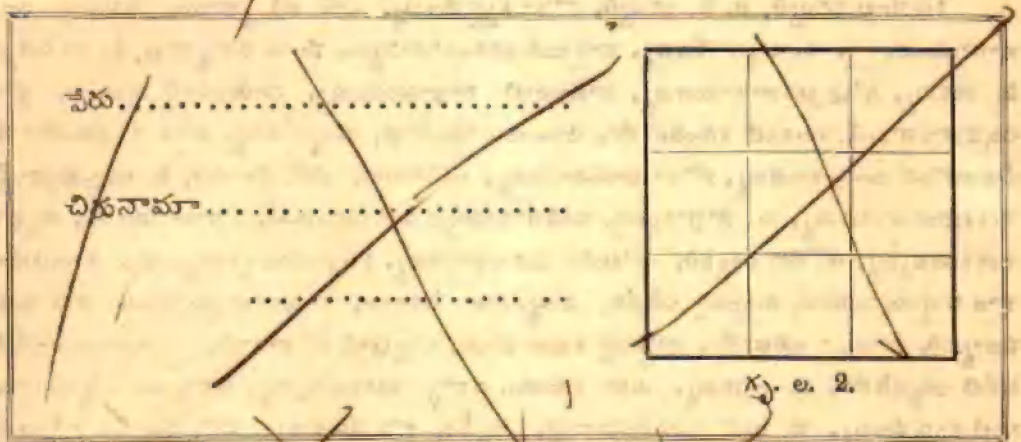
వ్యాసములు రసవత్తరములై గద్యాత్మికములై యుండవలయును. వ్రాయవలసిన విషయములు వారే యేర్పరుకొనదగును; కాని సాంఘిక రాజకీయార్థికవిషయములైనను సారస్వతవిషయములైనను స్త్రీల యభ్యుదయమునుగూర్చి చర్చించునవియై యుండవలయును.

1937 వ సంవత్సరము డిశంబరుమాసము నం దొసగబోవు గృహలక్ష్మి కంకణమునకు

అర్హత సంపాదించబోవు సోదరీమణులందరివృత్తినుండియే పైన వ్రాసిన విషయముల గమనించి వ్యాసరచనకు బూనుకొనవలెను. ఆవిషయమును ముందే మాతాశ్రాలయమునకు దెలుపుకొని వారిదివజకు చేసిన భాషా సేవ, రచనలు, వాని ప్రతులు పంపుకొనవలయును.

ప్రతి నెలయందును వ్యాసములు 15 వ తేదిలోపలనే పంపుకొనవలయును. అవి ప్రకటనార్హముగాకున్నచో వెంటనే త్రిప్పి పంపబడును. కంకణమునకై పోటీచేయు వారినిగూర్చి గాని తత్సంబంధమైన విషయములనుగురించి కాని ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు పెంచకుండుట లెస్స. ఈ యవకాశమును బురస్కరించుకొని సోదరీమణులందరు కంకణార్హతకై ప్రయత్నింతురుగాక.

గృహ లక్ష్మి చిత్రపత్న

గృహలక్ష్మి చిత్రప్రశ్న

85 వ పుటలో ముద్రింపబడిన కూపనులో 9 యిండ్లుగల చిత్రముగలదు. దానిలో నే వైపునుండి కూడినను 18వ సంఖ్య వచ్చునీతి అంకెలను వేయవలయును. ఒకమారువేసిన అంకెను తిరిగి వేయకూడదు. ఒక్కొక్క రిట్టిప్రతుల నెన్నేని బంపవచ్చును కాని ప్రతిసమాధానము గృహలక్ష్మి కూపనునందే యుండవలయును. వేరుగా బంపినను, ఏప్రిల్ 15వ తేదికి తరువాత మాకు చేరునట్లు పంపినను ఆ సమాధానము లంగీకరింపబడవు. ఆ సమాధానములలో మావద్ద నీలుచేయబడియున్నదానితో సరిపోవు దానికి గృహలక్ష్మి సంచిక యొక సంవత్సర ముచితముగా పంపబడును. స్త్రీలు మాత్రమిందు పాల్గొనఁగును. ప్రవేశదుసు మేమియులేదు. ఫలితములు రాబోవు సంచికలో ప్రకటింపబడును.

గత సంచికయందలి చిత్రప్రశ్నకు సమాధానము: వి నీ ల కు ం త ల ము

లహమతి బొందినవారు: శ్రీమతి బి. లక్ష్మీబాయి.

,, స. నాగరత్నము.

పైవా రిరువురి సరియగు సమాధానములు మాకు మొదట అందినందున ఆరుమాసములు గృహలక్ష్మి సంచికలు వారి కుచితముగా పంపబడును.

పైప్రశ్నకు సరియగు సమాధానము లిచ్చిన యితరుల పేరులు క్రింద పేర్కొనుచున్నాము. గృహలక్ష్మి కూపనులలోగాక వేరుగా వ్రాసినవారి సమాధానములు లెక్కింపబడలేదు.

కడియాల సరస్వతి, బి. పి. సరస్వతి, కోకా కృష్ణజేతమ్మ, ఎమ్. లక్ష్మీబాయి, చెరుమూరి మూర్య నారాయణమ్మ, పెండ్యాల శేషమ్మ, రాళ్లబండి నరసింహాచార్యులు, బేలాల ధర్మారావు, సి. రామేశ్వర్, పి. వెంకమ్మ, గోవు ఆదినారాయణమ్మ, కామలపాటి రాధాసుందరిమ్మ, మాకులపాటి వజ్రాంబ, పాకల చంద్రకాంతామణి, మాగంటి శకుంతలాదేవి, పాలూరి రామారావు, జమ్మి సీతమ్మ, వల్లిపర్తి శకుంతలాదేవి, చీమలకొండ మూర్యకాంతమ్మ, కోకా మానుమాయమ్మ, లలితకుమారి, ఎన్. రీలావతి, పి. ఆప్పయ్యకాశ్రి, పెంకటరంగనాయకమ్మ, మ. పౌభాగ్యవల్లి, పండితారాధ్యుల నాగభూషణము, సర్రాజు రమాదేవి, వల్లభవేని పెంకటసుబ్బమ్మ, తోలేటి సత్యవతి, గోవిందు వెంకటభారతమ్మ, కప్పలంతుల బ్రహ్మచందం, కమలకుమారి, కాజ దత్తయ్యపంతులు, మల్లంపల్లి సతీదేవి, దణ్ణంరాజు వీరరాజు, కామరాజు మైలేయి, తాత వెంకట పద్మావతి, భాస్కర్ల లలితాదేవి, బొడ్డుపల్లి కమలాబాయి, గొల్లపూడి కోగారావు, గ్రోణంరాజు జానకీదేవి, ఓలేటి సత్యవతిదేవి, పి. జానకమ్మ, మదిర శకుంతల, దర్పా వెంకటరత్నమ్మ, ఆర్కాంబ సరస్వతిబాయి, గంటి కృష్ణజేతమ్మ, వి. యర్. నరసింహారావు, జె. సీత, కోకి తులకమ్మ, చిట్టి, పం. కం. రుక్మిణమ్మ, యమ్. మూర్యప్రకాశరావు, మందపాటి సీతామహాలక్ష్మి.

(గత సంచిక తరువాయి)

దోషములు కావలసినన్ని మన సంఘముననున్నవి, వారి సంఘముననున్నవి. ఇట ఒక్కొక్కప్పుడు విధవల అశ్రుపాతమున ధర్మ ఆర్జిమైపోవుచున్నది. అట అనూధలగు కుమారికల దీర్ఘవిశ్వాసముల వాయువు విషాక్తమైపోవుచున్నది. ఇట జీవితము దారిద్ర్యవిషమున శిథిలమగుచున్నది. అట భోగవిలాసముల అవసరకాతీ జీవన్మృతప్రాయమగుచున్నది.

నేను పురుషులకు జెప్పదానినే స్త్రీలకును జెప్పెదను.

భారతదేశమున భారతీయధర్మమున శ్రద్ధావిశ్వాసముల నుంచుడు. తేజస్వినులుగండు. ఆశతో నడుములు బిగింపుడు. భారతమున జన్మమని స్థిలక గౌరవముగ భావింపుడు. ఇతరజాతులనుండి కొంచెము కొంచెముగ మనము గ్రహింపవలసిన విషయములున్నను, ఇతర జాతులకంటె వెయ్యిరెట్లెక్కువగ జగత్తున కీయవలసినదున్నదని గుర్తునందుంచుకొనుడు.

హీనభావమే ఒక రోగము, ఇదిమి దైవ్యహారేక గుప్తముగనున్న అహంకారమా? 'నలింగం ధర్మ కారణం సమతా సర్వధూరేషు ఏకస్మత్కస్య లక్షణమ్.' 'అస్తి ఆస్తి, సోహం సోహం, చిదానంద రూపః శివోహం శివోహం.' 'నిర్లచ్చరి జగజ్జాలాత్ పింజరాదివశేసరి.' 'నాయమాత్మా బలహీనేవలభ్యః' తుపాకప్రవాహము (Avalanche)వలె ప్రపంచముపై పడుము—జగత్తు పటపట బ్రద్ధలైపోవుగాక, హర హరమహాదేవ. ఉద్ధరాదాతృ నాత్మానమ్.

ఆమెరికాయువకు లెంత పనిత్రలు! పాతిక ముప్పదిఏండ్లు దాటినదే వివాహముకాదు. ఆకాశమున వెగురు పక్షులవలె స్వతంత్రులు. సంతయిండు

దుకాణముల పనిచేతురు; కాలేజీలలో ప్రోఫెసర్లు. కాని మచ్చలేని కీలము. దబ్బున్నవారు రీదసాదలకు ఉపకారమొనర్ప తీవ్రముగ యత్నింతురు. ఇక మనమో! పదేండ్లు మీదబడిన పెద్దరేయికపోయిన పాదయుసోదము! మనము మమఘ్నలలో లెక్కా?

ఆ దేశపు అవివాహితయువకులు చాలమంచివారు; ముగ్ధులు. వారిని బోలువారిని నేను మరెచ్చటను గాంచలేదు. మన దేశమున సత్పురుషులు చాలమంది; కాని ఇట్టియువకులు చాలతక్కువ. 'అదేవి ముక్కరియగు పురుషుని గృహమున లక్ష్మీవలె విరాజిల్లుచున్నది.' ఈమాట నిశ్చయము. హిమధవళలగు యువకుల వసేతుల గాంచితిని. వీరి కెట్టి స్వాతంత్ర్యము

త్రయము! పనులనన్నిటిని వారే యొనర్తురు. మూర్ఖులు, కాలేజీలు వీరితో నిండియున్నవి. ఈ పాదుదేశమున యువకులు చాలివెంట వడువ పిలువలేదు. ఆమెరికన్ యువకులదయ వెట్లు వర్ణింతును. నే నటనుండిన వన్నిదినములు ఇంట తావొసంగిరి. తివసిచ్చిరి. ఉపన్యాసముల నొసంగ వీళ్లు కల్పించిరి. వెంటనిడికొని బహువశు దీవికొని వెళ్లిరి. వారొనర్చని దేమి యున్నదో వచింపజాలను. వందలకొలది జన్మము లెత్తి నేవసొనర్చినను, వారి ఋణమును దీర్చజాలను.

ఈ ఆమెరికన్ శవములు ఇతరదేశీయ రమణుల కంటె గొప్పలు. అదేకాదు. ఆమెరికన్ పురుషుల కంటెగూడ. ధనార్థము పురుషుడు తన జీవితమంతయు దాస్యకృంఖలముల బంధించుకొనుచున్నాడు; స్త్రీ ఈ అవకాశమును పురస్కరించుకొని తన ఉన్నతి కొఱకు పాటుపడుచున్నది. వృద్ధివియందలి మఱి ఏ ఇతరదేశమునను స్త్రీల కింతటి అధికారములేదు. క్రమముగ అన్నింటిని తమ చేతులలోనికి లాగుకొను చున్నారు. పురుషులకంటె స్త్రీలసంఖ్యయే విద్యా విషయమున అధికము. అయితే, ప్రతిభాకాలురు ఎక్కువగ పురుషులలోనే కన్పడుచును.

అదేకపుటిల్లులు చివరవయస్సుననే పనిపాటల నొనర్చుబోదురు. యువకులు యూనివర్సిటీలలో విద్యను చేర్తురు. ఫలితము: ఒక్కొక్కసభలో నూటికి తొంబదిమంది స్త్రీలేయిందురు. యువకులు వారి కాలిగోటికి పోలరు. ఈయువకులు జాతీయోన్నతికి ప్రతినిధులు. పురుషులు కార్యపరతంత్రులగుటవలన విద్యావిషయముల మనస్సును లగింపలేరు. మహిళా గణమే గొప్పగొప్ప కార్యములకు జీవనము.

కాశ్మీయశబ్దార్థము తెలుంగుదువా? కాత్తడన కల్లు త్రావువాడనికాదు. కాత్తడన జగత్తున ప్రకాశించు మహాశక్తి అంతయు ఈశ్వరుడని ఎఱుంగు వాడు. స్త్రీజాతీయం చంకటను ఆశక్తియొక్క వికాసమును గాంచువాడు, వీ రట్లే కాంతురు. మన

వనివాడు: 'యత్రనార్యాస్తు పూజ్యంలే రమంతే తత్రదేశతా' వీ రట్లే యొనర్తురు. అందువలననే వీరు నుఖులు, విద్యాంశులు, స్వతంత్రులు, యత్నశీలు. మనము స్త్రీలను సీతలుగ, అభయలుగ, అతిపాపముగ, అపవిత్రముగ కాచుచున్నాము. దీని ప్రతి ఫలము: మనము పశువులమై, దానులమై, యత్న రహితులమై, దర్శితులమై పడియున్నాము.

వీరి ధర్మమే శక్తిపూజ, కొంచె మించుమించుగ వామాచారము; పంచమకాగములలోని తుది దానిని విడచిన — 'నామేవామో....దక్షిణేపానపాత్రం.... అగ్రేన్యస్తం మరీచసహితం నూకరసోష్ణమంసం.... కాలోధన్యః పరమగహవో యోగివామస్యగన్యః.' 'సర్వసాధారణముగ బయటికి గమపడు శక్తిపూజ వామాచారమే—మార్కభావమునూడ విరివిగనున్నది. ప్రాబుత్వంతు మతమునకు యూరప్స్ ప్రాధాన్యము లేదు. ఆచ్చట మతము క్యాథలిక్ మతము. ఆ మతమున ఏను, త్రికము, జహోవా ఇవన్నియు నిద్రితములు; జాగరిల్లియున్నది 'మత' ఒక్కటియే. పలుచోట్ల, పలురకముల, పెక్కురూపముల, హర్ష్యముల, మందిరముల, పథప్రాంతముల, పర్లకుటీరముల 'మత, మత, మతా!' బాదుచు పిలుచుచున్నాడు 'మత'. వేనాపతి పిలుచుచున్నాడు 'మత'. తుపాకి చేతిగొని పైసకు దరచుచున్నాడు 'మత'. నాకా మధ్యమమున నావికు డనుచున్నాడు 'మత'. దారిలో విచ్చగాడు 'శేక'పెట్టుచున్నాడు 'మత'. తీర్లవస్త్రమును ధరించిన జాలరి ఆనుచున్నాడు 'మత'. "తల్లి"—'ధన్యరాలు మేరీ', 'ధన్యరాలు మేరీ'. రాతిందివములు ఈధన్యములు లేచుచున్నవి. ఈ శక్తి పూజ శేవలము కామపూజ కాదు. మన దేశమున కాశీ, కాళీభట్టాది తీర్థస్థలములలో కుమారిక (అవివాహితకన్య)లకును, సభన (జీవితధర్మకర్త)లకును జరపు వాస్తవిక ప్రత్యక్షపూజ, కాలపనికము కాదు. ఇట్టిపూజ అట జరుగుచున్నది. మనపూజ తీర్థస్థాన

భారతనారీ-సాహిత్యనారీ

ములలో నే, ఆనిముచుమే. వారీపూజ రాత్రిందిన ములు, ద్వాదశమాసములు. ప్రథమస్థానము శ్రీలక్ష్మి, ఎట్టిదైనను కానిమ్ము. పరిచయముండనీ, ఉండక పోనీ; గొప్పటలుబలునకు జెందినవారియొక్కయు, రూపరూపనములు గలిగినవారియొక్కయు సంగతి వేరుగ చెప్పునక్కర్లేదు. 'మూరు'లు పెయిన్ పై దండెత్తి అట ఎనిమిది శతాబ్దములు పరిపాలించి నప్పటినుండి ఈపూజ ఆరంభమైనది. వారు యొమ్మిదట శక్తికి వసనధూమక భోజనఆసవాదుల సౌసంగి సమ్మానించెదవారు. అప్పటినుండియే యూరప్ న సభ్యత వికసించసాగినది. శక్తిపూజ ఉదయించినది. 'మూరు'లు మరచిపోయినారు. శక్తిహీనులు, శ్రీహీనులైనారు. స్థానచ్యుతులై ఆఫ్రికాలో నొక మూల వివసించసాగిరి. ఆశక్తి యూరప్ న సంగ్రమించినది; మత మసల్మానుల విడచి, క్రిస్టియనుల గృహమును వరించినది.

శ్రీ సంబంధములగు ఆచారము లన్నిచోట్ల ఒకేతీరుగనున్నవి; పురుషులు పైయరుగుట తప్ప కాదు, శ్రీ పైరిణియైన చుహాదోషము. కాని, ఫ్రెంచివారి కంత పట్టంపులేదు. యూరప్ నందలి జనసాధారణముగూడ ఈవిషయమున అంతగ తల పోయరు. అవివాహితులపక్షమున ఇది దోషమే కాదు. విద్యార్థివిషయవిరతుడైన చాలపట్ల తల్లిదండ్రులు దోషముగ పరిగణింతురు. వారు పురుషుని కడ గోరునది సామానము. వీరి virtue శబ్దమును, మన వీరత్వమును ఒక్కటియే. ఈ శబ్దచరిత్రమును గమనింపుము. వీరచరిని పురుషుడందుకొ తెలియ వచ్చును. కాని, శ్రీకి సతీత్వ మవసరమే. మన ఉద్దేశ్యము ఏకదవ్యతిక్రమ, మన విద్యార్థి (బ్రహ్మచారి) శబ్దమును, కామజయత్వమును నొక్కటియే. విద్యార్థి—కామజిత అనిన ఒకేమాట.

మన ఉద్దేశ్యము మోక్షము బ్రహ్మచర్యము లేనిచో అదెట్లు లభించును? వారి ఉద్దేశ్యము భోగము,

బ్రహ్మచర్యముతో అవసరమంతగ లేదు. శ్రీయొక్క సతీత్వము వాశనమైన సంతానము కలుగదు, వారి ధ్వంసమైపోవును. పురుషుడు పదిమందిని పెండ్లిచేసి కొనినను వద్దములేదు పైగా వంశమువృద్ధి చెందును. శ్రీల విషయమును నిట్లుగాదు. ఇట్లయిన ఫలము వంధ్యత్వము. అందువలననే అన్ని రేశములవారును శ్రీల సతీత్వముపై కన్నుంచివారు. పురుషుడు వంచ సాగివాడు. 'ప్రకృతిం యాంతిభూతాని నిగ్రహం కింకరిష్యతి.'

భారతవర్షమున పల్ని భర్తను ప్రేమించువట్లు పురుగునిగూడ స్వప్నమునపై ప్రేమింపజాలదు. ఆపె సతి ఆవనగును. కాని మరల పురుషుడు తల్లిని ప్రేమింపగలిగి వంతగ భార్యను ప్రేమింపజాలడు. కనుక ఈప్రేమ పరస్పర సాపేక్షరహితమగు పవిత్ర వస్తువుగ గ్రహింపబడజాలదు. ఇది విశ్రయము. భార్యాభర్తలు సర్వదా ఏకత్రఉండుట సమీచనముగ పరిగణింపబడకున్నది. ఈ విషయమును మనము పాశ్చాత్యులకడనుండి గ్రహించి, మన ఆదర్శము నొకింత నూతనమొనర్చుకొనవలసియున్నది. వారు మననుండి మాతృభక్తిని గ్రహించుట ఆవశ్యకము.

దోషములు కావలసినన్ని మనసంఘముననున్నవి, వారి సంఘముననున్నవి. ఇట ఒక్కొక్కప్పుడు విధ వల అశ్రుపాతమున ధర ఆర్ద్రమైపోవుచున్నది. అట అనూభలగు కుమారికల దీర్ఘ నిశ్వాసముల వాయువు విషాక్తమైపోవుచున్నది. ఇట జీవితము వారిద్య విషమన కిధిలనుగుచున్నది. అట భోగవిలాసముల అవసర జాతి లేవనృత ప్రాయమగుచున్నది.

మీరు వివిధ రేశములు తిరిగియున్నయెడల, ఒక జాతి తమదోషముల నొకరికిగను ఇంకొకజాతి మరొక రికిగను దిద్దుకొన యిత్నించుచున్నదని కనుగొనగలరు. ఒకే దోషమును విభిన్న పాఠముల నవలంబించి దిద్ద యిత్నించినను, ఏయొక్కరును కృతకృత్యులుగాలేదు.

ఒకమూల సవరించిన మరొకమూల దిరిగిపడుచున్నది. దీనిగతి ఇట్లేయిండును. హిందువులు సతీధర్మరక్షణార్థము బాల్యవివాహముల నొనరించి, జాతివంశీని విస్తీర్ణమునన్వి నైచినారు. కాని బాల్యవివాహము సతీత్వధర్మమును గాపాడలేదని చెప్పజాలము. ఇందు నీ వెద్దానిని గ్రహింతువు? బాల్యవివాహమునన్వి సతీత్వమును రక్షింతువా—అయిన జాతి విస్తీర్ణమై పోవుచున్నదే! మఱి పాశ్చాత్యులిట్టి ఆపదలనుండి నెగ్గి బయటపడి నారందుమా? అట్లుకాదే. ఏమన సతీత్వమే జాతియొక్క జీవనశక్తి. జాతియొక్క మృత్యుదిహ్నము సతీధర్మనాశనమునుండియే వచ్చుచున్నదని నీవు ఇతిహాసమున (History) గమగొని యుండలేదా? సతీధర్మము అడుగంటిన వివాహ కాలము చాళురించినదన్నమాటే. ఈ దుఃఖకర ప్రశ్నల మీమాంస నెటకనుగొనగలము? తలిదండ్రులు వధూవరులను నిర్వహించిన, ఈ ప్రేమదోషము లాకింత తగ్గిన తగ్గవచ్చును. కాని, వధూవరులు తమకుదామే వరించుకొనిన సుఖమంతగ లభింపదు. భారతీయ నాయలు విశేషముగ సుఖించుచున్నారు. భార్యా భర్తలనడుమ సాధారణముగ కలహములు లేవు. పక్షాంతరమున, ఆత్మింతస్వాతంత్ర్యదేశముగు ఆమెరికాయందు అంతఃకలహములులేని కుటుంబమేలేదు. సుఖించుచున్న సంసారములు బొత్తుగ లేవనికాదు; కాని, వనరుచున్న కుటుంబముల సంఖ్య గణనాతీతము. నేనరిగిన ప్రతిసభయందు వివవచ్చిన స్త్రీలలో మూడవ వంతు భర్తలను, పుత్రులను ద్వజించినారని వింటిని. ఇట్లే సమ్రాట్ ఈవిషయమేమి తెల్లడించుచున్నది? ఈ ఆదర్శములవలన ఆధికసుఖము లభించుటయేలేదు. మనమందరము సుఖముకొరకు విశేషముగ యత్నించు

చున్నాము. కాని సుఖము లభింపకమునునే ఇంకొక నైపున దుఃఖము గలుగుచున్నది.*

ప్రతిజాతికి ఒకానొక నైతికజీవనోద్దేశ్యమున్నది. దాని ననుసరించియే ఆయాజాతులను బరికిరింపవలసి యున్నది. భిన్నభిన్నదృష్టులతో బరికించుటలేకదు.

నవ్యభారత మనుచున్నది : వివాహవిషయమున మాకు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యముండవలెను, మాభవిష్య జీవన కష్టసుఖములతో గూడుకొనిన విషయము, మా ఇచ్చకు నచ్చినట్లొనర్చుకొనెదము. ప్రాచీనభారత మాడేశించుచున్నది : వివాహము ఇంద్రియ సుఖము కొఱుకుగాదు వంశోత్పాదనకు అని. ఇదియే ఈదేశము యొక్క అభిప్రాయము సంతానోద్పాదనవలన నీవు సంఘముయొక్క భవిష్యత్తునకు కారణుడవగు చున్నావు. అందువలన సమాజమునకు శుభముచేయు పద్ధతియే ఆచరణయిండున్నది. 'నిమజనహితాయ'. నీవు నీసుఖభోగేచ్ఛను త్యజింపుము.

ఈ పాశ్చాత్యవారి ప్రశంసనుగాంచి, మనదేశపు యువకులు ఆత్మింతహీనదేశముందున్నారని తలపోయి కుందురుగాక. మనదేశమున గడచిన కతాబ్రములలో నున్న పరిస్థితులనుండి రక్షించుటకు స్త్రీలను మాటున నుంచవలసివచ్చినది. ఈ సత్యమును మనమస్సనమంచు కొని మన సంఘముయొక్క రీతినీతులను పరీక్షింప వలెను; స్త్రీలు హీనలను సిద్ధాంతమును బురస్కరించు కొని కాదు.

నేను జాతియొక్క రెండుపెదలను గాంచివాను ఏజాతి సీతాదేవిని బ్రసవించినదో—ఇది కల్పనయే యగుగాక అయినను—ఆజాతికి నారియిండుండెడి శ్రద్ధతో సమముగ శ్రద్ధ మరెచ్చటనులేదు. పాశ్చాత్య

* వివేకానందుడు ప్రతివిషయమును తన ఆదర్శముతో సరిజూచుచు విచారించెడువాడు. ప్రాచ్య పాశ్చాత్యవివాహపద్ధతులు రెండును జగత్కల్యాణమున కవసరములేయని ఆయన తలపు. మొదట పాశ్చాత్యసభ్యతనుగాంచి ఆకృష్టుడైనను, పిదపదాని ధననిష్ఠ శ్రమలను గుర్తించినాడు.

భారతనారీ-పాశ్చాత్యనారీ

వారి భుజములమీదనున్న కాసనములభారము ఈ దేశపు స్త్రీలెరుంగరు. మనసంఘమున రోమములు, అశ్వాముములు ఉన్నవి వారి సంఘమునగూడనున్నవి. ప్రేమ దయాదాక్షిణ్యాదిగుణములను ఆయాజాతులు ఆచారములద్వారా వెల్లడింప ప్రయత్నించినారను విషయమును మరువకూడదు. భారతదేశమందలి గార్హస్థ్యధర్మ - ఆచారములకు ఇతరదేశాచారముల కంటె వధికమగు ఉపయోగమున్నదని నేను నిస్సందేహముగ చెప్పగలను.

పాశ్చాత్యనారీ స్వతంత్ర. అదియే మెరుగు; వారు స్వయంజర మొనర్చుకొందురు, ఇదియే ఉత్తమ పద్ధతి; -సందేహమేమి! నాకు పాశ్చాత్యసంఘముతో ఒకంత ప్రత్యక్షపరిచయమున్నది; దీవజేసి, ప్రాచ్య పాశ్చాత్యసంఘముల కత్యంతభేదమున్నదని గ్రహించితిని; పాశ్చాత్యసంఘము ననుసరించి నిర్మింపబోవు సాంప్రదాయములన్నియు విఫలములగును. ఆదేశ

మున వసింపక అట స్త్రీపురుషుల మెలయికకును పావిత్ర్యరక్షణార్థమునకును విధింపబడిన నియమములను కట్టుబాట్లను ఎఱుంగక ఈదేశమున స్త్రీపురుషులు విచ్ఛలవిడిగ తిరుగుట కొప్పకొనువారియెడల నాకొకింతయు సానుభూతిలేదు.

నేను పురుషులకు తెప్పదానివే స్త్రీలకును తెప్పదను.

భారతదేశమున భారతీయధర్మమున శ్రద్ధావిశ్వాసములకుంచుడు. తేజస్వియుగండు. ఆశతో నడుములు విగింపుడు. భారతమున జన్మమని పిగ్గిల గౌరవముగ భావింపుడు. ఇతరజాతులనుండి కొంచెము కొంచెముగ మనము గ్రహింపవలసిన విషయములున్నను, ఇతర జాతులకంటె వెయ్యిరెట్లెక్కువగ జగత్తున కీయవలసిన దున్నదని గుర్తునందుంచుకొనుడు.

(అను. పూర్ణానంద)

అనుకరణములను చూచి మోసపోకుడు

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పలకు సిద్ధామృతము

అమృతాంజనం లిమిటెడ్

బొంబాయి - మదరాసు - కలకత్తా

రుద్రమాంబ

కొడాలి వేంకటరాజారావుగారు

[శ్రీ రుద్రమదేవి కాకతివంశస్థుడైన గణపతిదేవునిమామయ, ఈ కాకతివంశమునకు మూలపురుషుడు ప్రాచీనరాజు. రుద్రమ మహాయోధురాలు. పరిపాలనావిధానంకూడా బాగాతెలిసిన సమర్థురాలు. గణపతిదేవు నకు గుమారులు లేకపోవుటచే, ఈమె ఓర్వలును రాజధానిగాచేసుకొని ఆంధ్రదేశము నేలుచున్న కాలంలో జేవగిరిరాజైన మహాదేవు డీమెపైకి దండెత్తిరాగా వానినిఓడించి తరిమేస్తుంది. అజీ యాకథ.]

వనితలురాజ్యమేల మగవారికిలోకువ, అందుచేతనే
తనినది యెంటుపట్టకిటు దేవగిరీశుడు దండయాత్రకై
పనిగొనివచ్చుచుంటినని పంపెనొకా నొక జాబువ్రాసి, మీ
రనికిదే సిద్ధమై బలములన్నియుఁ గూర్చుండఁహో! మహారాధిపన్.

అని తనవాహినీపతుల కాజ్ఞానొసంగిన రుద్రమాంబ, చ
య్యన సభనుండిలేచెను ముఖాంతరమందొక నూత్నశోభ తో
చినదట చూచువారలకు శీఘ్రమై అంతిపురంబులోనికిన్
చ నెను ధరింపనామె పురుషభ్రమఁగొల్పు మహాద్యుతాకృతిన్.

కనబడు, ఆమహాద్యుతముఖమ్మున కాకతివంశచిహ్నముల్,
గణపతిదేవ భూపుని వికాస విచిత్రమహస్సులున్, మహా
రణమున శత్రురాజుల శిరస్సులఁజేల్చెడి ధైర్యకీలలున్;
అణకువతోడకూడిన మహాచ్ఛ విశాలవిలోకనప్రభల్.

రథమునఁబూన్చినిల్పిరి తురంగములేడవి; భాస్కరాశ్వముల్
విధమునవోపు, అందున పవిత్రతల్గిన రాచకాంత; వే
రధిఅయి, బైలుదేరెను పరాక్రమవహ్నిమరీచి మాలికా
నిధివిరఁజిమ్ము వీధులవినీతభటాళినిఁగూడి పోగుకై.

‘ధమధమ’ కొట్టినా రనిని ధక్కలు, నోర్గలు మారుమోయగా
‘తమరికసిద్ధమే’ అనువిధంబున కాకతిరాణిపక్షముల్
కుమతి, పరాయినేత; అనుకోనిప్రకారము దొంగత్రోవగా
సమరముఁజేరినాడు తనసైన్యముతో, విధివెక్కిరింపగన్.

అటునిటుదండనాయకులు నాశ్వికు లాపయికాలుబంటులు
త్పటనిశితాసిధారులయి, కన్నులవెంబడి శోణితప్రభా

ఘటనవెలుంగ, యుద్ధమున కత్తులుకత్తులుకల్పినారు, వే
సటలుజనించె దేవపతిసంతతిలోపల సంతలోననే.

‘ధణధణ’ దుందుభిస్వన విధానము లాంధ్రపదాతియుద్ధనై
పుణులు, పునీతకాకతి సమున్నతరాజ్యమునిల్పియుండు ధో
రణులు; ద్విషత్సమూహము విరామముగైకొన కాళ్లుజూచుటల్
రణమునఁగానవచ్చెనట రాణి విజృంభణజేసిపోగన్.

ఎలుపునశించె దేవగిరి యేలికమోమున నాహవంబుపై
నెలుపుహసించె; తాదృశనిరీక్షితులై హతశేషులైన ఆ
గిరిపతిజోదులంత పరుగెత్తిరికాళ్లబలమ్ముకొద్ది సం
గరమునువీడి జీవములఁ గాచుకొనంగనువీతవీర్యులై.

తురగముఁద్రిప్పిదేవగిరి త్రోవలఁబట్టినరాచవాడు, వే
పరుగులఁబోయినాడు, ‘తనప్రాణముమాత్రము దక్కినంచు,’ సం
భరమునపొంగినాడు, నిజభావములో గ్రహించినాడు; స్త్రీ
కరనవశక్తిభారము, నికన్మరిరాడటు నొంటికాలుపై.

అరదమునెక్కి యోధులు పురావనిఁబోయెడి రాజమార్గమం
దరిగెడివీరసాధ్వి, నయనాంతరనిర్గమహర్ష బాష్ప దృ
క్కిరణవితానముల్ కురిసె గెల్చితమన్న ‘హుషారు’చేత ‘శే!
పరహరిరుద్రమాంబ’కని పల్కుచువెల్లిన సైనికాళిపై.

‘అంధకోతి’నంది.

దయ్యాలకు కూడా దడేనా?

శ్రీమతి వడ్డాది సుశీలా దేవిగారు

శర్మగారు ఆనందభవనం కొనేటప్పుడు అంతా వద్దనిచెప్పినారు. ఎంచేతనంటే ఆ ఇంట్లో దయ్యాలు ఉన్నాయని చాలవాడుక. కాని ఆయన చాలా దేశాలుతిరిగిన నవనాగరికుడు అవడంచేత లక్ష్యపెట్టలేదు. మంచిలోకా చూడకుండానే ప్రవేశించాడు: అవును వేరేమంచిలోకా ఎందుకూ? ఆయనలోకాల అన్నీ మంచిలే. దయ్యాలు లేవని ఆయనకు ఒక్కడికేకాదు నమ్మకం. ఆయన భార్య, విడ్డలకి కూడా అదేవిశ్వాసం. ఇల్లు అంతా సుభ్రంచేయించి ప్రవేశించడంవల్ల వాళ్లకు ఏమీ చిరాకుకలగలేదు. ఇల్లు అంతా పరిశుభ్రముగానే ఉన్నది. ఎంతజాగ్రత్తగా పనిచేయించినా పనివాళ్ల అశ్రద్ధలు అట్లాగే ఉంటాయి. ఇంట్లో ప్రవేశించిన మరునాడు హాల్ లో నేలమీద ఎర్రనిదాగు ఒకటి ఎదురుగుండా కనుపిస్తే దానిదానిచేత కుభ్రంగా కడిగించి తీయించితేకాదు. ఆలోకా మామూలుగానే జరిగిపోయింది. మరునాడు లేచి చూచేటప్పటికి ఆదాగు మళ్లీ అక్కడేఉంది. దానిది సరిగా కడగలేదేమనని తను స్వయంగా కడిగి కుభ్రంచేకాదు. కాని ఆమరునాడు మళ్లీ దాగు అక్కడేఉంది. శర్మగారికి ఆయన భార్యకి కూడా ఏమీ అోచలేదు. ప్రతిరోజు ఆదాగు కడిగి పెయ్యటము, ఆమరునాడు నిద్రలేచేటప్పటికి మళ్లీ అది తయారుకావటము జరుగుతూ ఉన్నది. దానిదీమాత్రము “ఇందులో దయ్యాలు ఉన్నాయని నేను చెప్పలేదండీ, అమ్మగారూ,” అని ఆ తర్వాత రోజుమంచి పనిమానుకుంది. శర్మగారికి, ఆయన భార్యకు కూడా అమమావశులేట్టింది. ఇదివరకల్లా దయ్యాలు లేవని వాదించేవాళ్లు ఇప్పుడు చటుక్కున అనడము మానివేశారు: దయ్యాలు అనేవి ఉన్నాయని అనుమానంపట్టుకుంది. కాని భయపడలేదు.

ఒకరోజురాత్రి శర్మగారు నిద్రపోవామని పడుకున్నాడు. అప్పుడు రాత్రి 11 గంటలు అవుతుంది ఇంతే. వసారాలో ఏదో గొలుసుల చప్పుడులాగ అయినకు వినిపించింది. రెండునిమిషాలు ఆలోచించాడు. చప్పుడు తగ్గలేదు. పైగా ఆడుగుల చప్పుడు కూడా వినిపించింది. లాంతరు పొచ్చించి తలుపు తీసి చూశాడు. ఎదురుగుండా నెన్నెలలో స్పష్టముగా కనుపించింది దయ్యము. ఎర్రనికండ్లు, పాడు గాటిబాట్లు, చేతులనుండి, కాళ్లనుంచి వేళ్లాడుతూ యినపగొలుసులూ. శర్మగారి గదికినే నడుమైంది. శర్మగారుమాత్రం భయపడలేదు. “అయ్యా, ఆ గొలుసులు తుప్పుపట్టివట్టు ఉన్నాయి. ఏమీనె అయినా ఎందుకు పొయ్యారు. చప్పుడు తగ్గేందుకు? ఇదిగో, ఈ కొబ్బరిమానె నీసా పట్టుకువెళ్లి ఆ గొలుసులమీద పొయ్యండి” అని ధైర్యంగా అని మానె నీసా ఒకటి అక్కడపెట్టి తలుపు వేసుకున్నాడు శర్మగారు. దయ్యానికి ఒక నిమిషంకేపు ఏమీ అోచలేదు. తరువాత అరికోపంతో నీసాని నేలనివేసి కొట్టి వసారాలో పరుగత్తడం మొదలుపెట్టింది. ఈ చప్పుడువిని శర్మగారి రెండవకొడుకుకి మెలకువ వచ్చి దయ్యాన్ని చూచి దానిమీదకు దగ్గరఉన్న తలగడా గట్టిగా విసిరేడు. శర్మగారి కొడుకేగా మరీ. బుద్ధులు ఎక్కటికి పోతాయి? ఆరోజున లేచినవేళ మంచిది కాదనుకొని దయ్యం చూడంగా బోయింది.

మర్నాడు ఉదయం. తాను ఇచ్చిన కొబ్బరిమానె నీసాని నిద్రశ్శ్యంగా విసిరివేసినందుకు శర్మగారికి దయ్యముమీద కొంచెము కోపంగానే ఉన్నది. ఆ తర్వాత వారంరోజులదాకా దయ్యం అల్లరి మాని వేసింది. నేలమీద ఆ ఎర్రటిదాగు నిడవకుండా

దయ్యలకు కూడా దడేనా?

కనుపించేట్టు చెయ్యడంతప్ప ఇంకేమీ చేయడం లేదు. శర్మగారి కుటుంబాన్ని పాడలగొట్టలేక పోయాము గదా అని దానికి విచారంగానే ఉన్నది. మళ్ళీ ఒకశోకాన బయలుదేరింది శర్మగారి కుటుంబం మీద కనిపిస్తున్నదేమిట. ఈమాదిరిగా ప్లాను చేసుకుంది. మొట్టమొదట శర్మగారి కొడుకుగదికి వెళ్లి అతని గుండెలమీద ఎక్కికూశొట్టము. తరువాత భార్యభర్తలు పడుకున్న గదికి వెళ్లి ఇద్దర్నీ చెరోక చేతిలోనూ పట్టుకుని గొంతుక విసకటము. ఇది నిశ్చయముగా చెయ్యాలి అనుకుంది. శర్మగారి ఎనిమిదేండ్లకూతురు కమలని మాత్రము ఏమీ చేయ దలచుకోలేదు. అట్టి ఇంతవరకూ దయ్యనికి ఏమీ కోపం లేప్పించలేదు. అంతా నిద్దరపోయిన తరువాత శర్మగారి కొడుకుగదికి బయలుదేరింది. అతను ఇంకా నిద్రపోలేదు. తలుపుతీసి ఉంది. దయ్యము తలుపు తొయ్యగానే చూచి దగ్గరకున్న కూజామీదకు విశిరాడు. ఇల్లా జరుగుతుందని దయ్యము ఎన్నడూ అనుకోలేదు. దయ్యానికి శరీరంలేదని ఉరికి మనవాళ్లు ఏదో అంటారు కాని శరీరంలేకపోతే మనకు ఎల్లా కనుపించుకుందేమిటి. అందుచేత శరీరం అనేది దానికి ఉన్నదన్నమాటే. తలవని తలంపుగా కూజా వచ్చి మీదపడటంతోనే దయ్యము కాళ్ళకి బుద్ధి చెప్పింది, మిగిలా ప్రాగ్రాము మానేసుకుని. దయ్యాలకి ఇల్లాంటి పరాభవం ఎన్నడూ జరిగినట్టు ఇంతవరకు ఎక్కడా వినలేదు అందుచేత దానికి మరింత విచారంగా ఉంది.

శర్మగారి కూతురు కమల మర్నాడు సాయంత్రము చీకటిపడిన తర్వాత యింటి చుట్టూ ఉన్న తోటలో ఆడుకుంటూ ఉంటే ఒకమూల దయ్యము విచారంగా కూర్చుని కనుపించింది. దయ్యాన్ని చూడగానే కమల పారిపోయింది. కాని అది అతివిచారముగా కూర్చొంటూ చూచి భయంతగ్గి దయ్యాన్ని

సమీపించి “ఎందుకు ఏడుస్తున్నావు? నువ్వు ఇంట్లో ఏమీ అల్లరిచేయకుండా ఉంటే మావాళ్లు ఏమీ చెయ్యరు నిన్ను” అన్నది. అప్పుడు దయ్యము “ఏమిటి, అల్లరిచేయకూడదూ? మనమ్యల్ని భయపెట్టకూడదు? జనాన్ని కష్టపెట్టేందుకు కాకపోతే నేను ఎందుకు ఉండటము?”

“ఇల్లా ఎవ్వాళ్లు ఉంటావు నువ్వు, అందరినీ ఏడిపిస్తానూ?”

“ఇప్పుటికి 300 ఏళ్లనుంచి ఉన్నాను. ఇంకా ఎంతకాలం ఉండాలో నాకే తెలియదు. ఇదివరకు నేను బ్రతికి ఉన్నప్పుడు చేసిన పాపాలకి ఫలితంగా ఇల్లా దయ్యంగా ఉన్నాను.”

“పాపాలకి ఫలితంగా దయ్యం అయితే ఇప్పుడు నువ్వు చేస్తూ ఉన్న పనులు మాత్రం పాపాలు కావా? జమలని భయపెట్టడం, ఏడిపించటం, కష్టపెట్టడం మాత్రం పాపం కాదా? దయ్యం అయినా కూడా మరి పాపంచేస్తే నీకు ముక్తి ఏంకలుగుతుంది. ఇప్పుడు నువ్వు చేసే పుణ్యం ఏమిటి?”

“ఏమో వాటికి జవాబు నేను చెప్పలేను. నువ్వు ఆమాయకపుష్పిల్లు. గనుక, నువ్వు నన్ను గురించి దైవాన్ని ప్రార్థించి కేమాత్రం నా కి దయ్యపుజన్మ పోతుంది. జనాని ఏమీ బాధ ఉండదు. నీ ప్రార్థన దేవుడు తప్పకుండా వింటాడు.”

“ఎవరికైనా సహాయం చెయ్యటం నాకు ఇష్టమే. నిన్ను చూస్తే నాకు బాలివేస్తోంది. ఈవేళ రాత్రి తెల్లవార్లు నీకోసం ప్రార్థిస్తాను” అని కమల చెప్పి వెళ్ళింది.

అనినమాట తప్పకుండా కమలా ఆరాత్రంతా దైవాన్ని వేడుకుంటూ కూర్చుంది.

అతర్వాత ఎన్నడూ దయ్యం ఎవరికీ కనుపించలేదు.

తల్లిదండ్రులు—బిడ్డలు

శ్రీమతి పరపా సీతారామమ్మగారు

జననీజనకుల యాహ్లాదములు నిగూఢంబులు. వారి విచారములును భయములును నట్టివియే. వారు తమ సంతోషముల నితరులకు దెలుపలేరు. విచారభయములను దెలుపరు. బిడ్డలుండువారికి కాయకష్టముల వలని కష్టములెఱుకపడవు. కాని దురదృష్టముపైకొన్నచో దానివలనిబాధలు బిడ్డలుండుటవలనే మఱితయెక్కువగుచున్నవి. బిడ్డలు జీవితకాలకష్టములను వృద్ధిపఱుతురుకాని మరణచింతను తగ్గింతురు. వంశాభివృద్ధి మృగములయందును గానబడుచున్నది. కాని మరణచింత, సుగుణము ఘనకార్యచరణము ననునవి మనుష్యులక్షణములు. సత్రనిర్మాణాది ఘనకార్యములు ప్రాయశః సంతానవిహీనులవలననే చేయబడుచున్నవి. ఇట్టి సంతానవిరహితుల మనస్సునందలి ప్రతిబింబములను వారి శరీరప్రతిబింబములు స్పష్టపరచుట యొదవమిచే వారుచేయు ఘనకార్యములు తెలుపుచున్నవి. కనుక దమకు తరువాతి వారి విషయమయిన చింత చాలవరకు తమకు దరువాతివారు లేనివారికుండును. తమవంశమున మొదటి వంశోద్ధారకులయిన వారు తమసంతానమును వంశాభివృద్ధి హేతువగు సంతానమనిమాత్రమేగాక వంశోద్ధారణమునకయి తాముచేసిన ఘనకార్యముల యభివృద్ధిహేతువని కూడా యెంచుకొని మిక్కిలి గారాబముతో జూచుకొందురు.

తల్లిదండ్రులు తమబిడ్డల యందఱియెడల ననేక విషయములయందు సమానప్రేమ నగపఱుపరు. ఈపక్షపాతము కొన్నిసమయములయందు జూచువార లసహ్యపకునంతటిదిగ నుండును. ముఖ్యముగ దల్లియందు పక్షపాతము కాననయ్యెడిది. సాలొమను (Salomon) షెప్పినట్లు సుపుత్రుడు సంతోషపెట్టును. కుపుత్రుడు తల్లికి కవమతియైన ర్చును. పెక్కురుబిడ్డలున్న కుటుంబమున మొదటి యొకరిద్దఱును గట్టిశిక్షచే బెరుగుదురు. కడబటివారు గారాబమున బెరుగుదురు. అయిన నింతమాత్రము లక్ష్యపెట్టబడని నడుమవారే యందఱిలో నుత్తములగుట తటస్థించును. తల్లిదండ్రులు యుక్తాయుక్తములనరయక గారాబముకొలది దమ బిడ్డల కడిగినవన్నియు నిచ్చుచుంట యపాయకరమయినతప్ప. అట్టిచ్చుచున్నచో వారు నీచవృత్తులయందు బ్రవేశింతురు. జిత్తులమాఱులగుదురు. దుస్సాంగత్యముల వఱచుకొందురు. భోజనప్రియులగుదురు. కనుక బిడ్డలను గట్టిశిక్షయందుంచి వారికి భక్తివిశ్వాసములు కలుగజేయవలయును గాని వారడిగినదంతయు నిచ్చిగాదు. కొందఱు బాల్యమున నన్నదమ్ములకు పరస్పర తరతమభావములు బుట్టింతురు. ఇయ్యది దుశ్శీప్త. ఈతరతమత్వము వారు వయోవంతులయినపుడు బ్రబలవీరోధముగా బరిణమించి కుటుంబముల నాశనము గావించును.

ప్రబోధము

ఇట్లీదేశస్థులకు దమబిడ్డలు, దమయన్న దమ్ములబిడ్డలు, దాపుచుట్టములను వివక్ష లేదు. స్వసంతతిగాకున్నను నేకకుటుంబము వారయినయెడల జాలును. ప్రేమాతిశయము గనబడుతును. ప్రకృతియందు నిల్చేయగ పడుచున్నది. సాధారణముగా నొకనియందు రక్త స్ఫూర్ణానుసారముగ నాతనితండ్రి పోలిక కంటె నెక్కుడుగ బినతండ్రి పోలికయైనను నన్నిహితబంధువు పోలికయైనను కానబడు చున్నది. తల్లిదండ్రులు దమబిడ్డలవలంబింప వలసిన వృత్తులను, ననుసరింపవలసిన మార్గములను, యుక్తసమయముననే నిర్ధారణ చేయవలసినది. అట్లర్హ సమయమున నిర్ణయించినచో దన్నిర్ణయము సులభసాధ్యమగును. తమబిడ్డలను మిక్కిలి యిష్టమైన విషయమును నిర్ణయించుటలో దామెక్కువ నైపుణ్యమునగువఱుపగలమని నెంచుకొని తల్లిదండ్రులు తమబిడ్డల చిత్తవృత్తులయం

దతివిస్తారమైన సంబంధము కలుగజేసికొనగూడదు. బాలుడు తన కేదయిన నొకమందివిషయమున నభిరుచి కలిగిన యెడల నా విషయమునుగూర్చి శంకించి నిరుత్సాహులు కాగూడదు. ఉత్తమ విషయముల నేర్చుకొనవలయును. తదాచరణము తొలుదొలుత గప్తముగ నగవడినను నలవాటున నయ్యది మనోహరమైనదియు సులభమైనదియునగును. ముందువారి జీవనాధారమునకు వారే పాటుపడుదురుగాక యని తల్లిదండ్రులు బాల్యముననిడిన గట్టి శిక్షచే బెరిగినవారగుట వారు గుణవంతులు సద్బ్రహ్మవంతులు నగుదురు. కాని యేకారణముచేనయినను వారు తమ జ్యేష్ఠులకు దక్కివలసిన యాస్తి తమకు దక్కినయెడల నట్లు హతాత్తుగ దక్కిన యాస్తివలన గర్వముచే జెడిపొదురు.

ప్రబోధము

శ్రీమతి సి. కమలాదేవిగారు

మేలుకొనుమో మాతృభక్తుడ
మేలుకొనుమో దేశభక్తుడ
మేలుకొనిమీ మాతృభూమిని
ఏలుకొనవయ్యా—
పూర్వముమన మాతృభూమి
పుణ్యవంతులైనదయ్యా
దానికిప్పుడు పాపపంజుము
బూయకండయ్యా—
పూర్వమూ యీ దేశముననే
గొప్పకవులూ పుట్టిరయ్యా

అట్టిదేశము వట్టుబోయెను
కవులులేరయ్యా—
భారతీయుల భారితౌర్యము
ధారుణిం గడు బ్రసిద్ధము
అట్టివీరుల గన్న దేశము
గొడ్డుపోయిందీ—
మాతృభాషా సేవయందే
మనమునిల్పిన భారతెందరో
పూర్వమిచ్చట కలరుగానీ
ఇప్పుడేరయ్యా—

“సరే, మా బాచిగాడు పన్నామూర్తాడు. మా బుల్లిచెల్లి పెద్దచెల్లి బాబాయి వాయిస్తారు. నేను సామానంతా తీసుకొస్తాను. మీరు ముందు వడ వండి.”

“గొడవచెయ్యకండ్రా మా మామయ్య చూస్తే చదువుకోలేదని తిడతాడు. ఏమీ చిట్ట, మీనా స్నేక్కుడున్నాడు?”

“భయం లేదురా, నిద్దకోరున్నాడు.”

“లేస్తే తిడతాడు. మాట్లాడమండా వరండాలోకి పోదాం.”

“మీ నిద్దరూ యిల్లా పీట్లమీద కూర్చోండి. కాళ్ళకి పసుపురాసి పారానెడతాను.”

“ఉత్తుల్లి పారేలేనామరి? నిజంగా విలేనే రాయించుకోను.”

“అబ్బే. ఉత్తిదేరా.”

“నువ్వీ పుస్తెలు పెల్లికూరురుమెల్లో కట్టు. బాబాయి వాయించండ్రా.”

“తరంబ్రాలో మరి?”

“మా అమ్మనడిగి బియ్యం పుటానా?”

“ఒద్దుబాబూ తిడుతుంది. ఉత్తుల్లి వి పో ను నందాం.”

“పోనీ, అటుకులెట్టిపోసుకోండ్రా. తరవాత అవన్నీతినేసి ఊరేగుదాం.”

“అల్లా చేద్దామే చిట్టి.”

“అబ్బా! మాచవో కాంతం, తరంబ్రాలోనూ నెత్తిమీద మెట్టుకున్నాడు.”

“తిన్నగా పొయ్యిరా నుందరం. నువ్వు మల్లి మెట్టే.”

“మావయ్యొస్తున్నాడే చిట్టి.”

“అదేమిటరా. అటుకులల్లా పారపోసుకుంటున్నారా?”

“ఏమీలేదు నాన్నా, అడుగుంటున్నాం.”

“ఆ నెత్తినిండా అటుకులేమిటి? తరంబ్రా లేమిటి?”

“మీ చిట్టికి నుందరానికి పెళ్లండి.”

“అప్పుడే పుస్తకప్రేసే చేమిట్రా.”

“.....”

“మేం అడుగుంటావుంటే మధ్య మచ్చేమిటి నాన్నా?”

“ఏం అడుగున్నావు.”

“మీ నుందరాన్ని పెళ్లాడుకోందండి.”

3

“మా మేష్టారు పుత్తరంరాయడం చేయ్యకో మన్నారు నాన్నా.”

“ఇప్పుడు రాస్తున్నదేనా?”

“బోను నాన్నా, ఇంకా పూర్తిఅవలేదు.”

“ఎవరికి రాస్తున్నావు?”

“బావకి.”

“ఏదీ చదువు.”

“ఏమిరా నుందరం! నువ్వు మెడ్రాపెల్లి అప్పుడే నాలుగు నెలైందిదా.....”

“అదేమిటే నీ తలకాయా?”

“మీనాళ్లుకనిసిస్తే మీరేం చెప్పవలచుకున్నాకో అదేపుత్తరంలా రాయమని మా మేష్టారు చెప్పేరు నాన్నా.”

“అందుకని అల్లా రాశానా?”

“ముందు రాసిందంతా బిందూ.”

“...నాలుగు నెలైందికదా? ఇప్పుటికి ఒక్క మాటేనా రాలేదుకదా! నాకు తెలగవుండదుట్రా! పోనీ పుత్తరం రాసేనాకని, నాన్నా పేరెట్టి యింగ్లీ

“సరేలే, మా బాచిగాడు సన్నామూర్తాడు, మా బుల్లిచెల్లీ పెద్దచెల్లీ బాబాయి వాయిస్తారు. నేను సామానంతా తీసుకొస్తాను. మీరు ముందు నడవండి.”

“గొడవతెయ్యకండ్రా మా మామయ్య చూస్తే చదువుకోలేదని తిడతాడు. ఏమే చిట్టి, మీనా న్నెక్కుడున్నాడు?”

“భయం లేదురా, నిద్దకోతున్నాడు.”

“రేస్తే తిడతాడు. మాట్లాడకుండా వరండాలోకి పోదాం.”

“మీ రిద్దరూ యిల్లా పీట్లమీద కూర్చోండి. కార్లకి పనుపురావీ పారాణెదతాను.

“ఉత్తుత్తి పారేనేనామరి? నిజంగా విలేవే రాయించుకోను.”

“అచ్చే. ఉల్లిదేరా.”

“నువ్వీ పుస్తెలు పెల్లికూతురుమెల్లో కట్టు. బాబాయి వాయిచండ్రా.”

“తరంబాలో మరి?”

“మా అమ్మనడిగి రియ్యం పుటావా?”

“ఒద్దుబాలూ తిడుతుంది. ఉత్తుత్తి వి పో ను కుందాం.”

“పోనీ, అటుకులెట్టిపోసుకోండ్రా. తరవాత అవన్నీలివేసి ఊరేగుదాం.”

“అల్లా వేద్దామే చిట్టి.”

“అబ్బా! మాడవో కాంతం, తరంబాలోస్తూ నెత్తిమీద మెట్టుకున్నాడు.”

“తిన్నగా పొయ్యిరా నుందరం. నువ్వు మళ్ళీ మెట్టవే.”

“మావయ్యొస్తున్నాడే చిట్టి.”

“అడమిట్రా. అటుకులల్లా పారపోసుకుంటున్నారా?”

“ఏమీలేదు నాన్నా, అడుకుంటున్నాం.”

“అ నెత్తినీండా అటుకులేమిటి? తరంబా లేమిటి?”

“మీ చిట్టికి నుందరానికి పెళ్లండి.”

“అప్పుడే పుస్తకప్తేనే వేమిటా.”

“.....”

“మేం అడుకుంటూవుంటే నుద్ద మవ్వమిటి నాన్నా?”

“ఏం అడుకున్నావు.”

“మీ నుందరాన్ని పెల్లొడుతోందండి.”

3

“మా మేష్టరు పుత్తరంరాయడం నేయ్యో మన్నారు నాన్నా.”

“ఇప్పుడు రాస్తున్నదేనా?”

“ఓహూ నాన్నా, ఇంకా పూర్తిఅవలేదు.”

“ఎవరికి రాస్తున్నావు?”

“బానకి.”

“ఏదీ చదువు.”

“ఏమిరా నుందరం! నువ్వు మెదాపెల్లి అప్పుడే నాలుగు నెలైందికదా.....”

“అడమిటే నీ తలకాయీ?”

“మీవాళ్లుకనిపిస్తే మీరేం చెప్పుదలచుకున్నారో అదేపుత్తరంలో రాయమని మా మేష్టరు చెప్పేరు నాన్నా.”

“అందుకని అల్లా రాశేవా?”

“ముందు రాసిందంతా విందూ.”

“...నాలుగు నెలైందికదా? ఇప్పుటికి ఒక్క మాటేనా రాలేదుకదా! నాకు తెంగగావుండమట్రా! పోనీ పుత్తరం రాసీనాకాని, నాన్నా వేరెట్టియంగ్గి

మని కాని రాకున్నాను. అందులో యేముందో నాకు తెలియదు. నాన్న నడుగులే యేమీ చెప్పడు. మరి నా కెల్లావుంటుంది? నీకేం. మీ జతకాళ్లతో అడుగుంటూ కూచుంటావు. ఇక్కడనే నొక్కత్తిని యెంత బెంగట్టుకున్నానో నీ కేం తెలుసును?....."

"ఏడుస్తా మెందుకే?"

"అవున్నా న్నా, ఒక్కమాటేవారాడు మరి."

"పండు క్కిర మ్మని వుత్తరం రాస్తానులే. బెంగట్టుకోడ మెందుకు, కావ మహారాజులా ఒసరు నీలు పరీక్ష చదువుకుంటేను?"

"మరి నాక్కూడా యింగ్లీషు చెప్పించు నాన్నా."

"ఎందుకు? కావ వుత్తరంరాస్తే చదువుకో దానికా?"

"అసలు నేకూడా యింగ్లీషు చదువుకుంటాను నాన్నా."

"అల్లాగే. ఎల్లండి చుంచిది, యింగ్లీషుబల్లో పెడుదువుగాని. ఇక యీ బరిమానేపెయ్యి."

"ఐతే! యిక వుత్తరం రాయను."

"రాయక్కరలేదు. అన్నానికి పొద్దుపోతోంది లే."

౪

"గుడ్ మార్నింగ్ సుందరం. వెడ్ డియ్య కం?"

"అబ్బో యీ యింగ్లీషెక్కడొచ్చింది?"

"ఎల్లకాలం తెలుగేనేమిటి?"

"ఎవరు చెప్తున్నార?"

"ఇంగ్లీషుబల్లోనే?"

"ఐతే యిప్పు డెన్నోక్లాసన్నమాట?"

"ఐతే యిప్పుడు ఫస్టుఫారమన్నమాట."

"మరి నాయంబనీరింగుకోర్కు వూర్తయేసరికి తనుకి తరడుఫారమ్ వూర్తవుతుందన్నమాట."

"అవున్నమాట."

"అప్పుడే యెంతగర్వమొచ్చింది."

"గర్వంకవకనే వుత్తరంరాయకపోవడం."

"ఉత్తరంరాయకపోడం గర్వమా? వుత్తరం వొచ్చిందోలేదో చూసుకోపోవడం గర్వమా?"

"ఎల్లాగైతేం యింగ్లీషుచున్నకదాఅని యింగ్లీషుని రాయడం గర్వం."

"నాకు యింగ్లీషుచున్న నుమాఅనిచెప్పడం గర్వం కాదా?"

"పోనీ యీమాటేనా వెళ్లగానే వుత్తరం రాస్తావా?"

"వెళ్లగానే వుత్తరంయెందుకూ? యిరవైకోజల్లోనే నేకొస్తాను."

"మర్రివొస్తావా?"

"ఎందుకూ?"

"ఎందుకా? నీమెల్లో..."

"....."

"నీమెల్లో వున్నకట్టదానికి."

"నిజమేట్రా?"

"ఏం. నీకు తెలియదేమిటి?"

"మరి ఒవరునీలుపరీక్ష అయిదాకా పెల్లిచేసుకో నన్నావుకాదా?"

"పెల్లిచేసుకోనన్నేదు, కార్యంచేసుకోనన్నాను."

"ఛీ, అన్నీ యిల్లాంటిమాటలే, అందుకే మొట్ట యిద్ది."

"లేవు తరంబ్రాలానేటప్పుడు మొట్టుతానులే."

"అబ్బాయీ అన్నానికిలే మామయ్య కనిపెట్టు కున్నాడు."

౫

“ఏమండీ అత్తగారూ, మీ ఆత్మాయేదీ?”

“రా కాంతం యిల్లాకూనో, ఎప్పుడొచ్చేవు?”

“పోద్దున్న ఏడుగంటలైయిమలాకొచ్చేనుండి.”

“మీ ఆయనకూడా వచ్చాడా?”

“వచ్చారు. పండుగ కాదును?”

“ఏంచేస్తున్నాడు?”

“డాక్టరుపరీక్ష పూర్తయ్యారు. ఏలూర్లో వైద్యుని చేస్తున్నారు. మీ మందరం యెక్కడుంటున్నాడండీ?”

“వాళ్ళ మామగారూ వోవరుసీలుపని యిప్పించేరు. ఇక్కడేవుంటున్నాడు.”

“ఓవరుసీలుగారి పెళ్లాంక రాఅవేమిటండీ యింటి కొచ్చినా కనపడడలేదు?”

“మొగుడికి కాఫీకాస్తోన్నట్టుంది. చిట్టి! మేస్తరి కాంతంవచ్చిందే.”

“మరిచిపోయాను మనసుడికి పేరంపెట్టేరండీ అత్తగారూ?”

“వాడే, వాళ్ళ నాన్న పేరట్టేడు.”

“శంకరంగారా?”

“ఏమోనమ్మా కుద్దతిక్క శంకరయ్యోపోయాడు.”

“ఎప్పుడొచ్చేవే కాంతం?”

“ఓవరుసీలుగారి పెళ్లానివి. తిక్క శంకరయ్యగారి తల్లివి. నీకు మేం కనిపిస్తామా?”

“కనపడకపోలే మీ ఆయనచేత కళ్లు ఆపలేవన చేయించుకో.”

“మధ్యన వాళ్ళెందుకూ?”

“డాక్టరుగారి పెళ్లానివికనక. పోనీలే. కాస్త బీభ్రుచ్చుకుందుగానిరా.”

“అకాస్తకోసం నేను లేవడమెందుకూ? ఇల్లాగే తిచ్చిపెట్టు.”

“లోపలలే అంతా కూచోవచ్చుమకదా అవి.”

“అంతా యెవరు? మందరంవున్నాడేమిటి?”

“ఊ.”

“అతన్నికూడా యిల్లాగే రమ్మందూ.”

“మేస్తరి కాంతంవచ్చిందిరానుండరం.”

“కొడుకు తల్లివికూడాను. ఇంకా ఒరేఅనే పిలుస్తావేమిట చిత్రం.”

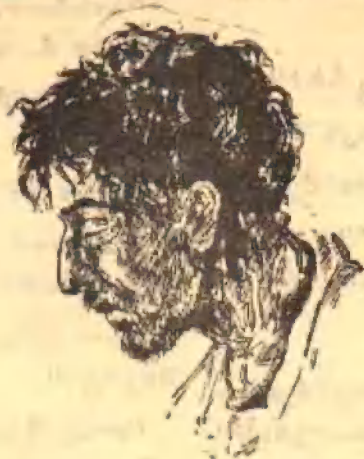
“లేకపోలే యీ వేళ కొత్తగానిలుస్తావేమిటి?”

“ఓవరుసీలుపనికూడా అయిందను.”

“ఐలే పూడిపడ్డాడా?”

“మీరే నా నాలుగుచివాట్లెట్టరేం అత్తగారూ?”

“పోనిదూ యెల్లాపిలుస్తేనేమిటి? మేనత్తకొడుకు మేట్లాడుకున్నాయి.”

సుఖించుట కేజనించుట

కాదనువాఁవరు ?

కాని అందులకు మానసిక శారీరక శక్తి,
ఉత్సాహము ఆవసరము

ఇది మహా ప్రసంగము

నీ మాక్కుల నై నీవు పోరాడవలెను.
అందుకు శక్తి ఆవసరము. మరి నీకది
పాపము కొరతపడినది.

దాననే నీనీ విరక్తి ముహూ !

కాని విరక్తిచెందుట పురుషులక్షణము
కాదు. విరక్తిచెందుట మగతనముకాదు.
నీకు అవకలదు. ఊహ యున్నది.
ఉపాయము, సాధనమునకై వెళుకు-అంతే
సరములకు కావలసినది బలము.

కందులకు కావలసినది విగి.

అందులకే గదా అమృత.

అ మృ త

—కేసరికుటీరం-ఎగ్గూరు. మదిరాసు—

శాసన సభలు - స్త్రీల కర్తవ్యము

శ్రీమతి క్రొవ్విడి మాణిక్యంబగారు

[మాతృసంస్కరణముల ప్రకారము శాసనసభలకు కొంతమంది మహిళామణులు తెమ్మకొనబడి యున్నారు. ఇంకను కొంతమంది ప్రభుత్వమువారిచే వియమింపబడవచ్చును. వీరికిర విషయములతోబాటు తమ సంఘమునకై ముఖ్యముగ చేయవలసిన కృషి యెంతేనియుగలదు. వారు స్త్రీలవిషయమై యేయేమి కృషి చేయవలసియున్నదో; యేసమస్యల నెటుల నెదుర్కొనవలసియున్నదో తమ యభిప్రాయములిచ్చుచు, పాశకసాదరీమణులందరు క్లుప్తముగ వ్రాసి యేప్రెల్ 15వ తేది లోపల పంపినచో ప్రకటింపగలము. సంపాదకుడు.]

శాసనసభల ఎన్నికల సంరంభమును ప్రజలెల్ల వీక్షించియేయుండిరి. పల్లెలలో నున్న పాటకపుడనులకు సైతము ఆబాల గోపాలమునకు ఎన్నికానిషయములు బోధ పడినవి. వేర్వేరుపక్షములు ప్రతికలద్వారా గ్రామసభలద్వారా, కంపత్రములు డోరే గింపులుద్వారా తమ యాశయముల వెల్లడించుటయేగాక ప్రత్యర్థులయెడగల వైషమ్యనిరసనభావములగూడ బ్రకటించిరి. ఇట్టి యేర్పాట్లచే ప్రజలలో నైకమత్యమునకు బదులు వైషమ్యము, చీలికలు, మనస్పర్థలు, క్రోధావేశములు గలిగి హిండువులు ప్రజాపరిపాలనావిధానమున కర్హులగుట కింకను కొంతకాలము పోవలయునేమో యనిపించినది. గృహచ్చిద్రములు బయల్పడుచున్నవి. దేశముక్తి, మానవ స్వాతంత్ర్యములకొరకు కంకణముగట్టుకొని బహుకష్టములపాలై చిరకాలమునుండి పని చేయుచున్నది కాంగ్రెసు సంస్థయొక్కతే యని తెలిసికొనియు తమ యుద్యోగాశయములనైన నేమి స్నేహప్రోద్బల్యముననైన నేమి పురుషులు పలుద్రోవలద్రొక్కినను

స్త్రీరత్నములు మాత్రమట్టిహీనతకులోను గాక దేశోద్ధరణకు కాంగ్రెసేశరణ్యంబని గ్రహించి తమ పవిత్రవోటును కాంగ్రెసుకే యిచ్చి విధికృత్యము నెరవేర్చుకొనిరి. వారెంతయు సంస్తానీయులు. తత్ఫలితము గనే కాంగ్రెసువిజయమును గాంచినారము.

ఈ శాసనసభలలో స్త్రీసభ్యురాండ్రు గూడగలరు. వారుతమ కర్తవ్యముల మరువ కుందురుగాత! భగవంతుడు తమకు ప్రజాసేవకై గలిగించిన యవకాశముల వ్యర్థ బుచ్చుకుందురుగాక! సభలో తమ యభిప్రాయముల వెల్లడించ సాహసములేక తమ పార్టీవారిలో 'కంక'రై తిమని చెప్పుచుండు కొంతమంది పురుషపుంగవులవలెగాక, స్త్రీలు తమ యాశయముల వెల్లడించి ముఖ్యముగా స్త్రీయభ్యుదయమునకే పాటుబడప్రార్థితులు. శ్రీమతి ముత్తులత్కృష్ణమ్మగారు మొదలగు మహిళామణులు శాసనసభల ప్రవేశించి సంఘమునకు గావించిన సంస్కరణముల తిలకించియేయున్నారు. అట్లే వీరుగూడ సంఘసంస్కరణలకు పాటుబడవలెను. ప్రస్తుతము స్త్రీలున్నయథోగతి దైన్యస్థితుల

నంది వారినుద్ధరించ సమకట్టవలెను. స్త్రీలను విద్యాప్రవీణులజేయు నేర్పాటులందును గానరావు. రాష్ట్రమునందు బాలికలకు ప్రత్యేక ఉన్నతపాఠశాలలరుదు. ప్రతి తాలూకాకును అధ్యమపక్ష మొక యున్నత పాఠశాలయైన నుండవలెను. వీటియందు పారిశ్రామికవిద్య గరువబడవలెను. పరిశ్రమలపైననే దేశోన్నత్య మాధారపడి యున్నది. హిందూసంఘమునందుగల గొప్పలోటు అతిబాల్యవివాహము. శారదా చట్టము సైతము విరివిగా నమలునందుండక పోవుటచే దాని నిర్మూలించలేకున్నది. ప్రతి గ్రామమునందును స్త్రీవిద్యాప్రచారము నలిపి, స్త్రీసంఘముల నేర్పరచి, స్త్రీల ప్రత్యేకగ్రంథాలయముల నెలకొల్పి, అం దనుదిసము వార్తాపత్రికల జదివిచెప్పుచు, ప్రస్తుత పరిపాలనాపద్ధతులను, సంఘలోప

ములను, ప్రపంచపరిస్థిలను బోధించుచు, ఇతర దేశములందు స్త్రీలు పురుషులకునుంచి ఎట్టి ఘనకార్యముల జేయగల్గుచున్నారో తెప్పి, స్త్రీలకు పురుషులతో సమానహక్కుల రాబట్టి యభివృద్ధికిదెచ్చు యేర్పాట్లు గావించవలెను. కేవలము ధనాశాపర వశులై, లేబాయంపుబాలికలను కాటికి కాలుజాపుకొనిన ముదుసలులకు వివాహము జేసి దేశమున బాలవితంతువుల సంఖ్య వృద్ధిజేయుచున్న తలదండ్రుల దురాచార ముల మాన్ప ప్రభుత్వ చట్టనిర్మాణముల గావించవలెను. ఇట్టి పాఠ్యములకై స్త్రీ సభ్యురాండ్రు పాటుబడి, ఇతరులు పాటు బడునట్లు చేసి, స్త్రీయోన్నత్యముమీదనే దేశోన్నత్య మాధారపడియున్నదని వెల్లడి చేయుట స్త్రీలకర్తవ్యము.

సుపుత్రికా జననము

శ్రీమతి సామవేదుల చిరంజీవమ్మగారు

ఆదివేల్పుఖల విద్యాప్రాధిగాంచుట తనకుమారిక ప్రసాదమునగాదె
వలిమలకేడు సర్వజ్ఞతోవియ్యంబు గాంచుట చిన్నారిగాంచికాదె
కలశాబ్ధిరారాజు కంజాక్షునిల్లట పల్లుగాజేసెనెవ్వలెకతాన
పుత్రసంతతిలేక బోగిలెడిపితరుల దాహిత్రులంగాంచి తనిపెనెవలె

అట్టి సుకుమారిగాంచు భాగ్యంబుకంటె
మించుసంపదలేమి కామింపగలము !
పుత్రుకంటెను కడుపెచ్చు పుత్రియొకద
పుణ్యమాతృత్వమామెను పొందుగాన !

శ్రీరామచంద్రుని శూరసంపత్తియు సీతామహాదేవి శీలగరిమ
సత్యహరిశ్చంద్రు సత్యవాక్పాలన *తారామలీ భర్తృదాస్యమహిమ

సు పు త్రి కా జ న న ము

సత్యవంతుని పితృసంసేవనంబును సావిత్రి పతిభక్తి శక్తియుక్తి,
పాండవపంచక బలవీర్యధీరత ద్రావది కార్యసాధన ప్రసక్తి,

వెలసెనొక్కటికొక్కటి వీగిపోక

ఆమహాసాధ్వలొకయింటి యాడుబిడ్డ

లేకదా! వారిగాంచియు నీవిధాన

ఆడుపుట్టువులన నింతహాస్యమేల !

శాస్త్రునిజ్ఞానంబు చవిచూపనెంచిన తీరమాటుదురు మైత్రేయి పోల్కి

రాజ్యభారముబూని ప్రజలబోచుడటన్న ప్రతిభ నేలుదురు దుర్గావతివలె

కత్తిచేతికినిచ్చి కదనరంగముజూప యూస్సీమహాలక్ష్మి చాయదిగుదు

రాత్రిచేశోధారణార్థంబు పిలచిన అంజవైతురు రుక్మిణమ్మమాడ్కి

కలముచేబూన్ప నవకావ్యకల్పనముల

మొల్లరీతులజూపుదు రెల్లరలర

నిజయశోమానరక్షణ నిపుణులగుచు

వెలమకులకొంతలట్టుల నిలువగలరు

పడతులెంతకుతగరు చెప్పవలెగాని !

కలిమియోలేమియో కలయంతదానితో తమయిల్లుజేయునందనమునట్లు

భర్తయెట్టిడునైన పావనాశయముల త్రోవజూపించును ధృవముపోల్కి

పతిగూడి పరరాష్ట్ర భాగంబులందున్న మాతృభాషను తానుమరువకుండ

సత్సంతతిగాంచి చదువుసంధ్యలునేర్పి ఉన్న తొరములకు నూలుకొలిపి

యింటికింగృహలక్ష్మియై యెసగి భర్త

మొదటిమంత్రియునై యాత్మపుత్రకులకు

తొంటియొజ్జయునై మించు తోయజాక్షి

భారతావని కనినట్టి భాగ్యరాశి !

చిన్నారియాటల జలిజలిపలుకుల మనప్రేమసూత్రముల్ పెనయగలిగె

కన్యనిచ్చినవారు గౌరవోదారులన్ వియ్యాలవారి మన్నింపుగలిగె

పతిగూడిపచ్చగావచ్చి తాపుట్టింటపడుచు పండుగ ముద్దునడువగలిగె

దాహాత్రుమూలాన తరతరంబులవారి అమరత్వసంసిద్ధి యమరగలిగె

మనకుగలిగినదొక్క యమ్మాయెగాని

ఆమెయందున్న విన్ని మహాత్మ్యములును

లోకకల్యాణకర్త వేలుపులపెద్ద

తమ్మినునుమొగ్గ బొజ్జ సందడిలినట్లు!

గృహపరిశ్రమలు

ఏ గృహవాసులు వస్తువులను తయారు చేయుదురో, ఆ వస్తువులు ఆ ఇంటిలో నున్నవా రుపయోగించు కొనుటకు సరిపోవునంతేమట్టుకేగాని, అగ్రామములోని వారికి విక్రయించుటకు చాలినన్నిగాని యుక్త ప్రియము వానినే గృహపరిశ్రమలందురని ఈమధ్య అంధ్రపత్రి కలో నేను చదివియుంటిని. నేడును మనదేశమునందు గృహపరిశ్రమ లుచ్చదకలో లేకున్నను నామమాత్రా వశిష్టములుగా మాత్రమేనున్నవి. మా గృహమందు మాత్రము మాకు గావలసిన పండ్లపొడి, తలనొప్పి మందు, దేనెలిలో వాడుటకు నిమ్మనూనె (Lime-juice glycerine) మొదలగువానిని నాటికకాలమందు తయారుచేసుకొనుచుండును.

మన విద్యకృత్యములలో పలుదోముట రెండవది. మాయింట నెలకు నుమారు 2 అణాలు ఆ పండ్లపొడి కగుచుండెడిది. నేనుచేయుట మొదలిడినదాది ఆరెం డణాలుఇచ్చి సామానులుతెచ్చిచేసిన నుమారు 4 నెలల వరకు సరిపోవుచున్నది.

గమనింపు :—

గృహపరిశ్రమలచే ధనము గడించుటెట్లు?

పైననుస్యపైడి తమవ్యాసముల రచించిన సోదరీమణులకు ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ బహుమతులుగా రు 5, రు 3, రు 2 ఇవ్వబడును. సంపాదకుల తీర్మానమే అంత్యముగా పరిగణింపబడును. ఆపరిశ్రమ యాక్రింది నిబంధనలనుసరించి యుండవలయును.

1. గృహిణులు ఇలువీడకనే స్వయంసహాయముతో చేసికొనుటకు తగియుండవలయును.
2. ఆ పరిశ్రమయందు విదేశవస్తువుల నుపయోగింపక అన్నివస్తువులును స్వదేశీయ ములై సులభముగా లభించునవియై యుండవలయును.
3. ఆ పరిశ్రమ అనుభవసిద్ధమై గృహకృత్యముల కడ్డురాక యందరి అందుబాటులోనుండవలయును.
4. ఈపరిశ్రమవలన తయారగువస్తువులు అందరికిని అత్యావశ్యకమైనవిగనుండి త్వరగా ఖర్చుగావలయును.

పండ్ల పొడి :

కుద్దిచేసిన నుద్దగుండ	6 తులములు
పటిక	3 "
లవంగాలు	1½ "
కారపుచెక్క	1½ "
కరక కాయలగుండ	1½ "

పైసామగ్రి బాగుగా ఎండించి చూర్ణములు వేర్వేరుగాచేసి వీడప అన్నియుకలిపి వాడుకొనవలెను.

నుద్దమ కుద్దిచేయుట :—నుద్దమ మృదువు గ చూర్ణించి దానిని అంబలివలె యగునట్లు నీళ్లలోపోసి కలిపి అడుగునకుదిగిన ఇసుక మొదలైనవి తీసి నుమారు ఒకదిన మట్టుంచవలెను. తరువాత మీదలేసిన నీరు నావలపారబోసి అడుగుమన్న చిక్కనినుద్దమ ఒక పీటమీదగాని, మరేదైన మన్నిపలకమీదపైన అర బోసి, అరివవీడప మరల పొడిచేసి వాడవలెను. వలయువారు తినరిగిన గులాబిరంగు వాడవచ్చును.

బి. సీతమ్మ.

అడవాళ్లను శాసనసభలకు రానిస్తారట! నాకు వెళ్లాలని మహాపుంది. అచ్చట నేను చేసేదేమిటా? యిప్పుడు వెళ్లినవారు ఏమిటి మహాచేసినేసేరు? నేను చేయలేకపోయేదేమిటి? రోజూ నాముఖంమీకూ మీముఖంనాకూ కనపడడం మీకు చికాకుగా ఉంటున్నాది. పదిరోజులపాటు యెడబడితే మనిషిమీద కొంతగౌరవమువుంటుంది. నా పుట్టింటివారుఉన్నా లేనిగోనే జమగదా! వారు యిచ్చటికి రావడానికి మీ మనస్సొప్పుదు, మీఅమ్మా అప్పా రానివ్వరు. నేనూ నాపిల్లలూ అచ్చటికివెళ్లి ఉండడానికి, వాళ్లు మమ్మలిని భరించలేరుగదా! ఒకప్పుడు ఎంతగొప్పవాణైనా ఇప్పుడు చితికి పోయినారన్న పంగతి మీకూ తెలుసును. ఇకను ఎలాగు మనము ఎడపడడం? ఈ శాసనసభలమూలంగా వారం పదిరోజులు దగ్గరలేకుండా ఉంటూఉంటే మీప్రాణమైనా హాయిగాఉంటుంది. పట్టుకొన్న నోవలు పూర్తిఅయేదాకా నా బాధలేకుండా చదువుకోవచ్చును. నాగురించి మీకు శ్రమా, కష్టమూ, ఆత్మతా లెప్పిపోతాయి. క్లబ్బునుండి వేగమువచ్చేరో ఆలస్యముగా వచ్చేరో తర్కించేవారుండరు. అన్నివిధాలా మీ ప్రాణం సుఖపడుతుంది.

అంతకన్నా ముఖ్యముగా ఒకదానికి నేను శాసనసభకు వెళ్లాలనిఉంది. ఇంగ్లీషు

రాజ్యము వచ్చినదగ్గరనుంచీ లై సెప్పులేనిదే తుపాకీ ఉంచుకోకూడదని చట్టము ఏర్పాటు చేసినారుగదా! అది ఎందుకోగము? అన్యోన్యమూ ప్రమాదములేకుండా చేయడానికేనా? అయితే, అంతకంటే ప్రమాదకరమైనవస్తువును లై సెప్పులేకుండా ఎక్కడ బడితేఅక్కడ, ఎవరుబడితేవారు, ఉంచుకోవడం తప్పకదా? అది తమను భాగించదు గనుక గవర్నమెంటువారు ఇన్నాల్లెనప్పటికీ ఊరుకున్నారుగాని శాసనసభకువెళ్లి స్వదేశమహిళాజనోద్ధరణమునకు కంకణముకట్టుకొనే స్త్రీఎవతె మొదట దానినిగురించి చట్టము ఏర్పాటుచేయించకుండా ఉంటుంది.

కాబట్టి ఆకీర్తి, కీర్తాబు, నాకుదక్కాలని ఉంది. శారదాఆకులాగు నా ఆత్మకూడా పల్లెలూ పట్టణాలూ అల్లుకోవాలి. దాని పల్ల నేనేకాదు. నాతోపాటు అనేకమంది స్త్రీలు అపరిమితమైన లాభంపొంది కష్టములుతొలగి, సిరిసంపడ కలిగియుంటారు!

‘ఏమిటి లై సెప్పుల ధోరణి’ అంటారా? ఏమీలేదు — బుల్లెటులై సెప్పు! ఒకమారు నోవలుమూసి ఆలోచించుకుంటే తెలుస్తుంది! రోజూ నాప్రాణం రాలిపోతూవున్నది. ఏమన్నా మాట్లాడని మీరీవన్నీ! ఏమయినా అనకుండానే యెత్తిపోసే మీ అమ్మా అప్పా ఆవన్నీ! వారికి నాకూ యేజన్మ కత్తుత్వమోగాని అరనిమిషమైనా

పడదన్న సంగతి ఆమూలాగ్రముగా మీకు తెలుసును. వారి దెబ్బలాట నేర్పుచూడాలి కాని చెప్పడానికి తరముకాదు. వారి బాధ పడ్డవాళ్ళకిగాని వారు పెట్టే బాధమోస్తరు తెలియదు. 'అనుభవరసికో విజానాతి.' బాగాలన్నారు. అలాంటిదే - నేను యేమి చేసినా రుచించదు; నేను యేమిచేయ కుండినా దెబ్బలాటతప్పదు. చండేచండి! వారేవారు! వారి నోరుకట్టించలేదు గదా మీరు! నాసాద నేను వెళ్ళబుచ్చడమేగాని మీకు యింతపిన్నరైనా జింహ్వలేదుగదా?

'తామరాకుమీద నీరులాగుండాలి!' తామరాకుమీద నీరులాగుండాలా! ఒక రోజున మీకు నాలాటి అనుభవము అయితే తామరాకుమీదనీటి సంగతి తెలిసి వస్తుంది. మీకు చేతకాదు. ఎందు కిన్నికబుర్లు! అందుచేతనే నేను శానసనభకు వెళ్ళితిరాలి! నాలాంటివాళ్ళు ఇంకా అనేకమంది అనడ లున్నారు. నాలాగే జింహ్వలేని మొగుళ్ళను గలిగి బాధపడుచున్న భార్యలున్నారు. తల చెడ్డవాళ్ళను యింట్లోవుండనిచ్చుటకు యజ మానికి లై సెన్సు లేనిదీ పనికిరాదనీ, ఉంచితే నేరమనీ, ఒకచట్టము సభలో ప్రవేశపెడ తాను, తుపాకీ ఉంచుకొనుటకూ మోటారు నడుపుకొనుటకూ లై సెన్సులు కావాలిగాని అంతకన్నా అపరిమితముగా ప్రమాదకర మైన యీతుపాకీ గుళ్ళను ఉంచుటకు లై సెన్సు అవసరములేదా? ఆతుపాకీ పేలిస్తే ఆకారు మట్టించేస్తే, క్షణములో సర్వమూ సమాప్తము. అది బాధలేదు.

కాని యివి అట్లుకావే! భీష్ముడి అంపశయ్య! వాటి దెబ్బతగిలితే వ్రాణాలు ఉండవు, ఊడవు. నిత్యమూ మనస్సులో శల్యములు.

వాళ్ళను అదుపాజ్ఞలలో ఉంచగలిగే వాళ్ళకీలై సెన్సు! లేనివాళ్ళకు దినదిననేరము క్రింద శిక్షవిధించాలి! సిటీ ఆఫ్ఫ్ తణిఖీ లాగు పోలీసువాళ్ళు ప్రతిరోజూ తణిఖీచేస్తూ ఉండాలి. అప్పటికిగాని యీదేశాధిపతి తొలగిపోదు.

వారివల్ల యెన్నోలాభాలు ఉన్నాయా? లాభాలులేక సప్తాలువస్తే ముప్పైత్తుకో పచ్చునుగాని వాళ్ళబాధ యెవరు పడగలరు బాబూ! వాళ్ళంటే తామరాకుమీద నీరు లాగు కాదు మనకు, ఒంటినిండా తామర ఉన్నట్లే! గోకడం తప్పదు; గోకితే మండక మానదు!

'గాంధీమహాత్ముడు చెప్పినట్లు సహనం ఉండాలి.' సహనం ఉండాలా? మాట్లాడితే గాంధీమహాత్ముని సంగతులు నామీద ప్రయోగించకండి! గాంధీ చెప్పినట్లు మీరు చేస్తున్నారా? కోర్టులు మానేశారా? కాఫీలు సిగరెట్లు కట్టిపెట్టగలిగేరా? మాల వాళ్ళలో కలసిపోగలరా? గాంధీ తన అమ్మా తన అక్కాదగ్గర హడలెత్తుతాడా? మీరూ నేనూ ఆ మహాత్ముడిలాగు జీవ స్వచ్ఛలమైనమీదట సహనం గురించి ఆలో చించుకొందాము. అదీకాక గాంధీమహా త్ముని సహనం పచ్చిమగతనము; మీ సహ నం చచ్చుఆడతనము. మీఅమ్మా అక్కా

ఏమి తూలనాడినా ఏమి సబబూ సందర్భ
మూలేని జట్టిపెట్టినా, ఏమి కాల్చుకొని
తిన్నా, మీరు మాట్లాడకుండా ఉండడం
సహనమూ సత్వగుణమూ అనిపించు
కుంటుందా? అది సత్వగుణము కాదు
తమోగుణము! సాధుత్వముగాదు, చచ్చు
తనము! ఈ స్త్రీడరీవృత్తిలో పూటకు పుట్టెడు
అబద్ధాలుఆడే మీకు సత్వగుణమేమిటి?
సత్వార్థికి సత్యము పునాదుకాదా? పోనీ
యండి! మీరు చెప్పినమానం మీ మన
స్సులో ఉందా? పైకి మాట్లాడకుండా
లోలోపల కుల్లికుమిలితే అదా సహనం.
సాధుత్వము? 'శక్తి చాలనివాడు సాధు
త్వము వహించును' అన్న మోస్తరే కదూ
అది! సరికదా మరొకమాట. రామకృష్ణ
పరమహంస యేమని చెప్పేడు పాము
కథలో! 'కరవకుగాని బుసకొట్టు' అన్నాడా
లేదా? బుసకొట్టకపోతే ఆ మంటుబుక్క

డాన్ని ఎవరుచూస్తారు? ఎవరు కాతరు
చేస్తారు? కుట్టుతుందని భయములేకపోతే
తేలుకీ కుమ్మరపురువకీ భేదమేమిటి?

అందుచేత నన్ను శాసనసభకు వెళ్ల
నిచ్చినాసరే, లేదా మీగుళ్లబారును ప్రమా
దములేకుండా ఉంచుకొనుటకు తగిన శక్తి,
యోగ్యత, మీరు సంపాదించుకొన్నా సరే!
లేనియెడల నాకు మరేదీ దారి కనబడలేదు.
చూచిచూచి ప్రాణంవిసికి యేమిచేస్తానో
దేమునికే యెరుక! మా పిన్నమ్మ యేమి
చేసింది! ఆలాగే భరించలేకపోతే దారి
ప్రాణత్యాగమే! తరువాత మీరు విచా
రిస్తే ఏమికార్యము! మీకా విచారము?
మీ కేమిటి విచారము? మీ కెందుకు
విచారము? మీ నోవలులు మీ క్లబ్బు
ఉంటే చాలు; తక్కిన లోకమంతా తల్ల
క్రిందులైపోయినా మీకు కాతరులేదు!
అంతెగదూ! ఏం! మాట్లాడరేం.

శాస్త్రి హోటలు అనగానేమి?

ఆరోగ్యభాగ్యమునిచ్చు ఆహారములకు
అల్పాహారములకు పుట్టినిల్లు.

వీర్యబలమునిచ్చు మధురపదార్థములు, చలిదేశ
మునకు అనుకూలమైన శయ్యాగృహములు,
దంపతులకు తగిన యేర్పాటులు.

శాస్త్రి హోటలు

89 చిక్ పేట - బెంగళూరు సిటీ.

ప్రపంచమంతా కేవలం లౌక్యంకిందే పరిణమిస్తోంది. పూర్వం లౌకికులు ఛాందసులు అనివుండేవారు. ఇప్పుడా భేదాలేమీలేవుగాని, కాంగ్రెస్, జస్టిస్, ఇండిపెండెంటు, లేబరర్, నేషనలిస్ట్, సోషియలిస్ట్, ఏమిటో నానారకం అని గొడవకు వస్తుంటున్నావని అసలు కథకేవలం. పూర్వం పద్దెనిమిదిమూరలీరలుండేవి దళసరిగా. ఇప్పుడు పదిగజాలు పదిమాళ్ళూ. ఇంకా లౌక్యంగావుండేటివి కట్టేస్తున్నారు. 'కేక సంస్కారధూమై' అన్నాడు కాలిదాసు. ఆకాలం యిప్పుడులేదు. కృష్ణభంజం వేసులంతా లౌక్యంగా ఉండాలని లావణ్యమురిగారు. కేకములే లేనప్పుడు ధూపం యెక్కువైందివస్తుంది. దండాపూష్యాయమే.

నూనె, పసుపు, కీకాయి, నలుగుపిండి, ఇవన్నీ లేకుండా క్రీము, సబ్బు, ఇవీ రెండే సాధనాలు. లౌక్యంగా ఇక తెలికలుతున్నదంతా రెట్టలు చేరే, మెడనేరే, నీవు చేరగా కత్తింది ఇవన్నీ మళ్ళీ ఏర్పివూర్చుకున్నవారు మునుపు. ఇప్పుడో అన్నీవకేల్లులా వచ్చేసేలాగు కట్టేస్తున్నారు. లౌక్యంగా పనిముగించాలనీ, ఆసలు రెట్టలేవీ రెడికలనీ! 'Economical point of view' అంటారు. విద్యావతులు నోరు ముయ్యాలినింజే చప్పుని. పుచ్చకులు చదువంటే మహాలౌక్యంగా ఉండిలేండి. ఒనమి, కివాయి, వీధునమి, వీడితో ప్రారంభించి క్రమంగా గుణితము, ఎక్కాలు, ప్రభవలు, పల్లాలు, వక్షత్రాలు దిక్కులు దిక్కుల్ని పాలించే దేవతలు వాళ్ళ భార్యలు వాళ్ళ ఆయుధాలు రాములు, సుడియలు, అన్ని వస్త్రసేగాని మొదటిరగతి అవిపించుకోదు మునుపు. 'ప్రభవ' రెండుమా ఉత్తకోత్తరా ఇంగ్లీషు చదువుకునేవాడికి ఏం పంచాంగం చెబుదాడా అంటూ

ఇప్పుడు 'అ ఆ'లనుండి ప్రారంభించేసి గుణితాలు లేకుండానే పేర్లు చదవడము అలాగే నాలుగోరగతి దాకా నెట్టిస్తారు. అక్కడినుంచీ Car వీల్స్ అంటూ నేర్పడం. అమావాస్య పార్థులు అంటే ఏమిటో ఆసలు 5-వ రగతి వరకూ కే తెలియదు. ఇక రాసులంటే మట్టి రాసులు ధాన్యపుగానులే. ఎందుకు చెప్పాచ్చానంటే నవీన విద్యావిధానంలోను లౌక్యం ఉందని సిద్ధాంతిక రించడానికి. ఇంతకన్న విచిత్రంగా లౌక్యం చిత్రక లోకినూడా దిగబారింది. వెనకటికి చిత్రకళాకళలు దరించుకున్న రవివర్మ లౌక్యం ఎరగక ఛాందసంగా మొగానికిదగిన కాళ్ళూ చేతులూ తక్కిన అవయవాలన్నీ గూర్చిరాసేవారు లేవక ఉట్టిపడేటట్టు. ఆచిత్రాలకు విలువలేకపోలేదు రెండి. ఏమంటారు? వెనకటికి చిత్రకారులు ఏమహారాలవై నా ఛాయాచిత్రాలు వ్రాయాలంటే కష్టపడివారి వారి సర్వావయవాలు సఖిఖపర్యంతం వ్రాసివ్రాసి చచ్చివారు లౌక్యం తెలిక. ఇప్పటికళాకోవిదులు 'సర్వస్యగౌరవ్యతః ప్రధానమృ'ని మంగులవీ మహామహులవీ తలలు మాత్రం పత్రికలలో ఘనంగా కనబడేలాగ కాళ్ళూ చేతులూ సన్నంగా కంటివాడిలాగ రాసేస్తున్నారు. Our Cartoonist sees him అంటూ పత్రికల్లో వస్త్రమామూలేగదండీ. పాపం వాళ్ళు అందంగావుట్టి వికృతాకారంగా కాగితాల్లో కాశ్యతంగానించి పోవడం విచారమేగదండీ. కురూపులైనా చిత్రకారుల చేత దీర్చి దిద్దించుకొని అందంగా కనబడేవారు. ఇంకా రవాణామెడితే 'సర్వోద్రియజాన్యయనమే ప్రధానమృ'ని కళ్ళుమాత్రం రాసేస్తారేమో చిత్రకారులు. అయితే అప్పటికి దాన్నికూడా తెలుసుకోగలిగే మతలగ్రామధర్మ భారతమాత సప్తచేస్తుండేమో?

== శారద లేఖలు ==

సాధ్యాగవతి కల్పలతకు :

నచ్చెలీ! నేను నీ కిన్ని దినములనుండియు జాబు వ్రాయని కారణము నీపై కోప గించియు గాదు. ప్రేమ తగ్గియుగాదు. మఱ చియు కాదు. కల్పలతా! మన స్నేహము ఒకటి రెండు మాసములు జాబులు వ్రాయ నంతమాత్రమున విచ్చిన్నమగునదా? ఎంత వెట్టిదానవు? కొన్ని మాసములుగా నా శరీ రములో నాకోగ్యములేదు. సర్వస్యగా త్రస్య శిరఃప్రధానమ్. సర్వేంద్రియాణాం నయనమ్ ప్రధానమ్ అని యెయ్యవి ప్రధా నముగా చెప్పబడునో నాకు వానియందే జబ్బు ప్రకాశించినది. కొంచె మాలో చించిన తలలో బాధ. కొంచెము వ్రాసిన కనులలో బాధ. ఇక చేయవలసినదేమి? అన్నిటికిని స్వస్తి చెప్పి కూర్చుంటిని. ఇంతలో గృహపరిశ్రమల విషయమై నీవు వ్రాసిన లేఖ చేసినది. తిరిగేకాలు తిట్టేనోరు ఊర కుండదు అన్న సామ్యముగ వ్రాసేచేయి గూడ యూరకుండదు కాబోలు. ఆలేఖ చూడగనే నీకు జాబు వ్రాయవలయునని బుద్ధిపొడమినది. కుతూహలము నాపుకొన జాలకపోయినాను. బలముడిగిన ఒక్క యెద్దును బండివాడు బలవంతముగా బండికి గట్టి తోలినట్లు జవసత్వములుడిగి పనిసేయ నిరాకరించుచున్న శిరోనేత్రములను సత్వ ముల లేఖనిశకటమున కంటగట్టినాను. ఇక

సిది కడవటకుసాగునో; మధ్యనే యెత్తుపడి నిలిచిపోవునో? అది దైవాయత్తము.

నచ్చెలీ! నీకేగాదు, నాకేగాదు. స్త్రీ లెల్లరి హృదయముల నీ పరిశ్రమల విషయ మున నాలోచన పొడముచునేయున్నది. సామాన్యకుటుంబినులు సంపన్నకుటుంబి నులుగూడ నీవిషయమై పృచ్ఛ చేయుచునే యున్నారు. ప్రస్తుత దేశకాలపరిస్థితులు, స్త్రీల పరిస్థితులుగూడ స్త్రీలు గృహపరిశ్ర మల చేపట్టవలసిన నావశ్యకత నిరూపించు చున్నవి. దేశశ్రేయమునకును మహిళా శ్రేయమునకునుగూడ నిది యావశ్యకమే యగును. గాని గృహపరిశ్రమలన్న నేవియో? వాని నవలంబించవలసిన మార్గములేవియో? అని చిన్న చిన్న యంత్రసహాయమున చేయవలయునో లేక చేతితోనే చేయవలయునో ప్రాచీనగృహ పరిశ్రమల పునరుద్ధరించిన చాలునో, నవీన గృహపరిశ్రమల నేవియైన కల్పించుకొనవల యునో వానిని నేర్చువారెవరో, నేర్చుకొను లెట్లో వాని విడుదలకు మార్గమెయ్యది యో, వానివలన చేకూరు నార్థికలాభ మెట్టిదో అని ఆలోచించినదేనికిని దారి కన్నడదు. అంతయు సంధకారబంధురము. ఒకవిధముగా నీ గృహపరిశ్రమల యాందోళనము పప్పులేపు, బియ్యములేపు, పులగం పులగం అన్న సామ్యముచు జప్తికి దెచ్చు

చున్నది. బ్రటిషువారి పరిపాలన వచ్చినది మొఘలు మన భారతస్త్రీలు గృహపరిశ్రమల పూర్తిగా విస్మరించిరి. పురుషులు సంపాదించిన సొమ్మును తేరగా తినుచు పైసీమనుంచినచ్చిన వస్తువులతోనే యలంకరించుకొనుచు గృహకృత్యములను చేసికొనుటకుగూడ నొడలువంగక నొకరులచే చేయించుకొనుచు పురుషులకు సహాయముగాని కుటుంబమున కాదాయముగాని తమ కేలాటి లాభముగాని లేక పరులకు భారమగు బానిసజీవనమున కలవాటు పడిపోయినారు. స్త్రీ యెంత సోమరిగ నుండిన సంత గొప్పయను దుర్భావముగూడ స్త్రీలలో బాగుగా ప్రబలిపోయినది. దేశమున నే ప్రాంతముననైన జూడుము. మన భారతస్త్రీలస్థితి యివ్విధముననేయున్నది. ఎప్పుడు స్త్రీలలో నీ దుర్భావమును సోమరితనమును ప్రబలిపోయినదో అప్పుడే వారి పారలంకర్య శృంఖలలు మఱింత బిగిసికొని పోయినవి. డబ్బులేనివారు దుగ్గానికి కొఱుగారు. పెత్తనమనగా డబ్బు పెత్తనమే పెత్తనము. లక్ష్యమనగా డబ్బులక్ష్యమే లక్ష్యము. గౌరవమనగా ధనగౌరవమే గౌరవము. భాగ్యమనగా సొంతభాగ్యమే భాగ్యము. పరులయనుగ్రహముపై నాధారపడి యనుభవించెడి సిరిసంపదలుగావు. అవి అవిచ్ఛిన్నముగా ననుభవించుటకు ఏలులేదు. కావున స్త్రీ శోచనీయమైన యీ స్థితి నుండి యుద్ధరింపబడవలయునన్నచో సొంతముగా ధనము సంపాదించుట నేర్పు

కొనవలయును. అందుల కుత్తమమైన మార్గము గృహపరిశ్రమల నవలంబించుట. మన భారతదేశమున స్త్రీలసంఖ్య దాదాపు 17 కోట్ల 60 లక్షల 63 వేలు. కేవలము పేదతనముచేత పొట్టగడవక అయ్యో అందఱివలె కూర్చుండి తినుటకు లేకపోయెనేయని లోలోన దురపిల్లచు కాయకష్టము చేయువారుతప్ప తక్కినవారెల్లరు తిని కూర్చుండువారే. కరచరణాద్యవయవములు గలిగిన యంతమంది స్త్రీల శక్తి వ్యర్థమైవుచున్నప్పుడు భారతదేశ మెట్లభివృద్ధిపడగలదు? కాన స్త్రీలు గృహపరిశ్రమల చేపట్టుట వారి స్వలాభ హేతువే గాక దేశభ్యుదయమునకుగూడ హేతువేయగును.

మఱియు స్త్రీలు గృహపరిశ్రమల నవలంబించుట వాఁకిని దేశమునకును లాభకరమగుటయేగాక పురుషులకుగూడ లాభకరమేయగును. ఇప్పుడు ద్రవ్యసంపాదనా భారమంతయు పురుషులమీదనే పడియుండుటచేత తల్లి తోబుట్టువులు, భార్య, కొమార్తెలు వగైరా స్త్రీ లెంతమంది యున్నను వారందరి నొక్క పురుషుడే పోషింపవలసియున్నది. ప్రస్తుతపరిస్థితులలో నిది యెంత భారావహమైన సంగతియో చెప్ప నగత్యములేదు. ఇందువల్ల ఒక్కొక్క కుటుంబములో నెంత యసంతృప్తి! యెంత కల్లోలము! పురుషుని కెంత హృదయవేదన! స్త్రీ కెంత భీత్కారములతో గూడిన దుఃఖదారిద్ర్యపీడ కలుగుచున్నదో అనుభ

వైకవేద్యము. మగవాని సంపాదనాకష్టమెఱుగక స్త్రీ యది కావలయు నిది కావలయునని పోరుట స్త్రీ లేమిడితనపుటిక్కట్ల నెఱుగక మగవాడు చీదరించుట గొప్ప గొప్ప సంపాదనాపరులైన వారి కుటుంబములలోలో నే యీ యార్థిక సంబంధములగు కలహములు మనోవేదన కరములుగానుండును. ఇక సామాన్య కుటుంబములలో నీ విషయప్రస్తావన కాలాగ్నితుల్యమే. స్త్రీ పురుషుల సుఖ సాన్విప్ర్యముల కింతకంటె భంగకరమగు విషయము వేరొందులేదు. ఈ దుస్థితి తొలగవలెనన్నచో స్త్రీలు గృహపరిశ్రమల చేపట్టవలెను.

పూర్వకాలమున గృహపరిశ్రమలు స్త్రీల చేత పరిపాటిగా నిర్వహింపబడుచుండెడివి. నూలువడకుట, రంగులద్దుట, తలనూనెలు కాచుట నలుగుబిండ్లు తయారుచేయుట, కాటుక, కుంకుమ, పనపు వగైరాలుచేయుట పెరుగు, వెన్న, నేయి మున్నగువాని యుత్పత్తి, కూరగాయలు కాయించుట, పూవులు పూయించుట, విస్తళ్లు కట్టుట, రవికలు కట్టుట మున్నగునవన్నియు స్త్రీలు చేసెడివారు. ఇందువలన కుటుంబమున కెంతయో సహాయము చేకూరుచుండెడిది. భోజనభాజనాదుల కుపయోగపడెడి యిట్టి పరిశ్రమలనేగాక మనోహరములగు విలాస వస్తువులందుగూడ కళాకుశలలగు ప్రాచీన నాగీమణులు మంచిపరిశ్రమ చేయుచుండిరి. స్త్రీలకును చతుష్టవైకళలుండెను. పూల

మాలలు కట్టుట, జడలువేయుట, సుగంధ ద్రవ్యములు తయారుచేయుట, చిత్రనినిత్ర వంటకములు, వ్యంజనములు, పానీయములు, శయ్యాలంకరణము, గృహాలంకరణము, దేహాలంకరణము, బ్యారాలంకరణము, చిత్రలేఖనము, దారుశిల్పము, బొమ్మలు చేయుట, ముగ్గులు తీర్చుట, తెఱలు వ్రాయుట మున్నగు కళావిశేషము లెన్నిటియందో స్త్రీలు ప్రజ్ఞావతులైయుండిరి. అయితే అప్పటి స్త్రీలకున్న సౌకర్య మిప్పటివారికి లేదు. పైగా ఆత్మంతప్రతి కూల పరిస్థితులలో స్త్రీలు పరిశ్రమలు సాగింపవలసియుండును. ఏలననగా ఈకాలమునందు ప్రతివస్తువునకు ప్రతి వస్తువు పైదేశమునుండి యీదేశమునకు దిగుమతి యగుచున్నది.

చూడుము. రాట్నమున్నది. ఇదిప్రాచీన మగు గృహపరిశ్రమ. ముఖ్యముగా స్త్రీ లెల్లరవలంబింపదగు పరిశ్రమ. పూర్వమును నిది స్త్రీలకే దత్తమైయుండెను. ఇందశేష భారతజాత్యభ్యుదయ సాభాగ్యచిహ్నములు కలవు. నూలుపోగునై వ్యరాజ్యమాధార పడియున్నదని యిప్పటికిని ఘంటాపథముగ చెప్పుచున్న మహాత్ముని వాణి అమృత వాణియే సందేహములేదు. కాని ఆకర్ష వంతమైన రంగులు, అందమైన మెఱుగులు గల వస్త్రములెన్నియో విదేశములనుండి వచ్చి దేశమందంతటను కారుచౌకగ విక్రయింపబడుచున్నది. ఎంతయోదేశాభిమానమును మనోనిగ్రహమును కలవారు తప్ప

సామాన్యముగా శృంగారలాలసతగల స్త్రీ లీ వస్త్రవ్యామోహతకు జిక్కువడకుండ నెట్లుండగలరు? ఈయొక్క వస్త్రవిషయము సనేగాక ప్రాచీన గృహపరిశ్రమల దిగ నార్చెడి వస్తువులెన్నియో విదేశములనుండి దిగుమలియగుచున్నవి. కుంకుమకుబదులు ఎఱ్ఱరంగుసీసాలు మొదలు ప్రతివస్తువునకు ప్రతివస్తువు పైనుంచి వచ్చుచున్నది. పూర్వ కాలమున పరిశ్రమలున్న వస్తుచో సప్పటివారి నాగరికతకవి పరిపడినవిగానుండెడివి. పరదేశ వస్తువులకర్షణగాని పోటీగానిలేదు. కావున తాము వడికిననూలుతో నేయబడినవస్త్రములతో వారు తృప్తిపడెడివారు. వారద్దు కొనినరంగులు వారికి సంతోషము గొలిపెడివి. వారు కాచుకొనిన తలనూనె వారికి బాగుగానుండెడిది. నేడావిధముగా తమ గృహపరిశ్రమలచేతనే తామానందించుట యెల్లు పొసగును? తాముచేసిన వానికంటె నవి బాగుగానుండునను భ్రాంతియొకటి కష్టములేకయే డబ్బుపారవై చికొనెడి యల వాటొకటి. వానిని ధరించిననేగాని నాగరకుల మనిపించుకొనమను వెట్టి యొకటి. అహా! ఎన్నని చెప్పవచ్చును గృహపరిశ్రమలకు ప్రతిబంధకములు! నేడు స్త్రీలు గృహపరిశ్రమ వలంబింపవలయుననిన నన్నియు నడ్డంకులే అయితే యివి దూరమునుండి చూచిన సంతయోదుర్గమ పథములుగా గన్పట్టునేగాని స్త్రీలెల్లర మొకమాటనుకొని దేశాభిమానముతోను జాత్యాభిమానముతోను సంఘాన్నత్యమాశించి కార్యక్షేత్ర

మున దిగిరేని యన్నియు నులభతమమే యగును. ఐకమత్యమునకును సంఘభావము నకును జొప్పడని కార్యమేదియులేదు గదా. ప్రస్తుతము మనదేశము నాగరికతయందెంతయో పరివర్తనమందియున్నది. సవ్యములగు పరికరములు సలంకారములు జనుల నాకర్షించుచున్నవి. కాన ప్రాచీనములతోనే తృప్తిపొందుడని చెప్పిన యువజనుల హృదయములు సంతృప్తి నొందజాలవు. కాన ప్రాతవానిని పునరుద్ధరించుకొనుచునే క్రొత్త వానిని చేపట్టవలయును. ముల్లునుముల్లుతోనే తొలగించినట్లు యంత్రములపై యుత్పత్తియగు వస్తువుల నెదుర్కొనుటకు చిన్నచిన్న యంత్రముల సహాయములను గూడ పొందవలయును. ఈ పరిశ్రమల విషయమై మార్చినల గృహలక్ష్మీయందు సోదరి పులుగుర్త కనకమ్మగారు గృహపరిశ్రమలనుగుఱించి వ్రాసిన వ్యాసమును నీవును చూచియుండువు. వారు గావించిన సూచనలన్నియు నాచరణసాధ్యములై యున్నవి. గృహపరిశ్రమలయందు కుతూహలముగల స్త్రీలెల్లరు వానినవలంబించెదరని నమ్ముచున్నాను.

గృహపరిశ్రమల నాచరణలోనికి లేద్ది వస్త్రాత్పత్తి సేయుట నిక్కమేయైనచో వాని విడుదలమార్గములుగూడ నన్వేషింపవలసి యున్నది. ఇందుకు గ్రామగ్రామమున మహిళాభాండారములేర్పడి విక్రయకార్యక్రమమునకు తోడ్పడవలసియుండును. ఈ సందర్భమున మన గృహలక్ష్మీ చేయవల

గృహలక్ష్మి

సిన సహాయ మపారముగానున్నది. సోదరీ మణులలో నెవరే గృహపరిశ్రమ నెఱిగి యున్నను నద్దానిని దాపణికములేక గృహలక్ష్మియందు ప్రకటించునట్లు గృహలక్ష్మి కృషిచేయవలయును. మఱియు గృహపరిశ్రమల కుపకరించు చిన్న చిన్న యంత్రము లేవైననున్నచో వాని వివరములు అవి దొరకునలములు గృహలక్ష్మిలో ప్రకటింపవలయును. మఱియు గృహపరిశ్రమల విషయమై యొక వ్యాసమును వ్రాసిన స్త్రీకంటె యొక పరిశ్రమ నాచరణయందు పెట్టిన యువతీమణికి బహుమానమొసంగునట్లు ప్రకటింపవలయును. ఏలనందువా? కాగితములపై గావించెడి ప్రబోధములకంటె ఆచరణరూపముననుండెడి వానికే ప్రాముఖ్యత నీయవలసియున్నది. స్త్రీల ఆరోగ్యసౌభాగ్యములకై యుదయించిన గృహలక్ష్మి స్త్రీల యార్థికసౌభాగ్యమునకు గూడ తోడ్పడిన దయ్యెనేని తన ధర్మము నితోధికముగా నిర్వహించినదగును.

కల్పలతా! కొందఱు మిత్రురాండ్రు గృహపరిశ్రమల విషయమై నన్ను పలుమారు ప్రశ్నించుచుండుటబట్టియు, నీవు గూడ నిదియే విషయమును ప్రస్తావించుట చేతను గృహలక్ష్మిగూడ సీవిషయమై పలుమారు హెచ్చరించుచుండుటచేతను దీని విషయమై నా మనస్సులోగూడ నొకవిధమగు భావోద్వేగము కలిగి నీ కీ జాబు వ్రాసితిని. ఏమైననేమి మనస్త్రీలలో కొందరి యందైనను గృహపరిశ్రమాభిరతియు, ధనసేకరణాభిలాషయు కల్గినమాట వాస్తవము. ఇది క్రియారూపము వహించునేని స్త్రీల కెనలేనిప్రయోజనము కల్గు మాటయు వాస్తవము. ఇది భారతమహిళాభ్యుదయమునకు శుభసూచకమనుటకు సందియములేదు. కాని యీశ్వరసంకల్ప మెట్లున్నదో!

1-3-37

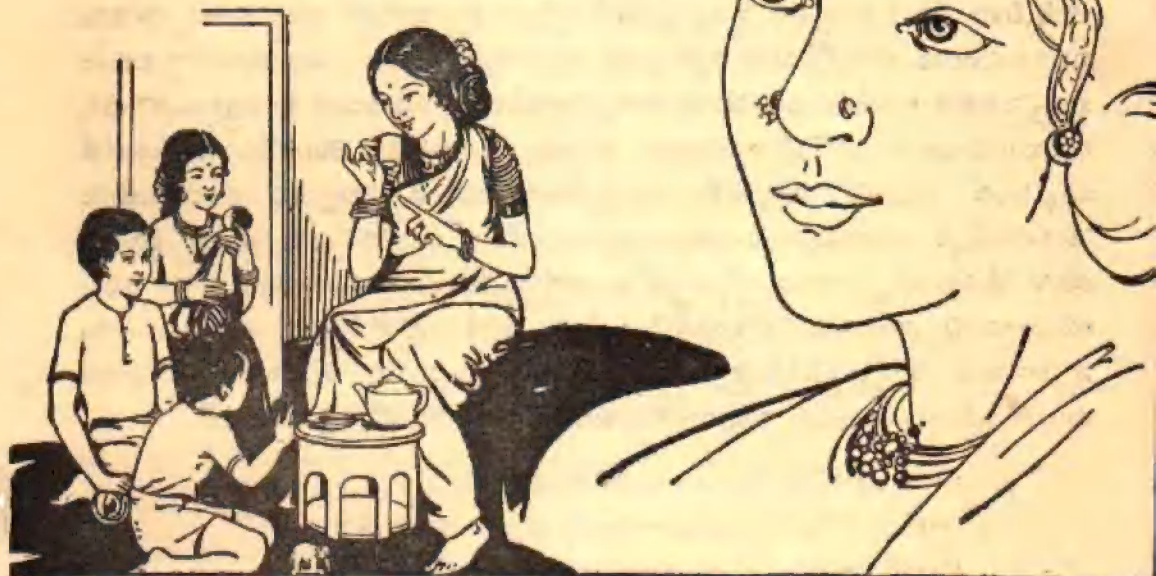
భావపురి

మిత్రురాఱు

శారద.

ఒక కవ్ 'టీ' మీ శ్రమపరిహారము

బిడ్డలతో, నాడుట్టి కెంత ప్రియముండినను శ్రమనొందుట నిశ్చయము. వారికి వీర్యము పెచ్చు గనుక యన్నిటి మమ్ము లాగుచున్నారు. పోవకుండిన, వారి కెంత యాయాసము గల్గుచున్నదో చూడుడు. అయిన, దానికొక యుక్తికలది మీరు వారు యానందముగానుండుటకు నెమ్మదిగాకూర్చుండి “టీ” ప్రియమైనవలెను. ఈ కాలమైన పానము శ్రమపరిహార మప్పుడేజేయును. కులాసగానుండుటకు “టీ”కి సమానమేదియులేదు.

“టీ” జేయు శ్రమము: కుద్రమైన వేడినీరు. కొంచెము వేడిచేసిన కుద్రపాత్ర. ఒక నూనె

“టీ” యొక్కొకరికిన్ని, మొత్తముగా నొకనూనె యధికముగాను పాత్రములో వేసి, బాగుగా నుడకలెట్టిన నీటిని పోయవలెను. 5 నిమిషములు తొలి, కప్పులలో పోసి, పాలు, చక్కెర చేర్చవలెను.

సంసారసుఖము — ఇందియా “టీ”

వీరబొబ్బిలి

శ్రీమతి చిల్కపాటి సీతాంబగారు

బొబ్బిలినగరమునందు పెండ్లిజరుగుచున్నది. విజయరామరాజు పూర్వవైరమున సమయమరసి విదేశీయుడగు బుస్సీదొర సహాయమున వివాహకార్యనిమగ్నులగు బొబ్బిలివా రేమరియున్నతరి సైన్యములతో కోటజొచ్చి వారితో యుద్ధమొనర్పసాగెను. నిరాయుధులగు బొబ్బిలివీరులు శత్రువులకు వెనుదీయకపోయిరి. విజయనగరసైనికులు బుస్సీసైనికుల ననేకులజంపిరి. తుదకు బొబ్బిలిరాజవీరులు సమరమున వీరస్వర్గమునొందిరి. తమవారిపాటువిని బొబ్బిలిరాణియగు మల్లమ్మ తనసుతుని యెటులేని శత్రువులచే జక్కకుండ రక్షించి యెన్నటికేని బొబ్బిలిసింహాసనమున నిల్పుమని తనదాదియగు వేంకటలక్ష్మికి బాలునప్పగించి తక్కుగలరాజులతో జోహానొనర్చినది. ప్రభుభక్తితత్పర యగు వేంకటలక్ష్మి రాజపుత్రునెత్తుకొని ప్రచ్ఛన్నవేషమున నరుగుచుండ బుస్సీసైనికు లనుమానించి యామెను బాలునితో బుస్సీయెదుటికి బట్టితెచ్చిరి. బుస్సీ యామె సాహసమున కాశ్చర్యచకితుడై బాలుని తన కప్పగింపుమని సామదాన భేదోపాయ ములచే నడిగెను. అందుల కాపీరాంగన కుపితయై యాతనితో నిట్లనుచున్నది.

ఉ. మానరనాథుడేవియగు మల్లమవీరసతీమతల్లి స
న్మానముతోడబెప్ప నభిమానమె సామ్యగు వీరకాంతనై
పూనిక రాజవంశమును భూమినినిల్ప బ్రతిజ్ఞబూని బు
స్సీ నినుజూచిభీతిగాని పోదునెబాలునివీడి బేలనై.

పుట్టితి భారతావనికి భూషణమైతగు వీరబొబ్బిలి
బట్టితి రాజవీరమున బాలునినిల్పు బ్రతిజ్ఞ చేవితో
గట్టితి వీరకంకణము కాలునికై నను జంకబోవ నీ
యిట్టి విభీషికల్ వినిన నెవ్వరు భీతిలువారలీధరన్.

జన్యతలంబునం రిపులసంతతితేజము మొగ్గునూప రా
జన్యలు కీర్తికాయలయి సంగరభూమి నలంకరింప స
న్మాన్యచరిత్ర లాన్యపులమానినులెల్ల జోహానొనర్ప నా
ధన్యులవంశమున్నిలుపు దాననటంచు కృతప్రతిజ్ఞనై.

క. వారల వంశాంకురమగు, సీరాజకుమారు గొంచునేగడితరి స
న్నీరాజభటులుదెచ్చిరి, వీరబలనటంచు నెంచి వీరబలనిటన్.

చ. అలడులనాడుచుందుము గృహంతురసీమల, పండితస్థలిక
కలములబట్టి వాయుదుము, కయ్యములందు సరాతిసేవపై
యలుగులజమ్మనేర్తుము, మహాభుజదర్పమెలర్ప రాజ్యముల
సలువగజాలువారము, భృశంబుగ నేమని మమ్మునెంచితో.

కత్తియుక ర్తవం చిదియెగాంచుచునుండగ నీసభాస్థలిక
నెత్తురుటెరులై యువ నీవిధవంబిట చూపుమాపి ధూ
చోర్తమునన్నముగ గుడుచుచున్న ఋణంబిడతీర్తు సర్వతో
కోర్తరకౌర్య లక్ష్యులనొప్ప నెరుంగవె భారతాంగవల.

గీ. అనుచు నావీర బాలశౌర్యాలవాల, పల్కుపల్కులవిని సహస్రమమెలర్ప
సనియెనాతెండు చకితుడై యామెతోడ, శపథమునుదీర్చి బాలురాజ్యాభిషిక్తు
జేతు వెటులేని సకల్పసిద్ధవీరు, అవలంకింప శౌర్యధైర్యాది విజయ
లక్ష్మివీవాడు వేంకటలక్ష్మి మిమ్ము, వంటివీరాంగనల కున్మి-పట్టుగాన
బాబ్బిలిని నెంతు వీరబాబ్బిలియటందు.

బి ట్టు కుఁ డు

మల్లాది కేవలరావుగారు

(జవాబిరాతి వ్షములో)

కర్మమునుజేర నెవముతో కష్టపెట్టి
జీవులకుఁబట్టుబాధించు చిద్విలాసి
కాని_అతనినిజముగా కరుణగలదె?
లేదు_నిజముగ వాయుండు లేదు_ఏమి?

ఉన్నచో నేలనన్నిట్లు బునుచుపెట్టి
కాదు_చీకటిచేదారి గాననీక
మేఘగర్జితవానయు మెఱుపులేల
కల్పవములేయునాముష్టి కడ్డుగాను?

కలదుదీనులచాలిటి కల్పరదువు
ఆర్తజనరక్షునిరుదుచే నలరువాడు
అదిమద్యాంతరహితుడై ఁట్టివాఁడు
కలఁడు_కలడెందురెచ్చట కాన_రాదె?

తడిచె నీపాదులరంబు దారిలో నె
'మాధకలశంబుతెల్ల'ను మాటరాదు
తాళగాలేనంతకలి_ల్లిపెనెతె
పెట్టలేకొ_యివాడు పొట్టకింత?

ఏలనినెంతు పెట్టనే లేకటందు
పూర్వజన్మావవాఁడెట్టి పూజచేసి
కాంచినారలా వైధవ కాదిలక్ష్మి
ఏల_నాబాధవారికి ఎవరు_నేను?

కలుగజోవకునాంతర కష్టజీవి
కడకు వెతకినజగతిలో కన్ను విప్పి
దైవముంగూడబరువని దలచువాడ
నేను_ఒక్క_డె! పృష్టిలో నెవడు_కలడు?

శిశు గీత

ఎన్. శేషగిరిరావుగారు

అందమైనవాళ్లకు బుద్ధిమంతులు
పుట్టారు.

పిల్లలు లేనివాళ్లు పిల్లల్ని పెండు
కుంటే పిల్లలు పుట్టారు.

పోటుపయమున పుట్టుకలు
ఎక్కువ.

ఏపెలు జూలై వెలసినదమ మొగ
పిల్లలు ఎక్కువగా పుట్టారు.

* * *

పిల్లలు ఒక సంవత్సర మయేటప్ప
టికి వాళ్ల భావాలేమో తెలియ జేయ
గలరు.

ఉత్తరాయణములో పుట్టినవాళ్లకు
తెలివి ఎక్కువ.

వర్షాకాలంలో పుట్టినబిడ్డలకంటే
ఎండాకాలంలో పుట్టినబిడ్డలు
యెక్కువ తెలివిగా వుంటారు.

* * *

బిడ్డను తలచుకొన్న నే తల్లిలకు
పాలు చేపునకు వస్తవి.

తల్లిపాలు త్రాగు బిడ్డలకు డచ్చా
పాలు త్రాగు బిడ్డలకన్న మూడురెట్లు
నిరోధకశక్తి, తేవశక్తి ఎక్కువ.

శిశువులకు ఎక్కువలోహము
కావాలి.

తల్లిపాలలో లోహమువుంది.

కోపముగ వున్నపుడు బిడ్డలకు
పాలీయరారు.

* * *

పిల్లలకు రాగిజావ మంచిది.

కమలాఫలరసం గుణం టోమాటోల
గుణం ఒకటే. పిల్లలకు పిటిశా
లేనివైనా ఉపయోగించవచ్చు.

బాదం, కొబ్బరిపాలు పిల్లలకు ప్రస్తి.
ఇష్టం.

ఒకటిరెండుమార్లు నీళ్లు త్రాగిస్తుంటే బిడ్డలకు లివర్
స్పీడ్లు పెద్దవికావు.

పిల్లవాళ్లు తేనీళ్లు తాగకూడదు.

* * *

బిల్లం యెక్కువగాతంటే బిడ్డలకు పండ్లు చక్కగా
రావు.

పిల్లలకు పండ్లజబ్బులు త్వరగా కలుగుతవి.

పిల్లలకు పండ్లబాధ హెచ్చు.

పండ్లు వచ్చేటప్పుడు పిల్లలు జబుబులో బాధ
పడుతారు.

పిల్లలు పండ్లువచ్చేటప్పుడు త్వరగా ఎదుగుతారు.

5,7 సంవత్సరాలవధ్యలో పిల్లలకుండే మొరటు
తనానికి కారణం రెండోమాటు పండ్లురావడానికి
ప్రారంభమగుటే.

* * *

క్షయరోగులు సాధారణంగా ప సి ల నం లో
మిక్కిలి భావుగా వుంటారు.

* * *

ఎముక పుష్టిలేనిపిల్లలు పుట్టేటప్పుడు యెక్కువ
బరువు.

బిడ్డ దినానికి ఒక తులం పెరిగితే చాలు.

* * *

పిల్లడు ముక్కుతేనీ రుద్దుకున్నాడంటే కడుపులో
క్రిములున్న వన్నమాట.

* * *

పిల్లలలో గాలను గాడిదపాలు సంతేవిలా పని
చేస్తుంది.

ఉల్లి చేసినమేలు తల్లికూడ చేయదు.

* * *

బిడ్డలమెడలో పుల్లిపాయలు కట్టితే వడగొట్టదు.

* * *

నడువలేనిబిడ్డలు కాపినిగింజలు ఆకులు నీళ్లలో
తేసి కాచి ఆ నీళ్లలో తూర్పుండబెట్టి త్వరగా
నడుస్తారు.

* * *

పన్నరాస్త్రం బిడ్డలకు తినిపిస్తే త్వరగా మాట్లాడు
తారు.

* * *

కోగాడితే నత్తి నివర్తిస్తుంది.

బనానాలు పిల్లలకూ ఆహారంగా వాడవచ్చు.

చిన్నతనంలో పరియైనపోమణి లేకపోతే చట్టి
ముక్కులుంటవి.

దొడ్డికాళ్లు దంతవ్యాధులు నున్నము తక్కువగుట
వల్ల కలుగుతవి.

సరిగా గమనించి ఆహారాలు ఇవ్వకవుంటే
పిల్లలకు శ్లేష్మచీకటం అలవాటవుతుంది.

* * *

అంటుకోగాలు చిన్నప్పుడువస్తే తిరిగి రావను
కోవడం ద్రవమ.

* * *

బిడ్డలకు అశీర్ణమువల్లనే జబుబుచేస్తుంది. కాచి
నీరు త్రాగడమువల్ల కాదు.

* * *

ఆడపిల్లలకు ఈరే త్వరగా వస్తుంది.

15,16 ఏండ్ల వధ్య ఆడపిల్లలు ఇక పెరగడం
మాన్దారు.

14 ఏండ్లయితే ఆడపిల్లల ముఖాలిక మారవు.

అతిమాత్రముంటే పిల్లలు త్వరగా ఈడవదు.

* * *

కాళ్లు దొడ్డికాళ్లవుతవి పిల్లల్ని త్వరగావడిపించితే.

* * *

పాలు మలగించటం పొడుచేయడమే.

ఎప్పుడూ ఎక్కువోడం పిల్లలకు చెడువు.

పిల్లల్ని స్వేచ్ఛగా తిరగనివ్వకపోతే పెద్దలయ్యాక
పెనుకంజవేస్తారు అన్నిట్లో.

* * *

భావుపాటి వాళ్లదగ్గరికి బిడ్డలు సులభంగా వస్తారు.

* * *

ఎండ తగలకుండా బిడ్డల్ని ఒకటి రెండు గంటలు
ప్రాద్దువ బయటప్రెప్పడం ఆరోగ్యం.

పెరిగేవాళ్లకు గాలి ఎక్కువ కావాలి.

* * *

పురిటికి పురిటికి అయిదేండ్ల వారణిండుటము తల్లి
బిడ్డలకు ముఖము.

* * *

మీ వెంట్రుకలను కాపాడుటకు

అమ్మ హేరాయిల్

(ఆమలక తైలము)

శ్రేష్టమైన పెంకాయనూనె, పనిమూలికలతో రియారుచేయబడినది. ఇందు మట్టితైలము యేమాత్రమునులేదు.

కంఠస్వకందరి వుష్ణముమహాగొట్టి కండ్లకు నుంచి చలవనిచ్చును. తలవెండ్రుకలను విరివిగాపెంచి, బట్టతల నుండు మొదలగువాటిని బోగొట్టును. నిద్రలేమి, వుస్మాదము, తలనొప్పి, పోటు మొదలగు వ్యాధులను నివార్యముజేయును.

ధర ½ పా. రూ. 0-14-0. ¼ పా. రూ. 0-8-0.

ప్రతిచోటను బండువారి ఏజంట్లవద్ద దొరుకును.

లేనియెడల క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు.

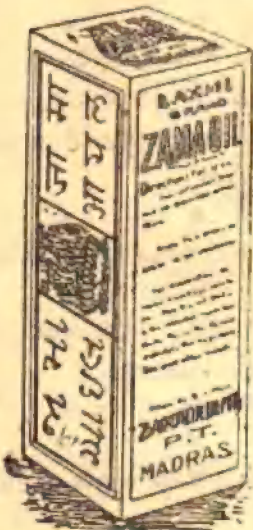
Sole Distributors:

DAMODAR & Co.,

78, CHINA BAZAAR ROAD, G. T. MADRAS.

జా మా తైలము

ఏజంట్లు కావలెను

తలనొప్పి, యిక్ష్మయజా, చేయి కాలు పట్టుకొనుట పంటినొప్పి మొదలగువ్యాధులను ఒక శ్రేణిములో పోగొట్టగల ఖ్యాతిచెందిన “జామాతైలము” నకు సమముగు మందు వేరేదియు లేదు. చాలా యోగ్యతా పత్రములనుపొందియున్నది.

బుడ్డి 1.కి అణాలు 6 ఇచ్చి ఉపయోగించి చూడుడు

అమర్ చెందు, శోభాచెందు,

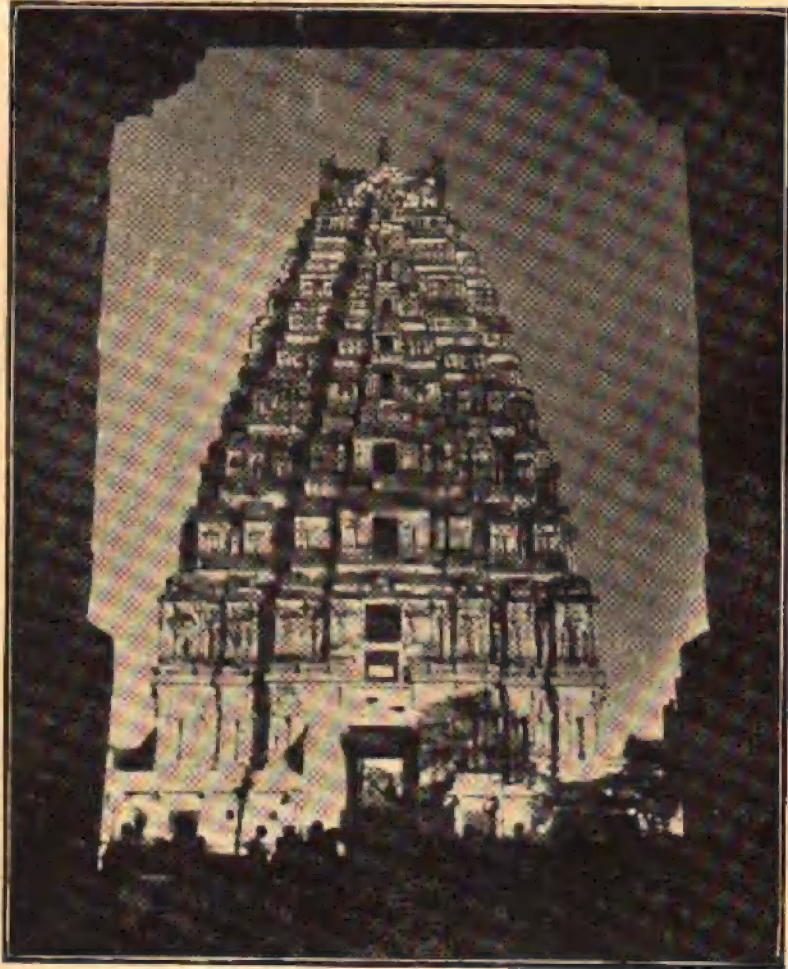
ఇంగ్లీషుమందులు, పలుసరకులు, సల్ఫ్యూరిక్, నైట్రిక్ మొరాటిక్ ఆసిడ్ల వ్యాపారస్థులు.

నెం. 63, నైసర్పనాయని వీధి, మద్రాసు

శ్రీమతి అశకు అమ్మయ్ ఆది. రామబాధ జిల్లాలోర్
సభ్యురాలుగా నియమింపబడిరి.

పంచాపరి దేవాలయము — హంపి

నా దక్షిణదేశయాత్ర

పాలవర్తి రామమూర్తిగారు

ఒక్కొక్క మనిషికి ఒక్కొక్క విషయంలో ఎక్కువ ఆధిపత్యం ఉంటుంది. దానికే పేరు అని కొందరంటారు. కొందరికి సంగీతంపేరు. కొందరికి నాటకాలపేరు. కొందరికి సినిమాలపేరు. కొందరికి కావీచోటలుపేరు. కొందరికి త్రాగుడుపేరు. కొందరికి ఎలెక్షన్లపేరు. కొందరికి ప్రసంగాలపేరు. కొందరికి దైవభక్తిపేరు. కొందరికి దేశదేశాలు తిరిగే పేరు. కొందరికి యాత్రలు సేవించేపేరు. యాదీధంగా ప్రతిమానవునికి ఏదోపేరు పట్టివేర్చుతుంటుంది. ఈ పేరుల్లో నాకు యాత్రలు రేపించేపేరు వుంది. దేశ దేశాలు తిరగాలని అక్కడ విచిత్రాలు చూడాలని నాకు చిన్నప్పటినుంచి ఆధిపత్యం వుంది.

ఈదయ 6 మొదలు సాయంత్రం 6 వరకు ఆఫీసులో కూర్చుండి పనిచేసే నాలోటివానికి యీ బంధికానాలోనుండి తప్పించుకొని కొన్నాళ్లు దేశ దిమ్మరి కావాలనేది కోరికవుండడంలా తప్పలేదు. ఈలా తిరగడంవల్ల దేశానికి ఆరోగ్యం, మనస్సుకు సంతోషంవుంటుంది. ఈ యాత్రలవల్ల ఆరోగ్యమే కాకుండా కావలసినంత లోకజ్ఞానం కలుగుతుంది. బీదసాదల కష్టమథాలు తెలుసుకోటానికి ఆవకాశం వుంది. క్రొత్తకొత్త స్నేహితులతో పంచయి ఏర్పడుతుంది. ఈ ఉద్దేశ్యాలతో నేను గుంటూరు నుండి పట్నం వెళ్లాను. అక్కడనుండి దక్షిణదేశ యాత్రలు సేవించానువి యస్. వి. ఆర్. కంపెనీవారు ఏర్పాటుచేసిన నీజను టిక్కెట్టు కొన్నాను. అది కొన్నలోక మొదలుకొని 15 రోజులలో ప్రయాణముగించుకొని రావాలి. ముక్కొటికి శ్రీరంగంలో వైకుంఠంగావుంటుందని అందరూఅంటే నేను పట్నంలో ఎక్కువ రైలుస్టేషనులో రాత్రి 8 గంటలకు రైలుఎక్కి తెల్లవారుఝాముకు తిరుచినాపల్లిలో దిగాను. అక్కడ ముప్పివోసరంలో బస్

చేశాను. ఇక్కడ గదికి దినానికి మూడుఅణాలు చార్జీచేస్తారు. అన్నివసతులూవున్నాయి.

శ్రీరంగం

ముక్కొటిదివాల్లో శ్రీరంగంలో బస్లు దొరకడం స్వామిదర్శనం కావడం కష్టం అని నేను తిరుచినాపల్లిలోనే బస్చేశాను. తిరుచినాపల్లి నుండి శ్రీరంగంకు బస్సుచార్జీ అణాకానీ. బస్సు మీద శ్రీరంగం వెళ్లాను. అప్పటికే యాత్రకులు వేసేటటు బస్టీఅంతా నిండివున్నారు. తిరుచినాపల్లికి శ్రీరంగం రెండుమైళ్లు. మధ్య కావేనదీ అడ్డం. నదిమీద పెద్దవంతెన కద్దు. చుట్టూ చల్లని లెంకాయ తోపులు గలవు. శ్రీరంగంనుట్టూ కావేనదీ చుట్టి వున్నది. శ్రీరంగం లంకని చెప్పవచ్చు. శ్రీరంగం చక్కని దిన్నబస్తీ. ఉత్సవదివాలగుటచే బస్టీఅంతా పలువిధములైన దుకాణములతోను, యాత్రకుల తోను కళకళలాడుచున్నది. ఇక్కడ ఆలయంలో శ్రీరంగవాధస్వామి పవళించియున్నట్లు మూల విరాటు విగ్రహమున్నది. దీనిచుట్టూ సప్తప్రాకారములున్నవి. నాలుగుదిక్కులకు ఉన్నతములైన 14 గాలిగోపురములున్నవి. ప్రాకారప్రాకారము మధ్యను ఇండ్లు దుకాణములున్నవి. దీనిప్రక్కనే సహస్ర స్తంభమంటప మున్నది. ఇది 450 అడుగుల పొడవును 130 అడుగుల వెడల్పును గలిగియున్నది. ప్రతిరాతి స్తంభముమీదను మంచి నగిషీపని చేసె యున్నది. ఇది చాలా పురాతన మైనదీవాలయము. ఇది మహావిష్ణువుయొక్క భూలోకనివాసస్థానమని ప్రతీతి. ఇది విశిష్టాద్వైత మతస్థాపకుడైన శ్రీరామా నుజాచార్యయొక్క నివాసస్థానమని చెప్పవచ్చు. శ్రీరంగదేవాలయంలో నొకచోట రామానుజాలవారి ఆలయంకూడా వున్నది.

గృహ లక్ష్మి

ముక్కోటి నాడు ఉత్తరద్వారదర్శనంకొరకు పొందూడేశ వివిధప్రాంతములనుండి యాత్రికులు వస్తురు. ఈ పుత్తరద్వారము సంవత్సరమున కొక్కసారి ముక్కోటి నాడుమాత్రమే తెరకురు. ఈ ద్వారము దాటినవారికి మోక్షమని ప్రతీతి.

శ్రీరంగమునకు తూర్పున ఒక మైలు దూరంలో జంబుకేశ్వరం అను శివక్షేత్రము గలదు. శ్రీరంగము నకు వచ్చినవారు యీ శివక్షేత్రమునుగూడ దర్శించురు. ఇక్కడవున్న లింగమునకు ఆప్పలింగమని పేరు. ఆప్ప అనగా జలము. పైకి చమ్మలచుండు జలము మధ్య దేవాలయమున్నది. ఇచ్చటి ఆప్ప లింగము దక్షిణాదిని వున్న పంచలింగములలో నొక్కటి.

తిరుచినావల్లి

తిరుచినావల్లి పెద్దపట్టణము. లక్షన్నర జనసంఖ్య గలది. పట్టణముధ్య 260 అడుగుల ఎత్తుగల ఒక కొండవున్నది. దీని నెక్కుటకు చక్కని సోపానములు గలవు. ఈమెట్లు ఒక గుహలోనికి పోయినట్లుండును. దీనిపైన విశాలమైన మటపములతో విరాజిల్లుచున్న చక్కని ఆలయములు గలవు. ఆమ్మవారి పేరు కుంకుమకుంఠలాంబ. ఈ ఆలయమునకు మరికొంత ఎత్తున గణేశ్వరుని ఆలయమున్నది. ఇక్కడ నుండి క్రిందయోదిన తిరుచినావల్లి పట్టణమంతయు మిక్కిలి చక్కగ కనబడును. ఇక్కడనుండి శ్రీరంగం యొక్క గాలిగోపురములు పచ్చనిచెట్ల మధ్యనుండి కనబడుచుండును. ఈ దృశ్యమంతా చాల కన్నుల పండువుగనుండును. ఇది పల్లవరాజులకాలమునాటి దని చెప్పదురు.

తిరుచినావల్లి దక్షిణఇండియా రైల్వేవారి ప్రధాన స్థానము. ఇది మద్రాసుకు 212 మైళ్ల దూరమున నున్నది. కాశీదేవదీరము. రైల్వేవారు కొన్ని కొట్ల రూపాయలు వెచ్చించి రైలిబండ్లు, పెట్టెలు, ఇంజనలు వగైరా ఇనుపసామానులు చేయుటకు వర్కు షాపులను నిర్మించియున్నారు. ఈ భాగమునకు గోల్డెన్ రౌండ్ అని పేరు. ఈ వర్కు షాపులో దాదాపు 5 వేలమంది పనిచాగ్రు పనిచేయుచుండురు. ఈవర్కు షాపు భాగమంతా ఒక పెద్దబస్టీగా కనబడును.

మధుర

తిరుచినావల్లినుండి మధురకు వెల్లిదిని. రైలు స్టేషను కెదుగుగ జిల్లాబోర్డువారి మంగమ్మగో సత్రములో బసచేసితిని. ఇక్కడ గది ఒకటింటికి నాలుగణాలవంతునను, పైగదులకు ఎనిమిదణాలవంగునను అద్దె వసూలుచేయబడును. ఈసత్రములో అన్ని వసతులు గలవు. మధుర గొప్పపట్టణము. చెన్నపట్టణము తరువాత దీని గొప్పపట్టణము. దాదాపు 2 లక్షల జనసంఖ్య గలదు. మద్రాసునుండి మధురకు 309 మైళ్లదూరం. మధుర కైగనదీ తీరమందున్నది. ఇది పూర్వము పాండ్యరాజులు రాజ్యమేలిన దేశము. 16, 17 శతాబ్దముల క్రిందట తిరుమలనాయక్ అను రాజులకాలములో విక్కడనున్న దేవాలయములు రాజనగరములు నిర్మింపబడినట్లు చెప్పదురు.

మధురపట్టణమధ్యమున మీనాక్షి దేవాలయమున్నది. మీనాక్షి ఆలయమునకు ప్రక్కనే సుందరేశ్వరాలయమున్నది. ఈ దేవాలయములోని రాతి స్తంభములపై చెక్కబడిన విగ్రహములు, లతలు వగైరవల యొక్క పనితనము పొందూడేశములో నెక్కడను గానరావు. ఈ దేవాలయముచుట్టూ నాలుగు ఉన్నతములైన ప్రాకారములు గలవు. ప్రతిప్రాకారమునకు ఎత్తైన గాలిగోపురములు గలవు. ఇక్కడనున్న కోనేరు, సహస్ర స్తంభముంటపము, గణేశవిగ్రహము, రాతిపై వగైర చెక్కబడిన చిత్రవిచిత్ర విగ్రహములు, లతలు చూచి ఆనందింపవలసిన వేగాని వ్రాయుటకు భాష చాలదు.

మీనాక్షీదేవాలయమున కెదురుగ వసంతమంటప మున్నది. దీనిని నిర్మించుటకు 22 సంవత్సరములు బట్టినదట. ఈ హోలుపొడవు 333 అడుగులు, నిడల్పు 105 అడుగులుండును. దీనిని తిరుమలనాయకరాజ కట్టించిపట్లు చెప్పదురు.

ఏప్రిల్ మాసములో జరుగు మీనాక్షీమండేశ్వర కళ్యాణోత్సవము చూచుటకు జనులు తండ్రిపతండ్ల ములుగ వచ్చురు. ఈ ఉత్సవములు 12 దినములు జరుగును.

పట్టణమునకు ఒకటిన్నర మైలు దూరములో తెప్ప కొలం అను చెఱువున్నది. ఇది నలుచదరముగా నుండును. ఇంక పెద్దకోనేరు ఎక్కడనులేదని చెప్పదురు. ఈ చెఱువుచుట్టూ మెట్లుగలవు. కోనేరు మధ్య చిన్న ఆలయమున్నది. వాలుగుమూలలను చిన్న గుళ్లువున్నవి. ప్రతిజనవరిలోను ఉత్సవము జరుగును. అనాడు లక్షదీపములు కోనేరుచుట్టూ పెట్టుదురు. అప్పుడు దేవుని ఒక తెప్పమీద వేంచేతుచేసి చుట్టూ త్రిప్పుదురు. దీనిక తెప్పోత్సవమందురు.

మీనాక్షీదేవాలయము చూచు వారు రాత్రి పూటనే చూడవలెను. రాత్రి ఆలయము విద్యుచ్ఛక్తి ములతో నలరారుచుండును. ఈ కాంతిలమధ్య మీనాక్షీఅమ్మవారు దీప్తిమూనియుగ ప్రకాశించు చుండును. ఆలయమంటపములలో బట్టలకు కాణములు, ఫల పుష్పముల అంగళ్లు, బొమ్మల దుకాణములు ఇరి యిరి అవనీల. అన్నివిధములైన చిత్ర విచిత్ర నస్తువులన్నియు ఆక్కడ విక్రయింపబడును. యాత్రికులు తండ్రిపతండ్లములుగ దుకాణములవద్ద మోగి వస్తువులను కొనుచుందురు. మీనాక్షీ ఆలయము అనేక ద్వారములు మంటపములు వీధులతో నిండియున్నందున క్రొత్తవారు వారు పోయినవార్లమున తిరిగిరాజాలరు. మీనాక్షీఆలయము ఒక పూరుగానుండును.

నేను వెళ్లిననాడు రమణమహాబ్రహ్మయొక్క ఆమె రికాడేశత్రు శిష్యుడు రాగా ధర్మకర్తలు ఆయనకు పూలహారమువేసి గౌరవించిరి. ఆయనకు గర్భగుడి తప్ప మిగతప్రాకార మధ్యభాగములకు మాత్రము చూపించి పంపిరి.

అమ్మవారిని ఉత్సవదినమున పూరేంచుట కొక పెద్దరథమున్నది. దాని క్రిందిభాగమంతయు వెండితోను ప్రభాగము బంగారముతోను నిర్మింపబడినది.

మధురాపట్టణము చక్కనిపట్టణము. నగరముమధ్య దేవాలయము, దానికి నలుపైపుల వీధులు. ఈవిధముగ పట్టణమంతయు నలుచదరముగ నిర్మింపబడి వున్నది. పరిపర ప్రదేశమంతయు మంచి ఫలవంతమైనది. కొబ్బరి, ఆరటి, చెఱువతోటలు మెండుగా నున్నవి. వరికూడ పండును.

మధురమండి రామేశ్వరమునకు పయనమైతిని. మధురమండి రామేశ్వరమునకు అయిదున్నరగంటల ప్రయాణం. ఈ మార్గమధ్యమున మండపంక్యాంపు అనే స్త్రీమనువున్నది. సిలోమకువెళ్లే 3 వ, తరగతి ప్యాసెజర్లను యిక్కడ నిలిపివేసి వారిని పరీక్ష చేయుటకు వారందినము లిక్కడవుండురు. వారికి జ్వరము మున్నగు దుష్కరలున్నచో టీకాలువేసి ఫస్టికెట్ యిచ్చి సిలోనుకు పంపుదురు. వీరిలో విశేషజనము కూలీలు. వెండుక్లాను ప్యాసెజర్లు అయినచో ఇక్కడిఅధికారులు వారిబండిలోవిశేషస్థి పరీక్షచేసి ఫస్టికెట్ యిచ్చురు.

ఈ స్త్రీమనుకరువార పాంబన్ అనే స్త్రీమనువుంది. మండపం - పాంబన్ స్త్రీమనులమధ్య - సముద్రము మీదకట్టిన వాగ్ధిపై రైలురాటును. పూర్వము యిక్కడ ప్రయాణీకులు యీపాంబన్ జలసంధిని స్త్రీమనుపై రాటుచుండేవారు. ఇప్పుడు సముద్రమును రాతిబండలతోపూడ్చి దానిపై యిసుక స్తంభములతో బ్రిడ్జిని కట్టినారు. పాంబన్ స్త్రీమను ఒకజంక్షను, ఇక్కడ

నుండి రామేశ్వరమున కొకరైలుబండియు, ధనుష్కోటి కొకబండియు పోవును. రామేశ్వరము పోవువారు పొంబనులోదిగి రామేశ్వరంబుండి ఎక్కుదురు. ధనుష్కోటి, సిలోనుబోవువారు నేరుగపోవుదురు.

పొంబనునుండి రామేశ్వరమునకు 11 మైళ్లు. ఈగడ్డ అడ్డముగ 6 మైళ్లు. ఈగడ్డఅంతయు ఒకలంక. పెద్ద పెద్ద యినుకదిబ్బలు, తాటిచెట్లు, కుమ్మచెట్లు మాత్రమే యిక్కడవున్నవి. సముద్రపు నుడిగాడ్డులు కొట్టినప్పుడు యావత్తైన యినుకదిబ్బలు ఏర్పడు తున్నవి. ఈ నుడిగాడ్డులవల్ల రైలుపట్టాలు సైతము యినుకతో కప్పబడి రైలునడచుటకు అటంకమగు చుండును.

రామేశ్వరము

ఇది అవాదిగడ్డ. రామాయణం వాటినుండి యా గడ్డవున్నది. సీతాదేవి యినుకతో లింగముచేసి యిక్కడ లింగప్రతిష్ఠ చేసినట్లు స్థలపురాణము చెప్పు చున్నది. దీనినిబట్టి యాగడ్డపుట్టి కొన్నిలక్షల సంవత్సరములై యుండవచ్చు ననుచున్నారు. శ్రీరాముడు సీతాశ్వేదతార్కమైవచ్చి సింహాశ్రమమున వెళ్లునప్పుడును, రావణాంహారానంతరం తిరిగి వెళ్లునప్పుడును శ్రీరాముడు రామేశ్వరములో దిగినట్లు చెప్పదురు. బ్రాహ్మణుడగు రావణునిజంపిన పాపపరహారార్థమై శ్రీరాముడు రామేశ్వరములో గంధమాధన పర్వతముపై లింగప్రతిష్ఠ చేసినట్లు చెప్పదురు.

రామలింగేశ్వరదేవాలయము దానిచుట్టూ ప్రాకారములు కలిసి 1000 అడుగుల పొడవును 657 అడుగుల వెడల్పును గలిగియుండును. ముఖద్వారమున నున్న గాలిగోపురము 100 అడుగుల ఎత్తుండును. లోపల ఆలయముయొక్క గోపురము 120 అడుగుల ఎత్తుండును. ఆలయములోని రాతిస్తంభములమీదను, మంటపముల పుడ్యములమీదను చెక్కబడిన నగ్గీపని వర్ణింపనలవిగాదు. ఇక్కడ లింగము శ్రీరామునిచే

స్వయముగ ప్రతిష్ఠింపబడినట్లు ప్రతీతి. శ్రీరాముడు కాశీనుండి లింగమును తెప్పించుటకు హనుమంతుని పంపినట్లును అతను విశ్వయించిన ముహూర్తమునకు రావండున సీతాదేవి ఒకమృత్ లింగమును ప్రతిష్ఠించి నట్లును ఒక గాథకలదు.

యాత్రికులు రామేశ్వరమువద్ద సముద్రస్నానము చేసి రామలింగేశ్వరస్వామి ఆలయములోనున్న గంగా, యమున, మూర్త్య, చంద్ర, చక్ర, గయత్రీ, సావిత్రీకొడి మున్నగు 24 మూపర్తిగములతో స్నానము చేసి రామలింగేశ్వరునకు అర్చనాదిపూజలను చేతురు. తీర్థమును తెచ్చేవారు కొడితీర్థములోని బలమును తీసుకొని పాత్రలలో నీలుచేసి యింద్రుడు గొనిపోవు చుండురు.

రామేశ్వరములో జరుగు ఉత్సవములలో జూలై మాసములో ఆది ఆమావాస్యవాడుజరుగు ఉత్సవము మహాగొప్పది. ఈ ఉత్సవమునకు హిందూ దేశములోని నలుముఖములనుండి యాత్రికులువచ్చురు. అవారు ధనుష్కోటిపద్దమున్న సముద్రతీరమంతయు నరబడివిగా మారిపోవును.

దక్షిణదేశములలోని దేవాలయములలో కల్ల రామేశ్వరమందలి ఆలయమే చాలపురాతనమైన దనియు, మంచిరాతిపనితో చేయబడిన గోపురములు గలవనియు అచేతలు ప్రశంసించియున్నారు. రామేశ్వరములో యాత్రికులకు చక్కనివసతిగల చక్రములున్నవి. కొన్నిచక్రములలో ఒకపూట ఉచితముగ భోజనముగూడ పెట్టబడును.

రామేశ్వరమునకు మద్రాసుకు 450 మైళ్లు. దాదాపు రు 7-0-0 రైలు చార్జీవుండును.

రామేశ్వరమునకు బోయినవారందరు మార్గమధ్య ముననున్న రామనాథపురంలోఁగి ఆక్కడికి దర్శనయనం, సవిపాషణం అను పుణ్యక్షేత్రములను దర్శించెదరు.

ఓనండి!- జీవామృతము

రక్తవృద్ధికి ....
నూతనయౌవనానికి
పెత్తినడిపిరు....

ఆయుర్వేదాశ్రమము-మదరాసు.

భారతస్త్రీలు - ఆచారములు

సత్యవాలు శ్రీరామమూర్తిగాడు

ధరతఖండమున స్త్రీలు విద్యావతులు కారనియు, లోకవృత్తము బాగుగ నెఱింగిన వారు కారనియు, నాంగ్లవేషభాషాను సరణమువలన నేడు యభివృద్ధిమార్గముల బడయుచుండిరనియు కొందరి పాశ్చాత్యుల యభిప్రాయము. ఏదేశమేని జాతీయాదర్శముల ననుసరించి యభివృద్ధిమార్గముల ననువర్తింప బ్రయత్నింపకుండినచో సంఘము బలహీనమై కాలక్రమమున నశించును. మఱియు నభివృద్ధిగాంచు విషయమున విదేశీయములైన పద్ధతుల నేదేశమనుసరించునో యాదేశము తన జాతీయతను కోల్పోవును. కావుననే పాశ్చాత్యులు ప్రాచ్యదేశీయులను వేషభాషలలో ననుసరింపరు. మనవారు పాశ్చాత్యుల వేషభాషల ననుసరించుటకు వెనుదీయరు. ఇదియే జాతీయత కాపాడు వారికిని లేనివారికినిగల భేదము. జాతీయాభివృద్ధి ముఖ్యముగ స్త్రీలవలన గావలయు ననుచున్నారు. కావున తొల్లిభారత స్త్రీలెట్లు ప్రవర్తించినదియు, నేడెట్లు ప్రవర్తింప వలసియున్నదియు, నేడకాలమునుండియు భారతాంగనలాచారములెట్లు మారినవియు నెఱుంగవలసియున్నది.

కాలముననుసరించి యాచారములు, ధర్మములు, ప్రవర్తనలు తారుమారగుట సహజము. నేడు హిందూమతధర్మముల ననుసరించి జరుగు వివాహము లానాడు ఎదిమిది విధములుగ జరుగుచుండెడివి.

మనువు స్త్రీల ధర్మముల నెఱింగించుపట్టున నిరువదియొక్క సంవత్సరములు వచ్చు దనుక కన్యా నిరూపణము గావించి యున్నాడు. శ్రుతికాలమునకు స్మృతికాలమునకు బూర్వము వివాహనియమములేదు. పురుషులకు బ్రహ్మచర్యమే విధాయక ధర్మము. బ్రహ్మచర్యము నాచరింపలేని స్త్రీ పురుషులు గృహస్థధర్మము ననుసరించి సంతానముబడసిన తర్వాత మరల బ్రహ్మచర్యాశ్రమమున బ్రవేశించి జాతీయధర్మములు నశింపకుండ గాపాడుచుండువారు. శ్రుతిస్మృతి పురాణకాలములనుండి స్త్రీ ధర్మములు కాలానుగుణ్యముగ మారినవి. కాని యెన్నడు స్త్రీ స్వాతంత్ర్యమునకు భంగముగాని, స్త్రీవిద్యకు లోపముగాని కలిగినట్లు కనబడదు. ప్రపంచమున నేదేశము గన్ను తెఱచి యెఱుంగనినాడు భారతదేశ మెల్లదేశములకు నాయకమణియై సకల సౌభాగ్యములకు నిలయుమైయున్నదని తెలిసికొనుట కనేక ప్రబల నిదర్శనములు గలవు. ధనుర్వేదము నభ్యసించి తమ బిడ్డలకు సమస్తవిద్యలు, సకలసీతులు ప్రబోధించి యానాటి భాగతాంగనలు తమ ప్రజను మహాబలసంపన్నులజేసి పెంపొందించిరి. ఋగ్వేదములో కొంతభాగము విశ్వావర (అత్రికులమునకు జెందినది) లోపాముద్ర (అగస్త్యునిభార్య)లచే చెప్పబడి నని తెలియుచున్నది. పురాణకాలమునాడై

నను మైత్రేయి, గార్గి, తార మున్నగువారి జీవితము లాదర్శములుగ గలవు. ద్రౌపది రాజ్యపాలనావిధానమున స్త్రీలధర్మములు, హక్కులు మున్నగువాటియందు మిక్కిలి శ్రద్ధవహించినట్లు గానబడుచున్నది. కైకేయి సత్యభామ మున్నగు స్త్రీలు రణరంగమున గూడ పేరుబడసినట్లు తెలియుచున్నది. ఆనాటి స్త్రీలలో బాల్యవివాహములుగాని పరదాదురాచారముగాని ఉన్నవనుటకేమియు నిదర్శనములులేవు. పైగా స్త్రీలు వివిధ ప్రదేశములకు ప్రయాణములొనర్చి భర్తల నెన్నుకొన్నట్లుగూడ తెలియుచున్నది. అశోకుని కుమార్తెయగు సంగమిత పౌద్ధ మతధర్మములను ప్రజలకు బోధించుటకై దేశదేశములు తిరిగెను. శ్రీహర్షునిసోదరియగు రాజ్యశ్రీ గొప్ప విద్యావతి. కుమారిలభట్టుని సోదరియగు సరస్వతి గొప్ప విద్వాంసురాలనియు, హిందూమత ప్రచారములో శంకరాచార్యున కేంతయోలోడ్పడినట్లును తెలియుచున్నది. పండ్రెండవ శతాబ్దమున భాస్కరాచార్యుని కుమారియగు లీలావతి గణితాదిశాస్త్రములు రచించి యఖండఖ్యాతిని బడసెను. ఇంకను కొన్ని విషయములు జక్కగ తెలిసికొనవలెనన్న విదేశములనుండి మనదేశమునకు జూడవచ్చిన హూయాన్ త్సాంగు, మెగస్తనీసు మున్నగు యాత్రికులు రచించిన గ్రంథములు ప్రమాణములు. ఆర్యావర్తమున స్త్రీలనుగూర్చి కలనల్ తాడు అనునాతడిట్లు వ్రాసెను. "The annals of no

nation on earth record a more magnanimous instance of female loyalty than exemplified by the Rajput women." స్త్రీలు మిక్కిలి స్వతంత్రతయై ధర్మములను సైతము నడిపించెడివారనియు, పురుషులు వీరవిహారము సలుపుచుండ స్త్రీలు జయాపజయము లెట్లు వర్తించునదియు తమ బుద్ధికౌశలమున తెలిసికొని తమపురుషులకు తగిన సలహాల నొసంగుచు, మానప్రాణరక్షణార్థ మవసరమగునెడల బురుషులతో సమానముగ వీరవిహారము సలుపుచుండెడివారనియు రాజపుత్రస్థాన చరిత్రలలో గాంచియుండుము. రణరంగమునుండి పారివచ్చినపురుషు నిల్లు చేరనీయక మరల యుద్ధమానకంపు పడతులుగూడ నాడుగలరు.

రానురాను మహమ్మదీయులు మనదేశముపై దండయాత్రకునెడలి దేవాలయములను కొల్లగొట్టుట, సుందరాంగనల సపహరించుట మున్నగు కార్యములకు దొరకొనినదాది స్త్రీవిద్యయు, స్త్రీస్వతంత్ర్యము సరికట్టబడినట్లు మనము గ్రహింపవలసియున్నది. నాటినుండియు బాల్యవివాహము, పరదాఆచారము ప్రబలినవి.

ఆంగ్లపరిపాలన వచ్చినప్పటినుండియు మన స్త్రీలకు విదేశనాగరకతానుసరణ ములవడుచున్నది. భాషనేర్చుకొనునంత మాత్రమున పద్ధతులనుగూడ మార్చవలెనని యభిప్రాయపడుచు విలాసజీవనమునకు లోనయి ప్రవర్తనాబలమును కోల్పోవుచున్నారు.

గృహలక్ష్మి

అఖిలభారతకాగ్రాసును సాపించిన నాటి నుండియు మహిళాసంఘములు బయలు వెడలి స్త్రీస్వాతంత్ర్యముకొరకు మిక్కిలి ప్రయత్నించుచున్నవి. బాల్యవివాహములు పరదాఆచారము లేకుండచేయుటకు పాటు పడుచున్నారు. ఈ యాచారము రాజపుత్ర స్థానమునగల హిందూస్త్రీలయందును, మహమ్మదీయ స్త్రీలయందును మిక్కిలముగ ప్రబలియున్నది. వీరు ఇంటనుండు మగ వారిని తప్ప యితరులను కన్నెత్తిచూచుటకు హక్కు లేదు. యుక్తవయస్కులైనది మొదలు బయటకుపోవలెన్న బురకా ధరించవలెను. గాలి, సూర్యరశ్మి వీరి శరీర కాలమున లభించుట కవకాశములులేవు. అందుచే వారిలో శ్చయ మున్నగువ్యాధు లెక్కువయి ఆరోగ్యమును కోల్పోవుచు న్నారు. ఇక విద్యావిషయమున వేరుగ చెప్పబనిలేదు. పూర్వము రాజపుత్రస్త్రీలును మొగలు జమీందారుల కుటుంబములలో

స్త్రీలును నీయీచారమును పాటించినను సంగీతము, చిత్రలేఖనము మున్నగు లలితకళ లన్నియు నేర్చికొనుట కవకాశము లుండె డివి. దక్షిణదేశము, మహారాష్ట్రము, గుజరాతు దేశములందీ యాచారము అనలేదని చెప్పవచ్చును. ప్రవర్తనా బలముగల స్త్రీల కీయాచార మనవసరము. లేనివారి కీ యాచారమున్నను ప్రయోజ నములేదు. గాన మహిళాసంఘము లీ దురాచారములను బారత్రోలి నేటి విద్యావిధానమున మార్పుగలిగించవలెను. నేటివిద్య స్త్రీపురుషులకు స్వతంత్ర్యజీవన వాంఛను చంపివైచి పరసేవాసక్తికిని, విలాసజీవనమునకు తోడ్పడుచున్నదని వ్యక్త మగుచున్నది. గాన ప్రవర్తనాబలము, జాతీయాదర్శములను పెంపొందించు విద్యల నభ్యసింపజేసి భారతాంగనల నభివృద్ధికి దెచ్చుటకు మహిళాసంఘములే భారము వహించవలసియున్నవి.

బర్మాచందాదారులకు గమనిక

1987 వ సం. ఏప్రిల్ నెల మొదలు తేదీనుండి పోస్టల్ రేట్లు ఎక్కువ చేయబడినవి గాన బర్మా చందాదారులకు 'గృహలక్ష్మి' సంవత్సరము చందా 4-8-0, విడిప్రతి 0-6-0 అనియు మనవి చేయుచున్నాము.

మేనేజరు, గృహలక్ష్మి.

దోహియెవరు?

ఇది చాలకాలంనాటి మాట. అయినా నాకు బాగా జ్ఞాపకం వుంది. అది నాకు సంతోషదినాల. నేనప్పుడు చిన్న అబ్బాయిని. మాతండ్రిగారి వెంబడి మామూలు చుట్టు ప్రక్కలంతా బండిమీద తిరిగేవాణ్ణి. అదివం జరిగింది ఇప్పుడు పుష్పంగా వాకన్నులయిదుట గనపడినట్లుంది. అదివం సాయంత్రం యథాప్రకారం మాతండ్రి ఒక పెద్దబండిలో నిర్విచారంగా కూర్చోని వైలుదేరాడు. అబండిపూవులకు నాకు నిద్ర వస్తూ వస్తూవుంది. ఏగ్రామందగ్గరికి, ఎంతమాత్రం వెళ్లామో తెలియదు. కాని మాతండ్రి ఎద్దవదిలించి బండి నిలిపే వేళకు నాకు మెలకువ వచ్చింది. బండికరుణగా ఒక ప్రక్క గా మాల వెంకడు నిల్చునివున్నాడు బుజాన చినిగిన దుప్పటి వేసుకొని.

“ఏమిరా వెంకా! ఏమిగావాలి” అని అడిగాడు మానాన్న.

“నా చిన్నలిడ్డ కనుగొన్నాడు ఎనిమిదిదినాలుగా జరంవచ్చి కానా బాధపడుతున్నాడు సామీ! ఏం చేయాలో తెలియకుండా అల్లాడుతున్నాం” అంటూ దయచేసి రక్షించుకొన్నట్లు దీనదృక్పథంతో వెంకడు మానూ నిలబడుతున్నాడు చేతులుకట్టుకొని.

“అయితే వకమారు లిడ్డని చూడమంటావా!” అని దయను వెలిగిస్తే కన్నులతో ప్రశ్నించాడు తిరిగి నాన్న.

“అంతమాత్రంచేస్తే మీపాదాలకాద పడివుంటా సామీ! తెల్లవారి పట్నంలోకియెల్లి రామదాసు గారి పాదాలమీదబడి మొరెట్టుకుంటి దేవరావిడ్డని చూడమని, వచ్చేదానికి యీల్లేదు పొమ్మన్నారని సామీ—”

వెంకడు ముగించలేదు. నాన్న బండిలోవున్న మందలసంచి తీసికొని రోడ్డుప్రక్కవసే వున్న మాల

గూడెంలో వెంకని పూరిగుడికడగ్గరకు వెళ్లసాగాడు. నేనుగూడా గళాటన బండిలోనుండి క్రిందికిదూకి నాన్న వెంబడి పరిగెత్తాను. వెంకని పూరింటిముందు ఎండకు వానకు నిరాశూటంగా త్రోవయిచ్చే పంచ వేసివుంది. అందులో వెంకడి పెల్లామూకాబోలు, ఒకావిడ లిడ్డని చేతుల్లో ఎత్తుకొని పూవుతూవుంది. చుట్టూ నలుగురైదుగురు ఆడవాళ్ళుచేరి యేమేమో మాట్లాడుకుంటూ వున్నారు.

మేము వచ్చిందిమాని వారంతా లేచారు. వెంకడు లిడ్డను తనచేతిలోనికే తీసికొన్నాడు. తండ్రిగారు నిదానంగా పరీక్షించారు. ఎన్నో ప్రశ్నలడిగారు. అలిడ్డకు చైతన్యంవున్నట్టు కనపడలేదు. నా చిన్న హృదయం ఎందుచేతనో పూరక కొట్టుకో సాగింది. నాన్న అంతాపరీక్షించి “వెంకడూ! నీలిడ్డకేమీ భయంలేదు. త్వరలో బాగవుతుందిలే.” అన్నారు.

ఎందుకో నా కమితసంతోషం వచ్చింది. వెంకని పెళ్ళాం “అయితే సామీ! వానిడ్డ బతుకుతాడా!” అని అడుక్తాలో అడిగింది.

“భయంలేదు, ఇదో! ఈమందివ్వండి. నేను తప్పు కూడా తాదాసిని వెళ్లేటపుడుమాస్తా, నాల్గురోజుల్లో గుణం గలుగుతుంది” అంటూ ఏదోమందిచ్చి బండి వద్దకు వచ్చారు. చేతులు వీనుకొంటూ వెంకడు గూడ బండివద్దకు వచ్చాడు. నాన్న బండెక్కాడు. వెంకడు చేతులుబోడిస్తూ ‘దేవరొయ రక్షించారు. తమకేమీ మందుకర్చుకు యిచ్చుకోలేను. నా కో పెయ్యువుంది. తమరు కలవిస్తే తోలుకొస్తాను,’ అన్నాడు.

“నాకేమీ ఈవద్దలేవోయ్. పిల్లవాన్ని చూచుకో క్రధగా” అంటూ ఎద్దవదిలిచాడు. బండిసాగింది. ఇంకెలా వెంకని యింటిపైవునుండి బాయ్ బాయ్

మంటూ చిన్న కుక్కపిల్ల బండిపై పువ్వులా కనపడ్డది. ఆ తెలుపురంగూ ఆదీమా చేత కళ్ళు ఎరుగొని ముద్దులాడా లనిపించింది నాకు. కుక్కపిల్ల నాకుగావాలని బండి నీలపనునీ నాన్నను బ్రతిమాలును. ఇంకెలా వెంకడు కుక్కపిల్లను నాకందిస్తూ మా నాన్నతో 'దీన్నెనా చిన్నపామి కివ్వడానికి తెలివివ్వాలి' అంటూ బండిలో విడిచాడు. నాన్న ఏమీ మాటలాడలేదు. ఆపుడునాకు కలిగినసంతోషం ఎంతో చెప్పలేను.

నా చిరుతహృదయం ఎంతో గంతులేకింది. తండ్రి గారివలెనే నేను పెరిగి పెద్దవాణ్ణి అందరికి సాయంచేస్తే వాళ్లు అంత దయా, కృతజ్ఞతా యాత్ర తారేమా అనుకున్నా. నేనుకూడా నాన్న గారిలాగే మందులిచ్చేది నేర్చుకోవాలి అనుకున్నా. కాని వెంకడు చెప్పాడే రామదాసు మందులివ్వడానికి వీలేదన్నాడని. అడండుకూ?

“నాన్నా! రామదాసు వచ్చి అదిర్చను ఎందుకు చూడలేదు.”

“మాలవాళ్లంటే ఆయన కిష్టంలేదురా! వాళ్లకు కోగాలుపస్తే మనమాదిరి బాధపడతారా అనుకుంటాడేమో!”

“మనమాదిరే గద నాన్నా?”

నాన్న నాచిరుతిడుతూ “ఓసరా! మనవూళ్లో బాళ్లంతా మాలవాళ్లకేమి చేయకూడదు దగ్గర చేర్చకూడదంటారు. నే నేమైనా ఎప్పుడైనా చేసినా నామీద గుణ్ణుమని వుంటారు. కాని దేవునికి మన మెంతో వాళ్లు అంతే” అన్నారు.

“నాన్నా, నేనుకూడా పెద్దయ్యాక నీలాగే మాలవాళ్లకి సాయంచేస్తా. మాలపిల్లలికి మందులిచ్చి బ్రతికిస్తా” అని అన్నాను. నాన్న నాముఖంలోకి చూచి చిరునవ్వునవ్వి పూరకున్నాడు.

* * *

నేను పెద్దవాణ్ణి జ్ఞానం వచ్చేకొలది మానాన్న

అమ్మామీద మాటలాడిగలంటే ఎంతో బాలిఅని నీదా సాదాఅంటే సాయం ఎంతైనా చేసేవారని తెలిసికోగలిగాను. ఇదంతా చూచే ఇరుగుపొరుగునూ పూర్వో వాళ్లకుకూడా బహిరంగంగా కాకపోయినా లోలోపల మేమంటే కోపము అనూయ అని తెలిసికోన్నా. తండ్రిగారికి మాపూర్వోవున్న గౌరవమూ, ఆయనన్న ధనమూ, జ్ఞానమూ, మైగా వైద్యములో అమృతహస్తమూ లేకుంటే ఆయనకు బాలిగుండె వున్నందుకూ సంఘంలోని కట్టుబాట్లకు తెక్కించకుండా నీదన్నా మాలమాదిగలన్నా వారు చేసే సాయానికి ఎత్తడో బహిష్కారమూ అవమానమూ పొందివుండేవారే.

మారండి మాతాత కేకపుణుడు. ఆయన చనిపోయేటపుడు కావలసినంత ధనమూ జమీందారులాంటి భూవనంతో గల్పించాడు. కొంతవఱకు ఇంక్లిష్టు చెప్పించాడు. మారండి తరువాత శ్రద్ధతీసుకొని వుంటే ఎంతైనా చదువుకొని పెద్దపెద్ద వుద్యోగాలు చేసివుండేవాడే. కాని ఆయనఉద్దేశం అదికాదు. అందుచేతనే వైద్యవిద్య వదిలారు. అదికూడ నీద సాదల కెక్కువగా ఉపయోగపడాలనే. ఆయన ఉద్యోగంకూడా అదే.

* * *

దుఃఖమనేది నాపన్నెండోయేట మారల్లి గతించిన తరువాతనే దెలిసింది. దాంతో తండ్రిగారి సంతోషం మాయమయింది. కాని నానీకుండీ నాన్న నామీద ఎక్కువశ్రద్ధ దీనుకోవడ మారంభించారు. నేనుకూడా వైద్యము చదవాలనే అభిప్రాయంతో పెంచుకూ వచ్చారు. మాయింట్లో మారండిగారు తనవిద్యార్థి కాలములో నేకరించిన అస్తిపంజరముండేది. దాన్ని గురించి నాన్ననాకు కారీరకాస్త్రాన్నిగురించి బోధ చేసేవారు. నాచదువుతోపాటు అదికూడా నేర్చుకున్నాను.

ద్రోహి యెవరు?

నాన్నగారి ఆదరణచే మృత్యుముఖమునుండి లైటు ఒడిన వెంకడిబిడ్డ, శిశు, ఆచూలగూడెం మొత్తానికి ఆందయా మెచ్చుకుంటే అల్లరి కుర్రాడులాగ తయారయ్యాడు. అదీ కాకుండా వాడు చిన్నప్పటినుండి పిల్లంగోవి వాయించడానికి శ్రేష్ఠుడుటా వచ్చాడు. వాడెంత అల్లరిఅయినా అంటరానివాడని అనిపించుకున్నా వేణువుచేత బట్టిలే ఆందయానిల్చి విణివాచు. వాడూ వాళ్ల నాయనానూడా నాన్నగారివద్దకి వస్తూవుండేవారు. నాన్న వానిని వేణువు వాయించమని ఎన్నోసార్లు పంకోషంగా వింటూవుండేవారు. వాడు తన తండ్రికిగాని తల్లికిగాని పనిపాటల్లా ప్రపయోగపడేవాడుకాదు. ఎత్తడూ పిల్లంగోవి చంకలోపెట్టుకొని తెగిరిరిగేవాడు. వాన్నియూస్తే నాకోకవిధమైన అభిమానం.

శేను మెడికల్ కాలేజీలోచేరి ఒక సంవత్సరమే అయింది. అప్పుడొకఘోరం జరిగింది. మామూళ్ళో మనూచివచ్చింది. మానాన్న అప్పుడుచేసినసేవ నాకు మరుపుగాదు. ఈ ఘోరానికి మొదట బలైనవారు శిశు తలిదండ్రులు. పెద్దవాడైనా తినితిరుగుతూ తలిదండ్రులమీదనే ఆధారపడివుండే శిశుకిది ఆశనిపారమైంది. నాకెంతో బారేసింది. కాని నాగతికూడ అంతే అయింది. మానాన్న విధివిరామంలేకుండా తిరిగి కోగులను బాగుచేయడంలోనే కాలమంతా గడుపుతుండేవాడు. ఎలాగు ఆశ్రద్ధచేశాకో వారికి ఆ కోంగారాక తప్పిందిగాదు. తనకు దక్కకుండా అందరినీ బ్రదికిస్తూవున్నందుకు గోపయవచ్చి ఆ మనూచిఘోరం మానాన్ననుకూడ పొట్టెట్టుకుంది. నాకన్నలూ తమ్ములూలేకున్నా ఆమ్మానాన్నా నా ప్రపంచంఅంతా ఆమకునేవాన్ని. ఆమ్మ పోయినప్పటినుండి నాకేవోపోయినట్లు గనిపించేది. అందుచేత నాన్నను ఎత్తడూ విడువకుండావుండేవాన్ని. ఆమ్మా నాన్నకూడా లేనివారు ప్రపంచంలో ఏలాజీరిస్తాలో నాకర్థమయ్యేదిగాదు. వారిద్దరూమాత్రమేగాక 'నా'

అనే వారెవరూ ప్రపంచంలో లేరనేటప్పటికి ఆఘోరాకోనికి ప్రంగిపోయాను. నాన్న నిజంగాపోయాడని నమ్మలేకపోయాను. ఏమిచేయాలో, ఎక్కడ వెళ్లాలో చదవాలో మానెయ్యాలోమన తేలిసిందిగాదు. కావలసినంతదబ్బూ భూములూ ఇళ్ళుకలవానికి నాకేయాలా తోస్తే రిండితీర్థాలకులేక వుండడానికి యిల్లులేకుండావుండే శిశుగతి ఏమనిపించింది నాకు. నేనొకడే మామూళ్ళో, ముఖ్యంగా మాయెట్లో, వుండలేకపోయాను. అందుచేత శైలవులకు ముందుగానే లైటుదేరాను చెప్పిపట్నం. శేను ప్రూనిడిచేయుండుగా శిశు జీవించేదానికి మార్గంలేక రుద్రారెడ్డి యిట్లో జీతానికి కుదిరాడనివిన్నా. ఆతని కెంతభవనూ, భూములూ, తదితరఅస్త్ర, పలుకబడివున్నవో వానిలో లక్షింటపాలైనా దయాదాక్షిణ్యాలు, ధానధర్మాలు లేవు సరిగదా! బీదవార్లకు హించించడం ప్రతిదాల్తా మాక్కూర్వం జాపడంలో ప్సేషల్సిట్టు. మాలమాదిగలంటేనే ఆతనికి చుంటు. పనిపాటలులేకుండా తిరిగే శిశున్ని వాని వేణువుమమూస్తే ఆతడు మండిపడేవాడని చెప్పేవారు. అటువంటి వాడేలా ఆతనివద్దకుదిరాడో ఎలాకాలం గడుపుతాడో అనిపించింది. మాతండ్రి బ్రదికివుంటే వానికొకతి పట్టనిచ్చివుండేవారుగాదు.

అయినా నాదుఃఖములో నాయువస్థలో ఈ విషయం నన్నంతగా బాధించలేదు. శేనుపట్నం వెళ్లిపోయాను. నాచదువు ముగించడానికి విదేశంపట్టింది. అదిబాగో గడిచిపోయింది. ఈలోపల నాలో నొక పెద్దమామ్మ కలిగింది. ధనవంతులై నావంటి విద్యార్థులతో తిరుగడంవల్ల మాలమాదిగలన్నా, బీదలన్నా నాకంటే తక్కువారని శేను పాధారణులకంటే ఉన్నతస్థానంలోవున్నవాన్నని అహంభావం మాత్రం పూర్తిగా ఆవహించింది. మాతలిదండ్రుల అభిప్రాయాలు నాలో మరుగుపడ్డాయి. శేను మామూరువచ్చి మాతండ్రిగారిలాగే ప్రాక్టీసు ప్రారంభించాడు. కాని మాతండ్రి ఆశయాల్లోగాదు.

ఒకనాటిసాయంకాలం రలవనిరలంపుగా కను నన్ను చూడడానికి వచ్చేడు. నేను పూరికివచ్చి చాలాదివారై వా ఆతనిసమాచారం వాకు ప్యరణకి వచ్చిందిగాను. ఆతని సిగ్గితూస్తే చాలాచీవంగా కనపడింది; మనిషి కూడా చిక్కిపోయాడు నన్ను చూస్తూతోటే లేని ఉత్సాహం పుటోపం తెచ్చిపెట్టుకుంటూవున్నట్లు గనపడింది.

“ఏమిటిలావచ్చావు?” అన్నాను ఆతని పక్కీస్తూ.

“తమ దర్శనంచేసి చాలా కాలం అయింది. అదీ కాకుండా రిమినిషను వాకోక సాయంచేస్తారని వచ్చాను. దయయంచండి బాబూ!” అన్నాడు ఆ దుర్గా వెళ్లుచున్నాడు.

“ఏమిటో కానీ” అన్నా గంభీరంగా.

ఆతడు తన దీనస్థితివంతా వెళ్లగక్కాడు. “బాబూ నేను దుర్గారెడ్డిగారివద్ద జీతానికి మిరిరి బిడెండ్లయింది. ఈకాలంలో నేనేమి బాధపడ్డావో ఎన్ని చెబులుతిన్నావో దేవుడి కలుక. ఎంతకష్టపడినా రాత్రింబగళ్లు పనిచేసినా కడుపునిండాకూడ దొరకక పోగా తిట్లు ఆవుడవుడూ తిన్నులుకూడ భరింపనన్ని దొరుకుతున్నాయి. పిల్లంగోవంటే వాప్రాణం అది తమకు తెలుసుకదా. అదివుడైనా ఎవరికీ తెలియకుండా ఒకనిముషం ఎత్తుకున్నావంటే ఇక స్వాస్థి చెప్పనవసరం వుండదు. నే నాకోలువు ఎపుడెప్పుడు మానేద్దామని కామకొనివున్నా. తమదగ్గర కొలువుచేస్తా. మీఇష్టం వచ్చినంత యివ్వండి. నన్నుమాత్రం ఆ ఘోరనరకం నుండి తప్పించండి. నేను కొలవుమానేసి యెక్కడ పోయినా రెడ్డిగారిని తప్పించుకోలేను తమదగ్గరుంటే ఆయన రిమినిషించేయలేడు. వాకు తమకీ సాయం చేస్తే ఆజవాంతమా కృతజ్ఞుడుగా వుంటాను.” అని దీనంగా వావై పుమాచాడు.

“ఊహా, వావద్దయినివంటే ఒకమనిషివున్నాడు. నిన్ను నేనుచుకోవడం ఎందుకు? అక్కర్లేదు” అన్నాను

కఠినంగా వానిస్థితికి వారోపున్న బాలిమేల్కొంటూ వున్నా.

“దయవుంచాలి. తాను—” అటూ ఏమెలా ఆరింభించాడుకాని నేను పుటిమిచూడడంవల్ల పుషయో గంలేదనుకొని వందంబెట్టి తిన్నగా వెళ్లిపోయాడు.

మరుదినం తెల్లవారి ఏగో ఆలోచించుకుంటూ జేదమీద వరండాలోనిల్చునివున్నా. దీధిలో కత్తులు కతారులు బడితలు పుచ్చుకొని గబగబావస్తూవున్న జరసమూహం గనపడింది. త్వరగాదిగి క్రిందికివెళ్లి వాళ్ల వడిగాను ఏమిసమాచారమని. దుర్గారెడ్డి ఆరాధి తన యింటవద్దనున్న తోటలో నేతలపైన చెద్రెగాయముతో చచ్చిపడివున్నాడనీ శీఘమాత్రం పరారీఅయినాడనీ వామ్మి వెదకడానికి తెలుజేరామనిచెప్పారు. వాళ్లతా దుర్గారెడ్డి తీరగాళ్లు రైతులు. వాడుకనపడలే చంపాలనే వెళ్లుతున్నార. ఆమాటకునే ఆంత పనిచేసాడనడంతోటే వాకవళ్లు మండింది. వానిపై ఎక్కడలేని కోపమువచ్చింది. ‘సరే నేనుమాడవస్తాను వెదకడానికి మీరెక్కడికి వెళ్తున్నా’రన్నా వారితో. వారు సమీపంలోవుండే గుట్టలోని పొదల్లోవుంటాడనీ ఎక్కడారెడ్డి వుండడనీ అక్కడవెదకడానికి వెళ్లుతున్నామనీ చెప్పారు. వాకోకనిధమైన ఉద్దేశమూ ఆవేశమూ వచ్చాయి. ఆహంతకుని నిటారునాచీర్చి జేయాలన్నంత కోపంవచ్చింది. వారివెంట తెలుజేరాను.

గుట్టను సమీపించాము. తల కొకదిక్కున వెదకడానికి నిడిపోయాము. ప్రతివాడూ చెట్లూ పుట్టా గాలించి చూస్తున్నాడు శీఘకోసరం. హత్య జేసాడనే వేరంక్రిందకిమ్మపట్టి జేటమ్మగమలాగ ముక్కలు చేయాలని రాక్షసులవలెవారూ వాళ్లతోపాటు నేను కూడ యుక్తాయు క్తజ్ఞానం వకించి తిరుగుతున్నామనే సమాచారం వాకు జ్ఞాపకానికి గాలేదు.

నేను ఒకటే ఆవేశంతో వెదుకుతున్నా. పొదల మధ్య పోతూవుండే ఒక కట్టరిగిరి కంపల్లోబడ్డాము.

కాలు బిడ్డుదగిరింది. లేచి ఇటూఅటూ చూచాను. ఆపొదలో లోపలనక్కీ శీను జేబువు దూదయానికి ఆనించుకొని గ్రుడ్డుమిటకరిస్తూ కూర్చునివున్నాడు. రేగుకూన్నకోసాన్ని కాలినొప్పి మరింత రెచ్చ గొట్టింది. జింకపిల్లమీద దుమికే పెదవులిలాగు వక్క చూతులో శీనుమీదికి లంఘించి గొంతుపట్టుకున్నాను. “లే క్రొహీ! మాంతకుడా! నీపని నుగిసింది” అని గర్జించాను. చుట్టూ వెదకుతూవుండేవాళ్లను పిలువాలని ప్రయత్నించాను. శీను వాపట్టు విడిపించుకొని కాళ్లమీద పడ్డాడు. రెల్లపైకెత్తి కాళ్లకు చేతులు పెవజేసి “దయవుంచండి; బాబూ చాళ్లని పిలువద్దు” అని వణకుతూ కన్నీర్లుకారుస్తూ దీనంగా మెల్లగా బ్రతిమాలాడు.

“మాంతకుడవు. క్రొహివి. నీమీదనా దయ!” అని వినిపించాను.

“బాబూ! కరుణించాలి. శీను హత్యచేయలేదు. స్వస్వంరక్షణార్థం ప్రయత్నిస్తే అలాఅయింది. శీను చంపాలని ఎవుడూ అనుకోలేదు” అని వెక్కిరిస్తూ ఏడవడాని కారంభించాడు.

“ఈ బూటకాలు శీను వమ్ముతాననా నీ యిల్లి

[పాయం” అన్నా హేళనగా.

“నమ్మండి. ఇది సత్యం. ఎంతమాత్రము అబద్ధం లేదు. నిన్న పాయంకాలం రేకువద్దకి వచ్చి యింటికి వెళ్లాను. ఇది రెడ్డిగారికి తెలిసినదట. శీను లోటలో వుంటే ఒక పెద్దరెల్లంలో వచ్చి ‘నీకు ఆరంద రావుతో ఏంపని? వుండు వెధవా నీ చర్మం కూడ దీస్తా’నంటూ మీదికి వచ్చాడు. భయమేసింది. అలాంటిదెల్ల రెక్కోరిని శీను ఇవలూకే అమితంగా బాధపడ్డా. అందుచేత దగ్గువన్న ఒక యిటికరాయి తీసి అయనపైపు వివరాను. దాంతో మెదలకుండా క్రిందపడిపోయాడు. నాకు భయమేసింది. ఎవరన్నా చూస్తే చంపేస్తారని ఈలా పోవచ్చు. బాబూ మన్నించండి. మీ పాదాలేగతి” అంటూ కన్నీరు అమితంగా కారుస్తూ ఇటూఅటూ దృష్టిపారించి నాపైపు చూడసాగాడు.

[అనందరావు శీనును రక్షిస్తాడో, వాని శత్రువుల కప్పిస్తాడో, తుదకు వాడరువురు ఏమవుతారో వచ్చే సంచికలో చదవండి.

చ. రా.]

గ మ నిం పు

ఈమధ్య జరిగిన శ్రీ చల్లాయమ్మ స్మారకచిహ్న వ్యాసపోటీపరీక్షయందు “పతి వత లోకకల్యాణమున కెట్లు తోడ్పడును” అను విషయముపై వ్రాయబడిన మొత్తం 13 వ్యాసములలో యొకటిగా రికువురు వ్యాసులను ప్రథమ ద్వితీయములుగా నిర్ణయింపబడినవి.

1. శ్రీమతి మునుంచి లక్ష్మీదేవిగారు,
ఆంధ్రగీర్వాణవిద్యాపీఠం, కొత్తూరు.
2. శ్రీమతి వేమరాజు సుశీలగారు,
శ్రీరామపురం, భీమవరం.

యీవ్యాసము మేనెల “గృహలక్ష్మి”యందు ప్రకటింపబడును.

కార్యదర్శి,

శ్రీ రవీంద్రసారస్వతసమాజం, భీమవరం.

బెంగాలి మిఠాయి

యూరపుఖండమున నిటలీదేశమువలె భారతదేశమందు వంగరాష్ట్రము మధుర భక్ష్యములచేయుటయందు సమీకృత్యాతి గడించినది. వారి కిందుగల నేర్పితరుల కున్నట్లు గానరాదు. వంగరాష్ట్రమందు చేయబడునట్టి మిఠాయిదినును లితరరాష్ట్రములందరుదుగ నున్నవి. వంగదేశీయుల యింట మిఠాయిదినునులులేని యేపూట యాహారమైనను కొంతగనే యెంచబడును. పండుగ పబ్బములందలి యావందము వివాహాదికార్యములందలి ఘనతయు, వైభవమును వారాయాసమయములందు సిద్ధపరచు వేరువేరు మిఠాయిని బట్టియే నిర్ణయింపబడును. వారు తమయింటికి వచ్చిన బంధుమిత్రాదులకు గాని అతిథులకు గాని మధురభక్ష్య మివ్వనిచో తృప్తిపడరు. వంగవాఙ్మయమున 'మాధుర్య'మను పదమున కున్నంత మర్యాద మరియొకదానికి లేదు. వీరు మిఠాయి చేయుపద్ధతులను వానిలోనున్న వివిధరకములను గమనించి 'గృహలక్ష్మ్యులు' వాని మాధుర్యమును చవి జూచెదరుగాక.

పాలు 'జీవామ్మత' మనదగినదని యంద రెఱిగినదే. బెంగాలీ లిందలి యరమును సంపూర్ణముగ దెలిసికొని యితరులకంటె పాల నెక్కువ యుపయోగింతురు. వారు చేయు ప్రతిపదార్థమునందును పాలనుగాని పాలతోచేయబడినవానినిగాని కలుపకయుండరు. బంగాలీమిఠాయినిగూర్చి తెలిసికొనుటకుమున్ను వానిలో సర్వసాధారణముగ జేరుచుండు వానినిగూర్చి తెలిసికొనవగును.

సార్ (మిగడ)

పాలనుకాచి కదలింపక కొంతకాల మటులనే చల్లార నిచ్చినచో పైన మీగడ కట్టునుగదా! దీనినే వంగభాషయందు 'సార్' (Sar) అందురు. ఇది యెక్కువగా గావలసియున్న పాల నెక్కువకాలముకాచ వలసియుండును. వంగదేశీయు లెక్కువ మీగడదీయుటకు చేయుపద్ధతియిది. పాలను చాలసేపటివఱకు కాచుచుండి విడువక కలియబెట్టుచుండవలెను. గరిటెతో పైకెత్తి పోయుచుండిన మంచిది. నురుగు ఎంత వచ్చిన అంతశ్రేష్ఠము. పొంగిపోవుట కారంభించిన కొంచము నీరుజల్లవలయును. ఈ విధముగా పాలతో సర్వభాగ మిగిరిపోవు వఱకు కాచి నాలుగైదుగంటలకాలము కదల్చక చల్లారబెట్టవలయును. లేక పాయి మీదనేయుంచి క్రమక్రమముగా మంట పూర్తిగ చల్లారిపోవునటుల చేయవలయును. ఈ విధముగ యెక్కువమీగడ దీయవచ్చును. దీని నుపయోగించినరీతి వెన్న నెక్కువగా బంగాలీపాకములం దుపయోగింపరు. నేయిమాత్రము విరివిగవాడుదురు.

కీరు-కోవా

వీని తరువాత సధికముగ వాడునవి 'కీరు' 'కోవా'. కీరును Condensed milk అనియు, కోవాను Dried milk అనియు జెప్పవచ్చును. కీరులో కొన్నిసమయములందు చక్కెరచేర్తురు; కొన్నివేళలచేర్చరు. కాని కోవాయందు మాత్రము చక్కెరను గలుపరు. వారు కీరుచేయువిధమిది. ఆవు పాలను చాల చిక్కగ అగువఱకు కాచి

చక్కెర చేర్చెదరు. కాని సాధారణముగా కాచుటకుముందే చక్కెరను కలుపుచుదురు. దీనిని అరటిపండ్లతో చేర్చి తినుటయు గలదు. ఇది చక్కని యాహారము.

పాలను కీరుకువలెనే కాచి అందలి నీరంతయు నిగిరిపోవునట్లు కాచిన ముద్దవలె మిగిలుభాగమే కోవా. ఇది జెంగాలిఆహార పదార్థములలో నెక్కువగా చేర్చబడుచున్నది.

ఈ కీరును కోవాను చేయునపు డెక్కువ శ్రద్ధ చూపవలసిన యవసరము గలదు. ఇది చాలమంది కనుభవైక వేద్యమే. కలియ బెట్టక ఎంతమాత్ర మశ్రద్ధ చేసినను పాలు పొంగిపోవును. నీరు పూర్తిగా నిగిరిపోయిన తరువాత అట్లకాడతో విడువక కలియబెట్టుచునేయుండవలయును. లేకున్న మాడిపోవుట కవకాశముగలదు. పాలుపూర్తిగా యిగిరి పోయి వెన్నవలె మిగిలిన భాగమును చల్లార బెట్టవలయును. కోవా 3, 4 దినములైనను చెడదు. కొన్ని సమయములతో నింకను చాలకాలము చెడిపోకుండ నుండుటయు గలదు. దీని నితర పదార్థములతో చేర్చి యుపయోగించునపుడు వేయింతురు. కొన్ని సమయములలో వేడినీటితో నాన్పుదురు.

మితాయిదియను లన్నింటిలో దీనిని చేర్చెదరు. వారు దీని తయారుచేయు విధమిది. లోతుగనున్న పాత్రలో పాలను మరగించి, ఉడుకుచున్నపుడు నిమ్మపులుసు సందులో కొంచము కొంచమువేయుచు కలియబెట్టుదురు. వెంటనే పాలువిరిగి జన్ను ముక్కలు ముక్కలుగా వేరగును. ఎంతపాలు కెంత నిమ్మరసమునది అనుభవమునుబట్టి దెలియ

వలసినదే. ఎపుడును కొంచమెక్కువగా నిమ్మరసమును సిద్ధముగా నుంచుకొని పాలు విరిగి ముక్కలగువఱకు చల్లుచు కలియబెట్టుచుండవలెను. నిమ్మరసము దొరకనిచో నిమ్మయుష్ప (Citric acid) నీటిలోగలిపి వాడవగును. పాను పాలునకు 8 గ్రాములు నిమ్మయుష్ప చాలియుండును. ఒకేపాను పాలకు మూడు ఔన్సుల జన్నువచ్చును. ఇతర పులుపువస్తువులతో జన్ను చేయుటంత శ్రేష్ఠముగాదు. ఈరీతి పాలు గడ్డకట్టిన తరువాత గుడ్డలో వడియబోసి, రెండు గంటలకాలము పెట్టియుంచవలెను. వడియబోసిన పాలను త్రాగుట కుపయోగింపవగును. ఈ జన్ను విషయమున నొకటి గమనింపవలెను. పాలు అపుడు తీసినవిగాక చాలనేపు నిలువయుండినవైనను, పులుపు లేకున్నవైనను విరిగిపోయి జన్నురాదు. ఇటుల జరిగినచో వెంటనే దించుకొని చక్కెర చేర్చి త్రాగుట కుపయోగించుకొనుట మంచిది.

కోవావలె జన్ను చాలకాలము చెడిపోకుండనుండదు. 24 గంటలుండుటయుగప్తమే. అందుచే దీని నే పదార్థములందు కలుప నుద్దేశింతురో దానిని చేయుటకు రెండు మూడు గంటలకు ముందు దీనినిచేసికొనుట తుత్తమము. దీని నితర పదార్థములలో వేయుటకుమున్న నీటిని పిండివేయుదురు.

దాహి (పెరుగు)

పెరుగునే జెంగాలియందు దాహి యందురు. పేరబెట్టుటకుముందు పాలతో చక్కెర జేర్చి తియ్యనిపెరుగు జేయుదురు,

ఇదివఱకూ తెలియకపోతే —

— ఇప్పుడు తెలిసికొనండి

అన్నీ ఆహారముగా ఎంచుకుండేవట్లే వది ?

నిప్పుకోడి తినేఆహారాన్ని పరీక్షిస్తే చాల వింత కలుగుతుంది. అంత పెద్దపక్షి అయినందున చాల మంచి ఆహారము తింటుందని మనము అనుకోవచ్చును. కాని అది త్రాళ్లముక్కలు, పెరడులు, రాళ్లు మొదలైనవి తింటుంది. దానినన్న ఆకలి, శీర్షక క్రిమీపక్షికి లేదు. ఆకలి వేసినపుడు తినేది, తిననిది అనే నివృత్తతలేకుండా ఏదిదానికితే దానిని కబళిస్తుంది. ఈ పక్షులను దక్షిణ ఆఫ్రికాలో మామూలుకోళ్లవలె పెంచుతూఉంటారు.

నీళ్లు నిప్పులను

ఎందుచేత

ఆర్పుతాయి ?

నీళ్లుపోయిగానే నిప్పులు ఆరిపోతాయి. సలసల మరియు నీళ్లుపోయినా ఆరిపోతాయి కారణమేమిటంటే గాలి ఉంటేనే గాని ఏవస్తువు ముందు. నీళ్లునిప్పులమీదపడగానే మరిగి ఆరి ఆరిపోతాయి.

యి. ఆవిరి నిప్పులనుచుట్టుకొని గాలిని తానివ్వను. అందుచేత పెంటనే నిప్పులు ఆరిపోతాయి.

కట్టెలు ముండేటప్పుడు వేలడమెందుకు ?

కట్టెలలో ఆశేకరంధ్రాలు ఉంటాయి. ఆ రంధ్రాలనిండా గాలి ఉంటుంది. ఈ కట్టెలను పోయిలో పెట్టగానే వేడికి రంధ్రాలలో గాలి నిస్తరించి చోటుచాలక ఒకసారి బయటబయోపడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. అందుచేత ఆరంధ్రాలచుట్టు కట్టె పగిలిపోయి కబళువుతుంది.

ధ్వనివల్ల వస్తువులు ఏలా పగులుతాయి ?

ఒక గాజానీసాను కర్రతో గట్టిగా కొట్టినట్లే పగిలిపోతుంది. ఆది పగలడానికి కంపనమేకారణము. కంపించడానికి దేనితోనైన కొట్టవలసిఉంటుంది. ధ్వని అలలవలె గాలిలో ఒకచోటనుంచి మరొకచోటికి ప్రయాణము చేస్తుంది. ఆ ప్రయాణంలో చుట్టుపక్కలఉండే వస్తువులకు ఈ అలలు తగిలి కంపింపజేస్తాయి. ఆవస్తువులు లోహముతో చేసిన వైదయదల మ్రోగుతాయి. అలలు ఎక్కువగాఉంటే పల్చని పెరునువస్తువులు పగులుతాయి. అందుచేత

పెద్దపెద్దఉలుములకు పల్చనిఉడ్డాలు పగిలి ముక్కలైపోతుంటాయి.

‘మే. కు హాండు’

ఇచ్చుకునే ఆచారం

ఎందుకు వచ్చింది ?

చిరపరిచితులు గాని క్రొత్తవారుగాని కనబడగానే షేకుహాండు ఒక మర్యాదగా ఇచ్చుకుంటూ ఉండడము

ఆచారమైపోయింది. ఎవరిమట్టకు వారు ఆలోచించుకుంటే ఈ ఆచారము పుట్టుపూర్వోత్తరము ఎవరికీ తెలియదు.

పూర్వము ఎవరైనా క్రొత్తవానిని కలుసుకున్నప్పుడు వాని మంచిచెడ్డలు తెలియవు కనుక ఆయా ధాలు పట్టుకునేచేతులు కలుపుకునేవారట. అట్లా కలుపుకోవడంవల్ల అపాయంలేకుండా తప్పిపోయేది. అప్పటినుంచి ఆవాడుక అలవాటుయిపోయి ప్రతివారు షేకుహాండు చేస్తూన్నారు.

1. చేపలు గూళ్లు ఏలాకడతవి ?
  2. త్రాగుబోతుల ద్వీపం ఎక్కడుంది ?
  3. పక్షుల గుడ్లన్నీ ఒకటేరంగుగా ఎందుకుండవు ?
  4. ఐదేళ్లకే పాటలువ్రాసి సంగీతకచేరీలు చేసిందెవరు ?
  5. మోరీలెవరు ? ఎక్కడుంటారు ?
- మొదలైనవన్నీ వచ్చేసంచిలో చదవండి

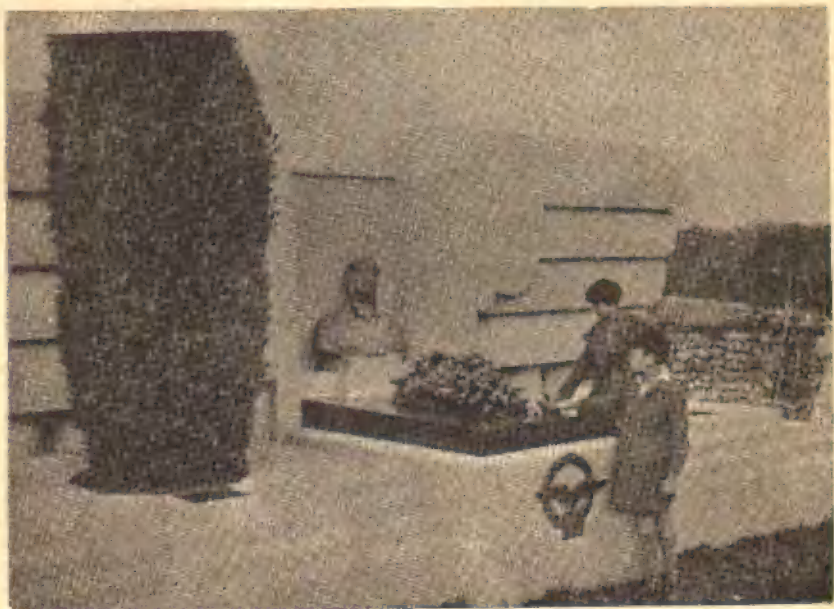

ఎలంజానందు మారనముగా కేర్పడిన
మహిళాసంఘ కార్యదర్శిగా నెమ్మకొనబడిన
మిసర్స్. కళ్యాణి అమ్మర్

మిసర్స్. బ్రజలాల్ నెహ్రూ

ఫ్రెంచి వైమానికురాలగు హెలెనాబాకర్ స్మారకచిహ్నము

బొంబాయిపురపాలక బాలికాశాలలందలి బాలికల వ్యాయామసభ.

తలవెంట్రుకలను నిడుపుగా, మృదు
వుగా సుందరముగా నుంచుకొనుట
కీ సులభపద్ధతి నవలంబింపుము.

విడువక స్వస్తిక శీకాయసబ్బు వాడుచున్నచో నీకుకూడ దీర్ఘములై
సుందరములైన కురులుండగలవు. ఈసబ్బు తలవెంట్రుకల శుభ్రపరచు
టలో నిర్విఘ్నమునది; కొన్ని దీర్ఘముగ పెరుగజేయును; నైగనిగ్యము
కూర్చును; చుండు మాన్పును. కుంతలాభివృద్ధికి పేరుగాంచిన శీకాయ
మొదలగు దినుసులతో శీకాయసబ్బు తయారుచేయబడినది.

ఇది ఒక బిళ్లగాగాని, మూడు బిళ్లలుగల పెట్టెలుగాగాని దొరు
కును. ఒక్కటి యుపయోగించిననే దాని సుగుణము మీకు
తెలియగలదు. దీనికి మంచివాసనగలదు
న్నానాదుల కాదృష్టవశాత్తూ
ముగనుండును.

ది స్వస్తిక్ ఆయిల్ మిల్స్ లిమిటెడ్,

వడాలా

బొంబాయి

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు : ది స్వస్తిక్ ఏజన్సీ, మద్రాసు - రైజనాథ స్టేషనరీ అండు ఫాస్ఫేమాల్స్, రైజనాథ
చిత్తూరు రంగయ్య అండు కంపెనీ కాకినాడ - గ్రంథిస్వామి అండు సన్ను, విజయవగరం సి.టి.

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు ప్రతిజిల్లాయందును గలరు.

సి నీ మా లో క ము

సాంఘిక చిత్రములు - 'కోడలు'

'కోడలు లే ని అత్త గుణవంతురాలు' మొదలగు సామెతలు అత్తల ఔదార్యము తెలుపుటకు నిదర్శములయి నిల్చిపోయినవి. నాటికినేటికికూడా అత్తగారు ఒకవత్తుకు తానూకోడలేలనుసంగతిమరచికోడండ్రపై నిరంకుశాధికారమును నెరపుచు నియంత పాలె యవ్రతిహతయై వర్తించుచుండును. కనిపించి పెద్దజేసిన మాతాపితలను సోదరీ సోదరులను ఇతరబంధువులనువీడి పతియే సర్వస్వమచుకొని అత్తమామలే మాతా పితలనిదలచి అత్తగారింట కాలుబెట్టుకోడలు అత్త చే బానిసగ నెంచబడుచుండుట తి హేయము. మనసంఘమున జరుగుచుండు దుర్మార్గములలో నిదియొకటి.

సంఘచార్వర్యముల చక్క జేయుటకు నపీష్టప్రపంచములో చలనచిత్రము లెక్కువ నేవజేయుచున్న వనుమాట ని ర్వి వా దాం శము. ఈయభిప్రాయముతోడనే బొంబాయి సాగరమువీధిలోనువారు 'కోడలు' అను టాకీని సిద్ధముచేసినట్లు దెలియుచున్నది. ఇందలి కథయంతయు కోడలుబడు కష్టముల తోడను, అత్తగారి చార్వర్యముతోడను నిండియున్నది. ప్రత్యక్షముగ నొకకోడలు జీవితకాలమునందంతయు పడు కష్టముల

కేంద్రీకరించినరీతి చూపబడిన నీచిత్రమును జూచిన నెంతటి కఠిన్మైనను తమధోరణి మార్పుకొనుట కవకాశముగలుగును. ఇందలి కథ కె. ఎమ్. మున్నీగారిచే రచింప బడినది. ఈచిత్రమునందు కోడలిపాత్ర నతి నిపుణతో నిర్వహించి సభితాదేవిగారు తన కీర్తికి మెరుగుజెట్టిరని వినుచున్నాము.

ఇంతకు జెప్పవచ్చినదేమనగా నీ'కోడలు' వంటి సాంఘికచిత్రముల నాదర్శముగాకొని తెలుగులో నెన్నే ని చిత్రములదీయుట కావశ్యకత గలదు. పురాణ చిత్రములు దీయుటకంటె వినికి ధనవ్యయము లెక్కువై ఫలిత మెక్కువగనుండుననుమాట చిత్రముల దీయువారికి క్రొత్తవిషయముగాదు. అందుచే ఆంధ్రదేశమున నమితముగావాడుకయుండుం డెడి యిట్టి చార్వర్యములను గమనించి వాని నిర్మూలనోద్దేశము నాదర్శముగాజెట్టుకొని, తదుచితరీతి రసవంతమగు రచనలజేయించి చిత్రములదీయుటకు పూనుకొనవలెను.

ఎంతసేపును పురాణకథలపై మక్కువ వీడకుండుట మారుచున్న ప్రపంచమును సంఘమునకు గలుగు నుపయోగమును సరకుగొనక యుండుటగును. ఏదేవునికథనో చిత్రవిచిత్రముగ దీసిననేగాని ప్రజలనాకర్షిం పదు డబ్బురా దనువిషయమును నమ్ముటకు

వీలుండదు. ఏ కథనైనను నిర్మాణచాతురిని, విషయప్రాముఖ్యమునుబట్టి యాకర్షణీయముగ చేయవలగును. అందులకు నిదర్శనములు గావలసినచో హిందీయందు వెలువడుచున్న సాంఘికచిత్రముల జూడవలగును. మనము వారిదారి యెందుకు త్రొక్కగూడదు?

* * *

దశావతారములు

పూనానగరమందలి సరస్వతీ సినిటోను వారిచే దీయబడుచుండిన 'దశావతారములు' పూర్తిగావచ్చినది. ఉగాది నా డాంధ్రదేశమున పలుచోట్లలో నేకకాలమున విడుదలయగునని తెలియుచున్నది.

* * *

భక్తతుక్కారాం

ఆంధ్రసటీనటులును చిత్రకారులునుకూడి నిర్మించిన "రోహిణీపీకర్పర్పు" స్టుడియో భక్తతుక్కారామును దీయచున్నదని తెలిసియుంటిమి. కాని అది బాల్యాప్తములందే దెబ్బలిన్నదనియు చిత్రముదీయుట నిల్చిపోయినదనియు దెలియుచున్నది.

* * *

మోహినీరుక్మాంగద

మదరాసు నేషనల్ మూవిటోను లిమిటెడ్ వారు దీయచున్న మోహినీరుక్మాంగదయందు సటించునటవర్గము

'సతీతులసి'యందు సటించియుండిరి. డైరక్టరగు చిత్రపు సరసింహరావుగారే ఆచిత్రమును డైరెక్టుచేసియుండిరి. ఈ మధ్య మదరాసునందు జరిగిన ఫిలిము బౌల్డునందు తెలుగు చిత్రములలో 'సతీతులసి' అగ్రస్థానము వహించినదట. సటీనటకులలో గగ్గయ్య రామలిలకం ప్రథమస్థానం వహించినారట. కావలసినన్ని అవకతవకలతో తయారైన సతీతులసిలో లోపాలను వేరుగా జూపవలసినపనిలేదు. పోనీ ఇతర తెలుగు ఫిలుములకంటె ఉత్తమమైననుగాదు. వీనిలో సటించిన గగ్గయ్య రామలిలకముగారి నటనా కాశల్యము పూర్వపు చిత్రములందెంతో దీనియందంతే. అదే గర్జనలు, అదే తర్జనలు; అదే వేషము, అదే ధోరణి. వీరి నటనా కాశలము ఆనందముకంటె అనన్యత పుట్టించునన్న మేలు. ఇటులున్నను ఆచిత్రము ఆ సటీనటకులు అగ్రస్థానము వహించుట ఆంధ్రుల ఔదార్యమును ప్రకటించుచున్నది. మరల వీరండరులేరి తీయబోవుచున్న ఈ 'మోహినీరుక్మాంగద' యెంతఉన్నతస్థానము వహించునో, ఏగతిపట్టునో చూడవలసియున్నది.

* * *

కనకతార

దశావతారములతోబాటు సరస్వతీ టాకీసువారి రెండవ చిత్రమగు కనకతార కూడ ఉగాది నా డాంధ్రదేశమందంతటను విడుదలయగునని తెలియుచున్నది.

పుష్పచయము

ఆఖిలభారతమహిళాసంఘమునకు చెందిన మదరాసు సంఘమువారి యాజమాన్యమున జరిగిన బహిరంగ పథకు శ్రీమతి సేతుపార్వతీబాయిగారు (తమవామ్మాయ మహారాణిగారు) అధ్యక్షతవహించినపుడు ఈక్రింది విధమున మహిళామణులకు హితవోసంగిరి.

“భారతదేశమున వివిధప్రాంతములందు దేశసేవకై పాటుపడుచున్న స్త్రీల ఐకమత్యమునకు తోడ్పడి, పట్టుదలతో మాతృసేవచేయుటే ఆఖిలభారతమహిళాసంఘమువారి ముఖ్యద్వేళము. క్లిష్టపరిస్థితులలో తమ వంతుపనిని తాముచేయుటే స్త్రీల విద్యుక్తధర్మము. సాంఘిక, ఆర్థిక వ్యవహారములందు స్త్రీల కొకపద్ధతి, పురుషుల కొకపద్ధతిలేకుండ తమిళమున వివిధవిషయములందు స్త్రీపురుషుల కొకేమాదిరిపద్ధతి ఆచరణయోగ్య మగునటుల స్త్రీలు తగుశ్రద్ధ వహింపవలెను. భారతదేశమున కంతకుజెందిన వివిధసమస్యలు ఆఖిలభారతమహిళాసంఘమువారు విమర్శించి కార్యవిధానము నిర్ణయించెదరు. వారి కార్యక్రమము సఫలమగునటుల వివిధమహిళా కృషిలు పట్టుదలతో పనిచేయువలసియున్నది. ఉత్సాహముతో ప్రజాసేవచేయువలెను. వైద్యము తెలిసినవారు తమసోదరీమణులకు వైద్యసహాయము చేయవలెను. ఆరోగ్యమున కనుకూలించుసలహాల నిచ్చుచుండవలెను. కాయకష్టములది తీవ్రసోపాధిని సంపాదించుకొను రీతిలవిషయమై తగుశ్రద్ధ వహింపవలెను. ఈ విధమగు పనులను పెక్కింటిని స్త్రీలు పొగింపగలరు. బాధ్యత వహించుటకు మనము రెగినవారమని లోకమునకు తెల్లడించితిమి. ఆ ప్రతిబింబములలో వారసత్వపుహక్కులాను, తదితరవిషయములలోను నూతనఆదర్శములకు మనము తావోసంగితిమి. ఎప్పుటి ఆవసరములనుబట్టి అప్పుటికి సేవచేయుచుండవలెను. వివిధవిషయములందు స్త్రీపురుషులకు సహవతాద్యతగలదని క్రియాయోగమున చూపవలెను.”

రష్యా వివాహచట్టము

చట్టములు దేశకాలపరిస్థితుల ననుసరించియుండవలెను. వాటివనుసరించుటకు ప్రజల కనుకూలముగ నుండవలెను. వాటివలన ప్రజలకు కష్టములు లాభములు కలుగవలెను. రష్యాదేశపు చట్టములు ప్రజల కనుకూలముగను వాటివనుసరించుటవలన ప్రజల కమితమగు మేలును చేకూరుచున్నది మనదేశమున ‘శారదా’ చట్టమువలె గాదు. శారదాచట్టము అమలులోనికి వచ్చునగానే మనదేశమున పనిపిడ్డలకు వివాహము లెన్నో జరిగినవి. అమలులోనికి వచ్చి పేదప యానాము మున్నగుప్రదేశములకు వెళ్లి పూర్వారచరము వీడక చట్టవిరుద్ధవివాహము లెన్నో జరిగిరి. దీనికి కారణమేమి? చట్టము మన కనుకూలముగనుండకవైసపోవలెను. లేదా మనము పూర్వారచరమునే పట్టుకొని మూఢనమ్మకముతోనుండవలెను. కాన శాసనపుత్రోవ వేరుగను మన మృకములు వేరుగనునన్న ప్రయోజనములేదు.

రష్యాదేశస్థు లిటుగాక చట్టముల వనుసరించుచుందురు. అచట వివాహములు రెండురకములు. మొదటిది ‘రిజిస్టరు’ వివాహము. రెండవది ‘ఫ్రీచ్యాపివాహము’ (Free marriage). మొదటిపద్ధతిపై వివాహము చేసుకొను స్త్రీపురుషులు దానికొకట నియమింపబడిన అధికారివద్దకుపోయి తెలుపవలెను. అధికారి వహూవరులను ఇట్లు ప్రశ్నించును. “నీకు కాబోవు భర్త (లేక భార్య) ఆరోగ్యముగనున్నట్లు నీకు తెలు సునా?” అందులకు వా రంగీకరించినచో వివాహము రిజిస్టరుగును.

పుష్పచయము

స్వేచ్ఛావివాహమువిషయము ముందుగానే అధికారివద్ద రిజిస్టరుచేయించ నక్కరలేదు. వివాహమాడిన కొంతకాలమునకు తెలుపవచ్చును. రిజిస్ట్రేచట్టములనుసరించి స్త్రీపురుషుల కన్నివిషయములందును సమాన హక్కులు గలవు. పూర్వము ఆచట 15 సంవత్సరములు వచ్చునంతే స్త్రీలకు వివాహముగనుండెడిది. దానిచే విచ్ఛేదముననే సంతానముబడిన దేహాశోగ్యమును, బలమును కోల్పోవుచున్నారని 18 వత్సరములు నిండువరకు స్త్రీలు వివాహమాడరాదని చట్టము విధింపబడెను. అందుచేతనే రిజిస్ట్రేస్త్రీలు అంగపూర్ణవము, బలముగలిగి ఆశోగ్యవతులుగనుండును. మనదేశమున స్త్రీలు చాల్యవివాహములవలన 15 సంవత్సరముల లోపుననే సంతానముబడిన యౌవనమును కోల్పోవుచున్నారని తిరిగి చెప్ప బనిలేదు. రిజిస్ట్రేలో స్త్రీపురుషులలో పెన్షనను వివాహమైనపిదప రద్దుచేసుకొనవచ్చును. దానికారణము అధికారికి తెలియపరచ నక్కరలేదు. కాని, రద్దుచేసిన దినమునుండి ఆరుమాసములవరకు భర్త భాగ్యకను ఖర్చు నీయవలెను. ఆమె శోగపీడితురాలైనచో సంవత్సరపుఖర్చు నీయవలెను. ఈ రెండుపద్ధతులలో నే పద్ధతిపై వివాహమాడినను వారికి కలుగు సంతానమునకు హక్కులు సమానమే. అందువల్లనే రిజిస్ట్రేలో అక్రమసంతానము (Illegitimate children) లేదు. ఇతరదేశములవలెగాక సంతానవిషయములందును, వారి హక్కుల విషయముందును రిజిస్ట్రే మందిచట్టములను గావించెను.

కిరీటములు : నాటి ప్రాముఖ్యము

నేటి ఆంగ్లరాజులకిరీటముల నలంకరించిన మణులను బరికించిన ప్రతివారికిని ప్రాచీనహిందూరాజులు తలపునకు రాకపోరు. సార్వభౌముని కిరీటములకు శోభయు, విలువయు చెచ్చినవి మన హిందూదేశపు వజ్రములే. మన సార్వభౌమునకు యాదురకముల కిరీటములుగలవు. మొదటిది మిక్కిలి పురాతనపుపద్ధతులపై తయారుకాబడినది. దానినే పెంటుఎడ్వర్డు కిరీటమందురు. పట్టాభిషేకసమయములం దీ కిరీటమే యుపయోగించుట ఆచారమయ్యెను. ఈకిరీటము సుమారు 7 పౌనుల బరువుండును. దీని నలంకరించిన వజ్రములు, కెంపులు చాలభాగము మన భారతదేశమునుండి గ్రహింపబడినవే. క్రీ. శ. 1649 సంవత్సరములోనే గోల్కొండనుండి చాలవజ్రములు గొంపోబడినవి.

రెండవకిరీటమునకు 'ఇంపీరియల్ క్రౌను' అనెదరు. ఇది చాల అందముగనుండును. కాలము గడచు కొలిది నాగరికతాపద్ధతుల ననుసరించి ఇది మారుచుండును. 1838వ సంవత్సరములో విక్టోరియా మహారాణికొరకై తయారుచేయబడిన ఇంపీరియల్ క్రౌను పంచమబాల్లికొంప మార్పిచేయబడెను. ఈకిరీటము మిక్కిలి బరువుగా నుండుటచే ముఖ్యమైన పండుగలందును, ఉత్సవములందును కొన్ని నిమిషములుమాత్రమే రాజు ధరించును. ఈ కిరీటమునందు 2,783 వజ్రములు, 227 ముత్యములు, 17 నీలములు, 11 పచ్చలు, 5 కెంపులు గలవు. కిరీటపు ఎదుటిభాగమున 'హైకుప్రిస్సెసు కెంపు' అను నొకటి సుమారు 1,5,00,000 రూప్యముల విలువచేయునది అమర్చబడినది. ఇది ప్రపంచపు కెంపులలో కెల్ల మిక్కిలి పెద్దది. దీనిని క్రీ.పూ. 1000 వ సంవత్సరమున మనదేశమునుండి గ్రహింపబడినట్లును, క్రీ. శ. 1367 వ సంవత్సరమున ఇంగ్లీషు బ్లాకుప్రిస్సెసుకు బహుళకరింపబడినట్లును తెలియుచున్నది. నాటినుండియు ఇంగ్లీషురాజులకిరీటముల కీ వజ్రములే మారుచున్నవి. ఈనీలమును పలకలుగా రోయక దొరకినది దొరకినట్లేయించి మెలుగుపెట్టిరి. ఇది ఎఱ్ఱగ మిక్కిలి ప్రకాశముగనుండును. మనదేశమునన్నపుడే దానిమధ్య తలపెంట్టుకలావున రంధ్రముచేయబడినది. ఇప్పుడీ రంధ్రము కనబడకుండ

గృహలక్ష్మి

ఆదేవిధమున నీలపుముక్కలచే యిరుప్రక్కల మాయబడినది. కిరీటమునకు వెనుకప్రక్కకూడ 1½ అంగుళముల పొడవును, 1 అంగుళము వ్యాసమునగల మరొకనీలము గలదు. మరొకనీలము మధ్యభాగమున గలను. ఈనీలము 900 సంవత్సరములక్రితమే 'ఎద్యర్డు ది కన్ ఫెసర్' యొక్క ఉంగరమున నమగ్నబడినది. ఈ రెండు నీలములను హిందూదేశపునీలములే యని తెలియుచున్నవి.

మూడవకిరీటమును 1911 వ సంవత్సరమున హిందూదేశమున పంచమజాతి స్థిలిడర్బారుసమయమున తయారుచేసిరి. ఇంగ్లాండుదేశమునుండి పైరెండుకిరీటములను కడపుట యుచితముగాదని దీనిని విచటాశేచేసిరి. దీనివిలువ 10 లక్షల రూప్యములని అంచనాజేయబడెను. దీనియందు 6,170 వజ్రములును 10 నీలములును గలవు. ఇవన్నియు మనదేశపుమణులే.

మేరీరాణీకిరీటము 1911 వ సంవత్సరములోనే తయారుకాబడెను. దీని నలంకరించినవాటిలో 80 హి నూరువజ్రము మిక్కిలి ప్రసిద్ధిగాంచినది. ఈవజ్రము 1580 వ సంవత్సరమున మొఘలుచక్రవర్తియగు బాబరుకిరీటము నలంకరించినది. దీనిని స్థరించిన రాజవంశము పకైక్వర్నములతో తులతూగుచుండునను నమ్మకముకూడ గలదు. దీనివిలువ 20 లక్షల రూప్యములు.

మనదేశమునుండి గ్రహింపబడిన వజ్రములే యీకిరీటములకింత శోభగల్గించినపుడు పూర్వపుహిందూ రాజులకిరీటము రెంతవిలువగలవో యూహింపవలసియున్నది.

విద్యావిధానము : మనదేశమునకును ఇంగ్లాండుదేశమునకును గల భేదము

ఇంగ్లాండుదేశమునకును మనదేశమునకును విద్యావిధానములో—అందులో బాలికలవిషయమున మిక్కిలి భేదముగలదు. ఇంగ్లాండుదేశమున బాలికలకు వారివారి అభిరుచులనుబట్టి విద్య గలపుదురు. వారి తల్లిదండ్రు లా బాలిక లభ్యసించువిద్య వారికి తగునా తగవాయను విషయము ఉపాధ్యాయులతో చక్కగ వాలాించి ఆవసరమైనచో మరొకశాఖను మార్చెదరు. కాన యచటి బాలిక లే విద్యనభ్యసించినను మరి పూర్ణముగ నేర్చుకొనుట కవకాశముగలదు. అచటి పాఠశాలలలో పలురకముల విద్యలు పూర్తిగ నభ్యసించుట కేర్పాటు చేయబడెను.

మనదేశముననుచో అన్నిబడులందును ఒకేపద్ధతి. ఏబాలిక కేవిద్యయం దభిరుచిగలనో విచారించు వారు లేస్కర. ఉపాధ్యాయులు వారి కాలము గడపుకొనుటయేగాని ఈవిషయమై విద్యార్థిమీద తల్లి దండ్రులకు సలహానిచ్చువారు అరుదు. మనదేశపు పాఠశాలలందు నేర్పు విద్య జీవితమున ఉపయోగము లేస్కర. స్వతంత్రజీవనమున కేవిద్యముగను సహకారిగలేవందుట యటుండ దాస్యజీవనమునకు తోడ్పడుచున్నది. కారణమేమనగా బాలికల యభిరుచులనుబట్టి విద్య నభ్యసించజేయకుండుట మొదటిది. ప్రతి బడియందును అసంతృప్తి మైనవిద్య నభ్యసించుటకుమాత్రమే అవకాశములుండుట రెండవది. ఆ నేర్చినవిద్య గృహపరిశ్రమల కుపయోగపడకుండుట మూడవది. ఈవిషయములలో బాలరపాఠశాలలగుడ సమానముగ నేయున్నవి.

ఇంగ్లాండుదేశమున బాలికలకు గృహవిద్యపాఠమున కుపయుక్తములగు పరిశ్రమలు నేర్పుటకు ప్రత్యేక పాఠశాలలు ప్రతిచోటను గలవు. ఆయాపరిశ్రమలు స్వంతముగజేసికొను విధానములు (Practical training) పూర్తిగ నేర్పెదరు. 'Rural schools' విరివిగా కలవు. ఈవిధమున పాఠశాలలు మనదేశమున ఎక్కడనో

పు స్కూల యము

పెద్దపట్టణములలో కొక్కొక్కటియున్నను లెక్కకురాదు. మనచారికలను మొదటనే ఇంగ్లీషుబడులలో ప్రవేశపెట్టి ఏమూలు మైనలుపరీక్షలో పాఠముచేయుచుటకు ప్రయత్నింతుము. ఈవిద్య యామె గృహనిర్వహమున కేమైన నుపయోగపడుచున్నదా? స్వతంత్రజీవనమునకు త్రాణనిచ్చుచున్నదా? కావుననే మనదేశీయులకు దాస్యవృత్తి యలవడినది. స్వతంత్రజీవనము గడపుటకు ధైర్యములేదు. అందువలననే మనదేశపు విద్యావిధానము మార్పులేందవలెను. ప్రతిపల్లెయందును 'Rural' పాఠశాలలు స్థాపించి 'Practical education' ఇచ్చుటకు ప్రయత్నించవలెను. చిన్నతనమునుండియు విద్యయందు ఉత్సాహము కలిగించవలెను. కట్టుబాటులోనుంచక ప్రపంచజ్ఞాన మభివృద్ధిజేయుమార్గముల నభ్యసించవలెను.

"The school walls should become transparent and children will be free to move about in the larger life of community. The spiritual life of each one of our children has to be evolved through proper early education."

లేయాకు యుపయోగములు

లేయాకు ఆరోగ్యకరమను పానీయముచేయుటకేగాక ఆశేకవిధముల ఉపయోగపడును. మాండ్లెరు గార్డెనులో లేయాకు గృహకృత్యములందిట్లు ఉపయోగపడునని వ్రాయబడినది.

"లేయాకును కొన్నిగంటలసేపు నీటిలో నానవేయుము. అమద్దను బాగుగకలిపి చిక్కగచేయుము. ఆద్రవము చాన్నీనుజేసిన మొద్దులను తోముట కుపయోగించును. కర్రలను తోమినచో క్రొత్తవాటివలె యుండును. నూనెవస్త్రములు, కటికీరలుపులు, ఆద్రములు కుభ్రముచేయుటకునూడ ఇది యుపయోగించును."

"పాలబుడ్డిని కుభ్రముచేయవలెనంటే దానిలో సగమువరకు సబ్బునీళ్లతో నింపుము. పిమ్మట దానిలో ఉపయోగించిన లేయాకు నీటితోపాటి బాగుగ కలుపుము. తర్వాత చన్నీళ్లతో కడిగివేసిన కుభ్రముగనుండును. ప్రాతగోడుగును లేయాకు నీటితోకడిగి ఎండబెట్టినచో క్రొత్తదిగ కనబడును. టన్నూరు పిల్లగుడ్డలు మున్నగు నవి రంగు పోయినచో కొంచెము లేయాకురసము కలపిననీటితో ఉలికిన మామూలుగ ప్రకాశించును."

మరణించిన కొన్నివేల సంవత్సరములకు సమాధిప్రయత్నములు

ఈజిప్టుదేశీయుల ఆచారములు చాల వింతగనుండును. పూర్వము ఈజిప్టుదేశములోని శవములను చెడిపోకుండ ఎంతకాలమైనను భద్రపరచియుండెడివారట. ఈ ఆచారమే పూర్వము మన భారతదేశమున గూడ గలదను నమ్మకముగలదు. భరతుడు మేనమామ యింటివద్దనుండి వచ్చువరకు దళరథునిశవము చెడిపోకుండ జాగ్రత్తపెట్టినట్లు తెలియుచున్నది. దానినిబట్టి కొన్నివేలసంవత్సరములకు పూర్వమే రసాయనశాస్త్రములో మనపూర్వీకులెంత ప్రావీణ్యులగడించినో యూహింపవలెను.

ఈజిప్టుదేశమును పోలించి మరణించిన ఘోర దేహములు నేటికిని భద్రముగాయున్నవి. కొన్నివేల సంవత్సరములు గడచిపోయినను ఏమాత్రమును చెక్కుచెదరలేదు. ప్రాచీన ఈజిప్టువాగురితము పరిశోధించుటకు మ్యూయార్కు నగరవాసులు కొందరు పనిచేయుచున్నారు. సేన్ మట్ అను సోకల్నివి సమాధిని వారుత్రవివి పరిశోధనలుచేసిరి. అతనిసమాధికి సమీపమున మరొకసమాధి కనుపించెనట. దానిలో ఇద్దరు వ్యక్తులున్నారు. వారలని తల్లిదండ్రులై యుండవచ్చునని నిర్ణయించిరి. అగోరిలపై వ్రాయబడిన అక్షరములనుబట్టి వారి చరిత్రలను తెలిసికొనగలిగిరి. అక్కడయున్న స్త్రీశవముతోబాటు ఆమెఆస్తిగూడ గలదట. వాటినిబట్టి

గృహ లక్ష్మి

అకాలములో స్త్రీలకు ఆ స్త్రీపై గల స్వంతహక్కులుగూడ స్పష్టపడుచున్నవి. ఇంకను ఆ సేక సమాధులను పరిశోధించిరి. విటిలో యాదులేల సంవత్సరములవెనుక శవములతోపాటు పాతిపెట్టిన రొట్టెలు, ఖర్జూరపు పండ్లు మొదలైనవి మూకుళ్లలో దొరకినవి. కొన్నిచోట్ల ఖడ్గములు, పెండిపాత్రలుగూడ దొరకినవి.

శేడు ఈజిప్టు ప్రభుత్వమునా రాశవములను ప్రారంభించుటనుండి తొలగించి పునః సమాధిచేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈ ప్రయత్నములలో వారిదేశమున శేదోముప్పుగలుగునని కొందరు భయపడుచున్నారు. గేజాలను ప్రదేశమున ఈ ప్రతిమలను భద్రముగా నుంచుటకు శిల్పోన్వేషితిరాగుగనున్నదని అక్కడనే గోరీలను కట్టించుటకు నిర్ణయించినట్లు తెలియుచున్నది. పురాతన ఐగుప్తుదేశీయులు చేసినట్లే భూగర్భములో శాకగోరీని కట్టించి పూర్వపురాణాల శవములకు అంత్యక్రియలు జరిపించి ఈ ఘోరాలను కాశ్యోతముగ సమాధి చేయుదురట. ఒక రాజవంశము మరణించిన కొన్నివేల సంవత్సరముల తర్వాత ఆకుటుంబమువంతము కలిపి ఒకసారి మహావైభవముతో అంత్యక్రియలు జరుపుటకీడే ప్రధమపర్యాయమగును. ఈజిప్టుదేశపు ప్రజల కీమహాదృశ్యము లభించును.

ఈ ఘోరాలందరిలోను టూటన్ ఖామెను అనునది యుఖ్యమైనది. కొన్ని సామాన్యఘోరాలను మ్యూజియములలో నుంచి, టూటన్ శవము రత్నములుబాదిగిన బంగారుపెట్టెలో దొరకెనట. ఆతనికరీరము నిందుగ నగలున్నది. అకాలపురాజదిహ్నములగు రోటికర్ర, బడితె ఆయనచేతులలో గలవట. కామ్రూపరిశోధనల వలన దుర్భేద్యమైన సమాధిని వారికొరకు తయారుచేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు.

ఆహారపుకొలత

జీవితకాలములో ఒక్కొక్కరెంతెంత ఆహారమును తినెదగో తెలుపుటకు ఆమెరికా, ఇర్మనీదేశముల పరిశోధకులు లెక్క తయారుచేసిరి.

డెబ్బదేండ్లలో ఒకమనుష్యుడు 400,000 లగానుకు 500,000 ల హేనుల ఆహారమును తినునట. వాటిలో 12000 హేనులు గ్రుడ్లు, 340 హౌండ్రెడ్లుటులమాంసము, నూరు హౌండ్రెడ్లుటులచేపలు, 600 హం. పైటుల బంగాళాదుంపలు తినును. ఇక పోనీయముల నివయమున 500,000 పింట్ల నీరునున్నగు ద్రవపదార్థములగు త్రాగున. నిమగ్నమునకు 17 ఘనపు మీటర్లగాలివంతున లెక్కవేసి 5000000 ఘనపు గజములగాలి పీల్చునని తెలిపిరి.

అనుకూలదాంపత్యమున కొకసూత్రము

X దాంపత్య మన్నివిధముల అనుకూలంగా ఉండాలంటే ఈ క్రిందిసూత్రము ప్రకారము పెండ్లిచేసుకోవాలని అంటాడు ఒక గణితశాస్త్రజ్ఞుడు.

$$\frac{H}{2} + 7 = W$$

అంటే భర్తవయస్సును రెండుచేతభాగించి దానికి ఏడుకలుపగా వచ్చిన సంఖ్యకు భార్యవయస్సు పరిపూర్ణతే దాంపత్యం అన్యోన్యముగా ఉంటుందిట.

గ్రంథ పరిచయము

శ్రీమద్వాసరపురాణము (స్వర్ణభండము)

గ్రంథకర్త కావ్యకళాకోవిద గుంటూరు సీతారామదీక్షితులు, ఎల్లమంచిలి. ఇది ఎనిమిదాశ్వాసముల గ్రంథము. 'ఇందలి కథాసూదర్శ మొక ప్రత్యేకకథగాక మానవజాతి చారిత్రమునందలి జేరుజేరు ఘట్టములను జూపునదయివచ్చును. దీనిని ప్రస్తుతవైఖానికద్వైపితో వ్రాసిన దీని హృదయము విస్ఫుర్జము కాగలదు.' పురాణపద్ధతిని ప్రాచ్యపాశ్చాత్యసమ్మేళనాద్వైపితో రచింపబడిన నీ గ్రంథము సూరసస్పృష్టియని జెప్పవలసి యున్నది. ఇది ప్రబంధభోగణీయము. కవిత్యము భారాళమై సరసముగనున్నది. క్రాసుపైకా 184 పుటలు. వెల 0-12-0. ప్రతులు గ్రంథకర్తగారివద్ద దొరుకును.

* * * *

పారిభాషికపదకోశము

ప్రసిద్ధి జెందిన రోయిలెరసారస్వతమునకును హిందూసారస్వతము దీనిపోషిస్తున్నను, పాశ్చాత్యసాహిత్యము లందువలె సారస్వతోపయుక్తమై యెల్లరితీపయోగించు పదకోశములందరుదు. ఉన్నవైనను ములభగ్రాహ్యములుగావు. సంస్కృతము దెలిసినవారలకుమాత్ర ముపకరించువది. పాశ్చాత్యవిద్యావిధానమున నింతకుమున్ను నిగూఢముగనుండిన మనశాస్త్రములనే ఆంగ్లభాషలో నందరికీ వేర్వేరుదుచున్నందున నాభాషలోనే వివిధశాస్త్రములకుసంబంధించిన పారిభాషికపదములు వాడుకలోనికివచ్చినవి. అట్టి శాస్త్రములుగాని పదములుగాని మన సారస్వతమునందున్నవా యను శంకకది తావొసినది. ఇట్టిగ్రంథము లా శంకలను నిర్మూలించి భారతీయులసారస్వత మంతటి దాదీద్రవక కెప్పుడును పాల్పడియుండలేదనుటకు నిదర్శనములగును. ఇది భావిభారతీయ విద్యావిధానమున కెక్కుడుగ నుపకరించుగ్రంథము. ఆంగ్లభాషలో నిట్టిగ్రంథములు ప్రకటింప శ్రమపడిన శ్రీయుత కాశీనాథుని వాగ్దేవరరావుగారును, ఈగ్రంథమున ఓర్పుతో మలశాస్త్రముల పరిశోధించి పదజాలమును కూర్చిన శ్రీయుత తిరుమలరంగాచార్యులుగారును శ్లాఘనీయులు.

ఈగ్రంథమున కారిక, తోర్కతీష, వృక్ష, రసాయన, భూగోళ, వ్యాయ, గణిత, వైద్య, వేదాంత, భౌతిక, జేమాధర్మ, రాజనీతి, జంతు శాస్త్రములకును, లలితకళలు, వ్యాకరణములకును సంబంధించిన ఆంగ్ల పారిభాషికపదము లకారాదిగా వానికి సరియగు సాంద్రపదములతో వ్రాయబడినవి. పదములలో సంస్కృత పదముల వెక్కువగా వాడినటుల తోచుచున్నది. ఈగ్రంథము ప్రతివిద్యాసంతులినీ నర్యంతోపయోగమని జెప్పునగును. ఆంగ్లం లీగ్రంథము వాదరించెదరని నమ్ముచున్నాము. ఇది ఆంగ్లగ్రంథమాలలో 27 వ దిగా వెలువడినది. డిమ్యూ 1/8 250 పుటలు. వెల రు. 1-8-0. ఆంగ్లప్రతికాలయమున దొరుకును.

* * * *

లోక బౌంధవోపాసన

ఇది తోళ్ళుల శ్రీరామమూర్తిగారిచే రచింపబడినది. వెల 0-4-0.

గృహ లక్ష్మి

మానవుడు కారీరకమానసికాశోగ్యము లాశేవిధానమువలన సత్తులభముగాబొందుటకు భారతీయులు జేలకొలది సంవత్సరములక్రిందనే యెన్నోవిధానముల గనిపెట్టియుండిరి. వారిలో వాచాలగోపాల మధ్య సింపదగివదియు వత్సృపయు క్తమునగు నూర్యనమస్కారిపద్ధతియొకటి. ఈ చిన్నపుస్తకమందు నూర్యనమ స్కారములను జేయుపద్ధతి, ఫలితములతో, పటములతోగూడ వివరింపబడినది. వీనితో కొన్నియోగాస ములుకూడ చేర్చబడినవి. ధనవృత్తముగాని ఇతరకష్టములుగాని లేకుండ వాశోగ్యమును బొందగోరుగారి కది యుపయోగకరము. ప్రతులను వి. కామేశ్వరరావుగారు, ఫోటోగ్రాఫర్, గొడుగుజేట, మచిలీపట్నం వ్రాయవగును.

* * * *

లలితకథానిధి

ఇందు 11 కథలుగలవు. ఇవి యంతకుముందు కొన్నిపత్రికలందు ప్రకటింపబడియుండినవి. వీనిని రచించిన రాయనము వెంకటకృష్ణుడుగారు, (ఎం.ఏ.ఎల్.టి) ఆంధ్రపాఠశాలకమునకు నూతనముగారు. ఆధునికాదర్శములనుబట్టియు చిన్నకథ లిటుండవలయు నిర్వచనములబట్టియు బరీక్షించిన నిల్పుగంధములు స్వల్పము. సాధారణదృష్టికి చక్కని కథలనవచ్చును. తెలి సరళమై, రచన చక్కగ పాఠియున్నందున చాలాచాలికలకు విద్యార్థులకు ఇది యుపయోగకరముగనుండునని జెప్పవగును. వారికి ప్రపంచజ్ఞానము గలిగించుట కెంతయు నుపయోగపడును. వెల 0-8-0. గ్రంథకర్తగారివద్ద గుంటూరునందు దొరకును.

* * * *

అస్పృశ్యల విజ్ఞప్తి

ఇది సాహితోద్యానమునందలి ద్వితీయ స్తబకము. కర్ణవీరవాగేశ్వర గావుగారిచే రచింపబడినది. కాల దేశపాత్రల ననుసరించి మన పారస్పరీయామన నిట్టిపువ్వులు పూయుచుండుట ముదావహము. సత్సలములను గూడ నొనగునని యాశించుము. పుస్తకమున హరిజనుల దీపస్థితియు, వారి నగ్రవర్జణ లున్నతస్థితికి దీసికొని రావలసవాధ్యతయు సరసముగ గీతములలో చిత్రింపబడినది. వెల 0-2-0. గ్రంథకర్తగారివద్ద చీరాలలో దొరుకును.

* * * *

మహర్షియు తత్సందేశమును

మనదేశము మహర్షులకును, మహాత్ములకును, అనాదినుండియు నాటపట్టెయిది. భౌతికదృష్టిలో భారతదేశము పాశ్చాత్యదేశములకు వెనుకబడి వారికి లోబడియున్నను ఆధ్యాత్మికాన్నత్యము ఎప్పుటికిని నిలువబెట్టుకొనును. పాశ్చాత్యులసహవాసముచే భారతీయుల కాత్మబలముపై సందేహముగలిగి ఆత్మనిరసనకు దిగి రెంటికొండైన శేషమలగుట తటిస్థించినది. కాని పూర్వమునందువలెనే పాశ్చాత్యులు భారతీయుల యాధ్యాత్మికాన్నత్యమును గనిపెట్టి యంతరూరమువచ్చి సందేశముల గొనిపోవుచున్నారు. శతాబ్దముల నుండియు మనకు చక్కగ జరిసియున్న విషయమునైన పాశ్చాత్యులుమంచిదని పర్తిపైచేయుపజను మనమద్దానిని నిరసించుచుండుటయు, తదవంతరము దానినే శ్లాఘించుటయు జరుగుచున్నది. రమణమహర్షిచరిత్రయు వట్టిదే యని యనవగును.

గ్రంథపరిచయము

వారు తిరువణ్ణామలైయందున్న సుప్రసిద్ధయోగీశ్వరులు. వారు బాల్యకాలమునండే యిహలోకచింతలను వీడి పరతత్వమును సంతృప్తముగ నెఱింగిన మహర్షిపుంగవులు. పెక్కుమంది పాశ్చాత్యులు వారి మహాత్మ్యమును విని వారివద్ద కేలేంచి తమ కితరులవలన నెఱుగరాని తత్వరహస్యముల నెన్నింటినో సులభముగ నెఱింగి యురని మహాత్మునిగా ప్రకటించినరహవాతనే భారతీయులదృష్టి యావంకకు మరలివది. ఇట్టి పాశ్చాత్యులలో పాల్ బ్రంటన్ గారొకరు. వీరు పెక్కు దేశములుదిరిగి పెక్కుమందినిదర్శించి తనకు కలవరపెట్టుచున్న పలు విధములగు తత్వజ్ఞానసంబంధముకు ప్రశ్నలకు తగిన ప్రత్యుత్తరములను శ్రీరమణమహర్షిగారివద్దపొంది యా సమాచారమును వెల్లడించుచు పెక్కుగ్రంథముల రచించినవారు. వానిలో మహర్షియు తత్వందేశమును (Maharshi and his message) అను అంగ్లగ్రంథమును దోమా వెంకటసామి గుప్తగారు తెనుగున రచించిరి. దీనితో మహర్షిగారే రచించిన 'శ్రీమద్రహస్యజాచలాష్టక'మును తమిళపద్యములకు తెనుగుపద్యములు చేర్చబడినవి. ఈగ్రంథమున బ్రంటనుగారు మహర్షిని దర్శించుటయు, తనప్రశ్నలకు తగినసమాధానమందుటయు, విశ్రులముగ మనోహరముగ వర్ణింపబడినది. అంగ్లీకరణము చక్కగనున్నది. దీనిని శ్రీనిరంజనస్వామి, రమణాశ్రమము, తిరువణ్ణామలవారు ప్రకటించిరి. ప్రతులు వారివద్దనే దొరకగలవు.

వ్యాసకర్తలకు

గృహలక్ష్మికి వ్యాసములు వ్రాయువారు కొంచెము మూర్ఛినువదలి కాగితమున కొకప్రక్కమాత్రమే సిరాతో విడివిడిగా వ్రాయవలెను. వ్యాసములనుగూర్చి ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు గోరువారు రిప్రెకాడ్డు వ్రాయవలయును.

వ్యాసములు వాపసుకోరువారు తపాలాబిళ్లలను పంపవలయును, వ్రాయు ప్రతిలేఖయందును పూర్తిచిరునామా వ్రాయవలయును. వ్యాసములు వ్యావహారికము లేక గ్రాంథికభాషయందుండవచ్చును. రెండింటినికలిపి వ్రాసిన అంగీకరింపబడవు.

శ్రీయుత బి. కె. మంగరాజుగారిచే పూనా నరసింహస్వామిలోనులో తియ్యూరదేవాలయమున తెలుగుటాకీ

దశావతారములు

వ్యయమా!

రూ. 2,00,000 లు

ప్రయోనా?

2 సంవత్సరములు

అభివేతలా!

1000 ఏళ్ళిక్కిరిస

ప్రదీప్తతారలు

నెట్టింగులా!

ఎన్నడూ కనివిని ఎరుంగ
నివి. బ్రహ్మాండమైవ

బుక్కింగ్ కారకు :

DASUAVTAR

QUALITY PICTURES

TELU TALKIES

PRODUCED AT
SARASWATI
CINE TONE
ROOM

దశావతారములు

గానమా!

అమృతవాహిని

ఉజ్వలతారలు!

పారుపల్లి సత్యనారాయణ
డా.మేటి సత్యనారాయణ

బి. యస్. స్వామి

నగరాజకుమారి

రాజకుమారి

పైతృకరు

యం. వి. రమణమూర్తి

మ్యూజికల్ డైరెక్టరు

వి. జె. గోపాలింగు

త్వరలో సకలాంధ్రదేశమును ఆనందాభిలో నోలలాడింప విడుదలగును.

క్వాలిటీ పిక్చర్స్, బెజవాడ.

ప్రపంచకాలమును దెలుపు పటిక.

సాధారణముగ స్త్రీలు గర్భము ధరించిన 280 దినములకు ప్రసవించెదరు. కడపటి బహిష్కృతైన మొదటిదినము మొదలు తక్కువైనవైనవలయును. క్రైస్తవమతమున ప్రతిక మొదటిను క్రి బావరి 1వ తారీఖున గర్భము ధరించియెడల మొదటిను క్రి అక్టోబరు 8వ తారీఖున ప్రసవించెదరు.

బావరి అక్టోబరు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	బావరి నవంబరు	8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7
ఫిబ్రవరి నవంబరు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28		8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5
మార్చి డిసంబరు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31		6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5
ఏప్రిల్ బావరి	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30		6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4
మే ఫిబ్రవరి	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31		5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 1 2 3 4 5 6 7
జూన్ మార్చి	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30		8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6
జూలై ఏప్రిల్	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31		7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5 6 7
ఆగష్టు మే	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31		8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7
సెప్టెంబరు జూన్	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30		8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7
అక్టోబరు జూలై	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31		8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7
నవంబరు ఆగష్టు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30		8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6
డిసంబరు సెప్టెంబరు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31		7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5 6 7

నయింటిఫిక్

బంగారు ఆభరణములు

హైకోర్టుజడ్జీలు, ప్రభుత్వమంత్రులు, కాంగ్రెసు
[పేసిడెంటులు, కాననసభ్యులు మొదలగు గొప్పవారిచే
ప్రశంసింపబడి, ఈ కంపెనీ గవర్నమెంటులో
శిక్షిస్తారు చేయబడినది. పూర్తి కేటలాగు ఉచితము.

ది నైంటిఫిక్

గోల్డుబాంగిల్లు కంపెనీ లిమిటెడ్

191, వైనాబజారు కోడ్డు, మద్రాసు.

వేప

గృహలక్ష్మి సంపాదకులు శే. యస్. శేషగిరారు
[వాసినదే. మనదేశమున ప్రతిపెరటిలోను ఉండు
వేపచెట్టువలని పూర్ణమైన ఉపయోగమును పొంద
దలచినవారు ఈగ్రంథమును చదివితీరవలయును. వేప
చెట్టుయొక్క పీచుధిగుణము, పాకకళలో దాని
భాగము మొదలగు విషయము లెన్నో ఇందు
చర్చింపబడినవి. క్రొనుపైజాన మంచి ఫెడరుకెయిటు
కాగితములమీద నుండరముగ ముద్రింపబడినది.
వెల రు. 0-8-0. పోస్టేజి ప్రత్యేకము. వేడే ఒక
కాడ్డుప్రాసి ఒకకాపీ తెప్పించుకొనుట మంచిది.

గృహలక్ష్మి కార్యాలయము

పోస్టుబాక్సు 752, ఎగ్మూరు, మద్రాసు.

సౌందర్యము రెండు చర్మముల నంటియున్నది.

చర్మముక్రింద తైలగ్రంథు లెండిపోయి క్రింది
చర్మమును క్రుంగజేసినపుడు గీతలు, ముడుతలు
ప్రారంభించును పైచర్మము నశించి కఠినదనము
తైలుదేరును. ఈరెండు చర్మములకును వేరువేరు
చికిత్స లవసరము.

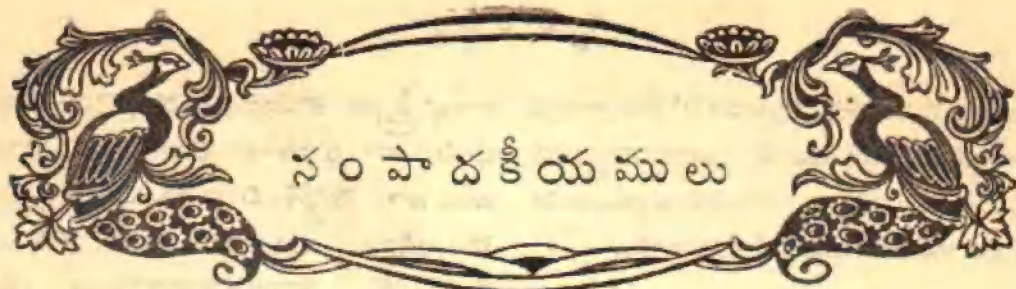
గీతలను మునుతలను రాకుండజేయుట
రాత్రులందు 'పాండ్సు కోల్డుక్రీమ్' పూయుము.
ఇది క్రిందిచర్మమునకు దిగి తైలగ్రంథులను నింపి,
అచటి కండరముల బలపరచును. ఇది కోమకూపముల
కుద్ధిచేయుటవలన వల్లనిమచ్చలు మాయము.

గరకుచర్మమును బాగు చేయుట
మీ పైచర్మమునకు 'పాండ్సు వానిసింగ్ క్రీమ్'
గావలయును. దీనిని ముఖమునకు మెడకు చేతులకు
పూసికొని, రాత్రియంతయు మందనిచ్చిన, ఉదయ
మున చర్మము మృదువుగా మాతనముగా మనోహర
ముగానుండును.

ఉచితము : దీనిని వేడే పంపి పాండ్సు రెండు
క్రీములట్యూబులను పాండ్సు ఫేసుపాడరు మాదిరులను
ఉచితముగా బడయుదు. (చెక్ షేడు) సేవరల్...
.....కోల్డ్ క్రీమ్.....బ్రనెవ్.....

డాక్టర్ అండ్ సెయ్మర్ లిమిటెడ్,
3, విటెల్ కోడ్డు, బొంబాయి.
వేరు.....
దియనామా..... No. GL. 13.

సంపాదకీయములు

ఉగాది

1937 ఏప్రిల్

ఈమాసముపన్నెండవతేది ధాతసంవత్సరము ముగిసి యీశ్వరసంవత్సర మారంభమగుచున్నది. సూతనసంవత్సరమునం దెల్లవారును సర్వసౌఖ్యములను గల్గియుందురుగాక యని గృహలక్ష్మి యాశించుచున్నది.

ధాతసంవత్సరము హిందూదేశమున - దక్షిణభారతదేశముననే గానిండు - నొకవిధమగు కళంకము నాపాదించుకొన్నది. ఇది యరువదిసంవత్సరముల కొకమారు దయచేసిను పూర్వము తనకాలమున నాంధ్రదేశమున జరిగినక్షామము లాది యరిష్టముల నింతవఱకు మరువకుండ జేసినది. అందుచే గతసంవత్సరము ధాతప్రారంభించుచున్నదనగా భయపడినవారు లేకపోలేదు. ఈధాతయట్టికళంకమునుండి దూరమగుటకు ప్రయత్నింపలేదు సరిగదా మరింత బలపరచినది. ఈసంవత్సరములో నాంధ్రదేశమున భీభత్సరూపము వహించినతుపాను మరొక ధాతవచ్చువఱకు జ్ఞాపకముండునటుల జేసినది.

ఆంధ్రదేశముమా టటుంచినను ప్రపంచ పరిస్థితులులేమియు బాగుపడినటులేదు. క్రమక్రమముగా పరిణితిజెందిన నాగరికత అడ్డుదిరిగి ప్రవహింపబోవునటులున్నది.

మానవుడు తన ప్రతిభావిశేషముచే విజ్ఞానముచే నార్జించుకొన్న పరికరములను పద్ధతులను అభివృద్ధికిగాక, నాశనమున కుపయోగించుచున్నాడు. సర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వపై ప్రజలహక్కులొకవంక స్థిరపడుచుండ మరొకవంక నిరంకుశత్వము బలపడుచున్నది. ప్రజలే బిడ్డలుగా నెంచి పాటుబడుటకై ప్రయత్నించు ప్రభువులొకవంక స్వార్థపరులగు వారిచే పదచ్యుతులగుచుండ ప్రజాసామ్యముల నణగద్రొక్కు ప్రజాశాలురొకవంక తోడ్పాటుబొందుచున్నారు. నిరపరాధురాలగుసభిసీనియా అన్యాయమునకుబలియైనది. నిరంకుశత్వమును తుదముట్టింప బ్రయత్నించిన స్పెయిను పీనుగపెంటలతో నిండియున్నది. ప్రపంచమునందంతయు శాంతిప్రయత్నములకు బదులు సమరప్రయత్నములెక్కువజరుగుచున్నవి.

సత్వరజస్తమోగుణములలో సత్వగుణ ప్రధానుడగు నీ ధాత - పేరు సామ్యమును బట్టిమాత్రము - యే యింత నిష్కరుణడై ప్రపంచమునింత తల్లకిందుల చేయుచున్నచో తమోగుణాయుతమగు 'ఈశ్వర'త్వ మేమి చేయునోయని సందియముగలుగుచున్నది. కాని పూర్వము యీశ్వరుడే యెల్లరికిస్వల్పకాలములో కోరికలదీర్చి సకల సంపదలీర్చి

శంకరుడనునామమువహింపకపోలేదు. కావున ఈశ్వరుడు దయయుంచి యీశ్వరాబ్దమున ప్రపంచమంతయు శాంతిసౌఖ్యములందు నోలలాడు రీతి యనుగ్రహించుగాక.

*
* *

శాసనసభ్యత్వము - స్త్రీలు

గతపన్నికలో విజయమందిన సభ్యురాలొడనుగూర్చియు, వారియొడకొందరికిగలసంకుచితాభిప్రాయములనుగూర్చియు వేరొకచో వ్రాసితిమి. సంకుచితాభిప్రాయములు వెల్లడించువురుషులు విద్యావంతులయ్యు చిత్తసంస్కారములేనివారనియో, అసూయాపరులనియో నేజో యొక విధముగ పరిపెట్టుకొనవచ్చును; లేక స్త్రీలనుగూర్చి వారు గ్రహించుటకు దేవుడు వారి కనుగ్రహించిన జ్ఞానమంతియే యని యనుకొనవచ్చును. ఇకాని ప్రజలకు మార్గదర్శకములై, దేశాభ్యుదయమునుగోరి పాటువడు బొంబే క్రానికల్ (Bombay Chronicle) వంటి సుప్రసిద్ధ పత్రికలు నూతనముగా నెన్నుకొనబడిన శాసనసభ్యురాలొడనుగూర్చి తమ సంకుచితాభిప్రాయమును వెల్లడించినచో నేమనవలయునో చెలియకున్నది. ఈపత్రికలో నొకచో “ఫిల్లిప్లభారతకాంగ్రెసు సమావేశములోమాటాడుచునొకనూతనశాసనసభ్యురాలు”

రాలు” స్త్రీలు శాసనసభలందు తాముచేయవలసిన దానిని మాటలచేగాక కార్యరూపమున జూప నుద్దేశించి ప్రవేశించితి”మన్నట్లు చెప్పబడినది. ఇది సకాలములో నొసగిన హెచ్చరిక. శాసనసభాధికారులు స్త్రీసభ్యులులోనికి చీపురుకట్ట, కుండలు, పెనములు గొనిపోకుండురీతి చూచెదరుగాక యని యాశించుచున్నాము.” * అని వ్రాసియున్నారు. ఇట్టి వ్రాతలు సాధారణ జ్ఞానముగల యేవ్యక్తికైన యనమానముగల్గించుననుచో ప్రసిద్ధ పత్రికల కెట్టికళంక ప్రాయములో సహృదయులెఱుంగకపోరు. ఒకవేళ ఏకే వారియొడ నొకవిధమగు యసూయయుండిన నుండుగాక. వారిమాటల కీవిధముగ నపాతములగలిగించి ‘వెక్కిరింపబోయి బొల్తాపెట్టుతుందులకు’? ఇట్టివ్రాతలను నిదివఱకెన్నియో మార్గలు నిరసించిన యీపత్రిక తానే యిట్టి వ్రాతల కడమిచ్చుట మిగుల విచారకరమగువిషయము. ఇకనై ననిట్టి హేయమగు వానికి చోటివ్వకుండునని తలంచుచున్నాము. కాంగ్రెసు - మంత్రివరపులు

నూతనరాజ్యాంగ సంస్కరణములు భారతీయులు మొరపెట్టుచున్న స్వాతంత్ర్యములో నే శతాంశ మైనను యిచ్చుట

“Speaking at the National Convention, one of our woman legislators is reported to have said something to the effect that women have gone to the legislatures to justify themselves by action not by words.

This is a timely warning. We hope that those responsible will see that no broomsticks, pots and pans are allowed inside the Council Chamber.”

లేదనియు, వానియందు మంత్రిపదవులను స్వీకరించుట అధికారములేక బాధ్యత మాత్రము తలపై నిడికొనుట యగుననియు సందుచే నిరుపయోగమైన పదవీస్వీకరణము వంక దృష్టిపరుపక సంస్కరణముల ప్రతిఘటింప యావద్భారతదేశమంతయు పట్టుదలతోనున్నదని జూపుటకు మాత్రము కాంగ్రెసు శాసనసభా ప్రవేశముజేయవలయు ననియు, అభిలభారతకాంగ్రెసు హృదయము. ఈ యుద్దేశముతోడనే పదవీ స్వీకరణ సమస్యను నిలిపియుంచిరి. కాని సి. రాజగోపాలాచారి ప్రభృతులవంటి కాంగ్రెసు నేతలే పదవీ వ్యామోహమును వీడజాలక పదవులను స్వీకరించి సంస్కరణములను ప్రతిఘటింపవలయునని ఘోషించుచుండుటచే దేశమునందు సంచలన మెక్కువై పదవీస్వీకరణ వ్యామోహము వ్యాపించినది. అఖిలభారతీయులయొకమత్యమత్యవసరముగ గావలసియున్న సీసమఃకుమున నిరుపయోగమైన యీ సమస్యకై తమలోదాము భేదపడు టుచితముగాదని యధ్యక్షులగు నెహ్రూ మొదలగు వారిఖిల భారతీయ సమావేశమునుభిల్లియందుగూర్చి యందావిషయమును చర్చించిరి. సంస్కరణములందు గవర్నరుల కొసంగబడిన ప్రత్యేకాధికారముల వారుపయోగింపమని యభయమిచ్చుచో మంత్రిపదవులంగీకరింపవచ్చునని తీర్మానించిరి. ఈ తీర్మానము పదవీవ్యామోహమున బడియుండువారి

కన్నీటిని తుడుచుటకు మాత్రమని నాయకులెఱిగియుండిరేమో? ఏలన ఆ యారాష్ట్రముల గవర్నరులు తమ ప్రత్యేకాధికారము మంత్రుల యభీష్టములకు వ్యతిరేకముగ నుపయోగింపమని యభయమిచ్చుట కంగీకరింతురని నాటికి నేటి కెవ్వరు తలంపలేదు.

ఈ తీర్మానానంతరము కాంగ్రెసు మెజారిటీగల రాష్ట్రములందు గవర్నరులకును, కాంగ్రెసునాయకులను సంభాషణలు జరిగినవి. అనుకున్నరీతిగనే గవర్నరులు అఖిల భారత కాంగ్రెసుకమిటీ నిర్ణయప్రకార మభయమివ్వమని నిరాకరించిరి. పదవుల వ్యామోహమున బడియుండువారికిదక్కదేశీయనేత లందరికిది సంతసముగూర్చినది. ఇప్పుడైన పదవుల వ్యామోహమునుండి తేరుకొని యెల్లరు కాంగ్రెసుఆశయములను కార్యక్రమమును కొనసాగించుట లేన్న. సంస్కరణములందలి నిరుపయోగమును గుర్తించిన నర్. ఎన్. క్రిస్టి ప్లేటి బ్రిటీషు ప్రముఖులుకూడ పదవులంగీకరించుటకంటె కాంగ్రెసు కపాయకరమైనది వేరొందు లేదనియు సంస్కరణముల పట్టుదలతో ప్రతిఘటించుటయే యుత్తమనియు వాకొనుచున్నారు. ఇప్పుడు అభయనిరాకరణము Blessing in disguise అయి భారతీయులందరేకమగుటకు మంచిమార్గమును అవకాశమును జూపినది. దానిని సక్రమమార్గమున నుపయోగించుటయందే భారతీయుల ప్రజ్ఞా విశేషము లిమిడియున్నవి.

1937 సం॥ ఏప్రిల్ నెల ధాతు సం॥ ఫాల్గుణం ఈశ్వర సం॥ చైత్రము

1	19	గు॥ పం 24-28, ఆనూ 14-20, రా 0-45
2	20	కు॥ చ 30-51, శ్యే 22-53, రా 14-46
3	21	శ॥ న 36-1, మూల 29-37, ది 15-10, రా 25-14
4	22	అ॥ అ 39-38, పూష 34-47, ది 25-28, సీతాదేవివ్రతం
5	23	సో॥ న 41-18, ఉషా 38-6, రా 17-51
6	24	మం॥ ద 40-53, శ్ర 39-23, రా 18-45
7	25	బు॥ ఏ 38-20, ధని 3-34, రా 25-13, సర్వకాదళి
8	26	గు॥ ర్వా 33-49, శత 35-49, రా 20-6
9	27	కు॥ త్ర 27-34, పూభా 31-25, రా 22-32
10	28	శ॥ చా 19-56, పుభా 25-39, రా 21-45
11	29	అ॥ ● 11-29, రే 19-4, ప్రథమతిథి, వేదన్యాసము, శకాబ్దాది.
12	30	సో॥ ప్ర 2-37, పుష 51-13, ఆశ్వి 12-11, ది 3-20, యుగాది, స్వీదవరాహకల్పాది
13	1	మం॥ త్ర 45-23, భర 5-24, ఉష 53-41, రా 1-33, 7-52, ఉత్తమము, పూర
14	2	బు॥ చ 37-39, రో 53-37, రా 4-44 సంచత్వరాది
15	3	గు॥ పం. 30-55, మృ 49-18, ది 6-36
16	4	కు॥ చ 25-32, ఆరు 46-16, ది 9-14, చష్టితిథి
17	5	శ॥ న 21-41, రున 44-43, ది 15-30, తిథిద్యయం
18	6	అ॥ అ 19-16, పుష్య 44-38, ది 4-42, నవమితిథి
19	7	సో॥ న 18-20, అశ్లే 45-58, ది 17-2, శ్రీరామనవమి
20	8	మం॥ ద 18-47, మఖ 48-37, ది 17-13, వృషభాయనం 29-49, ఏకాదశి తిథి
21	9	బు॥ ఏ 20-28, పుబ్బ 52-27, ది 9-54
22	10	గు॥ ర్వా 23-18, ఉత్త 57-22, ది 12-3
23	11	కు॥ త్ర 27-8, మాస్త 60-0, ది 20-23, మధురరథం
24	12	శ॥ చా 31-57, మాస్త 3-7, ది 25-19
25	13	అ॥ ○ 37-29, చిత్త 9-44, ది 25-24, చిత్రాపార్వతి కంచినదబాది.
26	14	సో॥ ప్ర 43-35, స్వా 16-55, రా 1-38
27	15	మం॥ ద్వి. 53-4, విశా 24-35, రా 4-46
28	16	బు॥ తృ 56-31, అనూ 32-25, రా 17-4 వాగీచరు
29	17	గు॥ చ 60-0, శ్యే 40-4, ది 2-25
30	18	కు॥ చ 2-40, మూల 47-7, రా 11-30

గృహలక్ష్మి

సాలుచందా మొదలగునవి

ఈసచిత్రమాసపుత్రిక సాలుచందా రు. 3. ఆర్థ సంవత్సరపుచందా రు. 1-8-0 అంతకుతక్కువకాలపరి మితికి చందాపద్ధతిలేదు. విడికాపీ రు. 0-4-0 అణాలు. చందాదారులు ఏమాసమునుండియైన ప్రారంభము చేయవచ్చును. విడికాపీలు పలయువారు వానివిలువ మేరకు తపాలబిళ్లలు పంపవలయును. పీ. పీ. పద్ధతి వ్యయములకము. బర్మాకురేల్లు ప్రత్యేకము.

ప్రకటనరేల్లు

ముఖ్యముగా స్త్రీలకందియవలసినవస్తువులనుగూర్చి ప్రకటించుట కీపుత్రికఎంతయు అనుపైవది. ఉంచ బడినరేల్లుఇవి: ఒకేతూరికి పూర్తిపుటకు రు. 20 0 0 ఆరపుటకు రు. 12 8 0 కాలుపుటకు రు. 8 0 0. ప్రకటనఛార్జీలు ప్రతిమాసము ముందుగానే చెల్లింప వలయును. కాలుపుటకు తక్కువయైనప్రకటనలు చేకొనబాలము. ప్రత్యేకస్థలములరేట్లకొఱకు వ్రాయు నది.

ఏజెంట్లు

వేటొకపుటయందు మాకు ఏజెన్సీలుగలతావులు ప్రకటించబడినవి. ఇతరతావులయందు మాకు ఏజెంట్లు కావలయును. వినరములకువ్రాయునది.

వ్యాసములువ్రాయువారికి

వ్యాసములు స్త్రీజనములకు సంబంధించియుండ వలయును. సంగ్రహముగనుండిన కీప్రుప్రచురణకు వీలగును. కాగితమునకు ఒకేతట్టు సిరాతోవ్రాయవల యును. ప్రచురింపబడనివ్యాసములు తపాలాబిళ్లలు పంపిన వాపనుచేయబడును. వీనినిగూర్చి ప్రత్యుత్తర ములు పెంచకుండుటలెస్స. విమర్శనార్థము పంపబడు గ్రంథములను, ప్రచురణార్థము పంపబడువ్యాసము లను ఆందుకొనుదు ఈవఱకు వ్రాయుచుండినరీతిని

ఇక కార్డులువ్రాయబాలము. కిష్టయికార్డువాసిననే జబాబుఈయబడును.

సంచికలుచేరనిచో

సంచికలుచేరనిచో ఆయామాసములందు పెంటనే మాకు తెలుపవలయును. ప్రతిమాసము 7-వ తేదీతరు వాత చేరలేదనివ్రాయుచో తిరుగకాపీలుపంపబాలము. చిరునామామార్పును తెలుపకుండుటచే కాపీలుచేరని వారికిని తిరుగ పంపబాలము. సంచికలు చేరనివారు తమతమ పోస్టాఫీసులలో కంప్లెయింటునుచేయునది.

చిరునామామార్పు

చిరునామాయందుమార్పుఉండుచో 1-వ తేదీకి 10 దినములుముందుగానే తెలుపవలయును. ఇట్లుతెలు పనిచో కాపీలు తిరుగ పంపబాలము.

చందాముగిసిన

చందా ముగిసినతోడనే ఆవిషయము వారికి ఆయామాసములయందు తెలుపబడును. ఈనూచన చూచి తమచందాధనమునుపంపి గృహలక్ష్మిని యధా రీతిని పోషింప చందాదారులనుప్రాశ్నింతుము. చందా దారులుగనుండ ఇవ్వములేనిచో ఆసంగతి చెంటనే తెలుపగలరు. మనియార్డరుపంపుటగాని, చందాదారు లుగనుండ ఇచ్చగింపమని లేఖాముఖమున తెలుపుట గాని చేయనిచో తరువాతసంచిక పీ. పీ. గా పంప గలము.

ముఖ్య మైనగమనింపు

చందాదారులుగచేర్చుకొనుమని వ్రాయుఉత్తర ములు, బ్యాంకుచెక్కులు, మనియార్డరు, పోస్టులు ఆర్డరు, గృహలక్ష్మికిసంబంధించిన ఇతర మైన యావత్తు ఉత్తరములు డాక్టరు కే. యస్. కేసరి, ఎడిటరు, గృహలక్ష్మి, పోస్టుబాక్సు 752, ఎగ్మూరు, మదరాసు అను చిరునామాకేవ్రాయవలయునుగాని ఇతరవ్యక్తుల కేర ఎంతమాత్రముతంపకూడదు.

గృహలక్ష్మి వజ్రంట్లు

- బాపట్ల: ఎల్. వి. మనోహరరావుగారు.
- తెనాలి: కొమ్మూరి కాశీవిశ్వనాథంగారు, సోల్ రిప్రజంటేటివ్ ఆఫ్ న్యూస్.
- హైదరాబాదు: ఎన్. లక్ష్మీబాయిగారు, సుల్తాన్ బజారు. (పెద్దచావిడి దగ్గర)
- తాడేపల్లిగూడెం: కాశీరాజు శ్రీరాములుగారు. నూజివీడు: పి. ధనంజయ అండ్ కంపెనీ
- జెమ్ పేడ్ పూర్: వి. కొండల్రావుగారు, అకౌంటు ఆఫీసు.
- బరంపురం: ఎన్. కె. మూర్తి అండ్ సన్స్. గుంటూరు: వెల్ కం అండు కంపెనీ.
- సామర్లకోట: ఆరాధ్యుల మూటయ్యగారు, మర్చంట్లు.
- పితాపురం: ఎం. నూకరాజుగారు, ఆంధ్ర న్యూస్ ఏజెన్సీ.
- రాజమండ్రి, విశాఖపట్టణం: ఎ. కృష్ణమూర్తి బ్రదర్స్.
- ఏలూరు: డి. శ్రీహరిరావుగారు.
- తణుకు: నడింపల్లి సూర్యనారాయణగారు, న్యూస్ ఏజంటు.
- బెజవాడ: ఆంధ్రా ఇన్ డన్ ట్రియల్ స్టోర్స్, బకింగ్ హామ్ పేట.
- ఒంగోలు: తాతా జాలయ్య శెట్టిగారు, వర్తకులు.
- రంగూను: వి. భగవతిశాస్త్రిగారు, న్యూస్ ఏజెంటు, 244 ఫోర్ వీధి.
- చిత్తూరు: వాటంబాటి వెంకటరమణయ్య శెట్టిగారు, 163 బజారురోడ్డు.
- నరసాపురం: వై. సత్యనారాయణగారు.
- నిడదవోలు: కొవ్వూరు: కె. సి. చెన్న కేశవయ్యర్ గారు.
- కాకినాడ: సున్నా బాలకృష్ణరావుగారు, న్యూస్ బాయ్ అండు కో.
- భీమవరం: వంగల అచ్యుత రామయ్యగారు, మేనేజరు, అక్వీస్ కుమార్ ఫార్మ్ సీ.
- తిరుపతి: వై. వి. సుబ్బయ్య అండు కో. గుడివాడ: శ్రీ శేవరామ అండు కో.
- అమలాపురము: పి. అన్నాజిశర్మగారు. (శర్మాన్ న్యూస్ ఏజెన్సీ)
- మచిలీపట్నం: ఆచంట లక్ష్మీనరసింహంగారు, సర్క్యూల్ పేట.
- కర్నూలు: టి. బాలనాగయ్య శెట్టిగారు, బాలపరస్వతి బుక్ డిపో.
- అనకాపల్లి: సివాజి న్యూస్ ఏజెన్సీ. కడప: ఎమ్. నరసింహంగారు, న్యూస్ ఏజెంటు
- కాళహస్తి: యస్. అబ్దుల్ అజీజ్ సాహేబ్.
- తుని: అల్లాడ బాపిరాజులింగంగారు.
- పోసూరు: జి. సూర్యనారాయణగారు,
- హనుమకొండ: వరంగల్లు: కంభంపాటి అచ్యుతానందంగారు.

హిగిన్ బాతమ్ స్టాలులవద్ద దొరకును.

ఇతరచోట్లకు ఏజెంటు కావాలెను. వివరములకు దరఖాస్తు పంపుకొనుడు